

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DEN NORSKE SLEKT

HEBER

DEN NORSKE SLEKT
HEBER

DEN NORSKE SLEKT HEBER

VED H.R.ADVOKAT GUSTAV HEBER

FØRSTE DEL

FRA L.NR. 1 TIL OG MED L.NR. 43
FØDT I 1840

I KOMMISJON
HOS CAMMERMEYERS BOGHANDEL
OSLO MCMXXX

FORORD

Hensikten med nærværende verk er i første rekke å skaffe samtlige medlemmer av den norske slekt *Heber* så uttømmende kjennskap som mulig til sin slekt og derigjennem til sig selv. Vi stanser imidlertid foreløbig ved løpenr. 43, der avslutter 6. generasjon av den helt norske linje.

Skjønt 1. generasjon er av helt utenlandsk opprinnelse, flyter der i 6. generasjon kun $\frac{1}{16}$ utenlandsk blod, resten er ublandet norsk. Slekten har nu i over 200 år opholdt sig innen landets grenser, og dessuten i 3 generasjoner fra 1713 til 1777 været officerer i den norske hær. Efter dette hører denne slekt ikke inn under nogen annen nasjonalitet enn den norske.

Hvad der berettes er bygget på autentiske kilder beroende i offentlige arkiver eller trykte verker. Muntlig tradisjon er kun undtagelsesvis benyttet og da kun, når den må ansees helt pålitelig. De benyttede kilder vil i videst mulig utstrekning bli citert.

Hvert individ vil få sitt løpenr. og under en strek under løpenummet vil antallet av siffer angi den generasjon, som vedkommende tilhører, mens sifternes størrelse vil angi den plass, vedkommende individs forfedre og det selv har under hver generasjon.

Kun hvor navnene på faddere og forlovere har kunnet bidra til å kaste lys over slektens historie, er de tatt med.

Andreas Conrad Heber hadde, da han forlot Magdeburg, flere søsken sammesteds. Disse og deres efterkommere ligger det utenfor vår oppgave å behandle nærmere, da de må sies å tilhøre den tyske og ikke den norske slekt *Heber*. — Likeledes ligger det utenfor vår oppgave mer inngående å behandle efterkommere av artillerimajor Ernst Fredrik Wilhelm von Hebers 3 døtre i 3. ekteskap, der alle er blitt gift i Danmark, og hvis efterkommere derfor tilhører danske familier. Navnet *Heber* forekommer ikke lenger i Danmark. En efterkommer av disse,

skibskonstruktør *Jacob Thomsen Tryde* er dog senere innvandret til Norge. De opplysninger, som hans etterkommere stiller til vår rådighet, vil bli referert under løpenr. 28. Hvor der i citater er anført „von“ eller „de“ foran officerers navn, gjengis dette ordrett. Kun artillermajor E. F. W. von Heber benyttet selv von foran sitt navn. Samtlige øvrige officerer av navnet Heber kalte og skrev sig rett og slett Heber, uansett hvorledes de blev innført i kirkebøkene eller tilskrevet i offisielle skrivelser. Den norske slekts navn er derfor rett og slett *Heber*.

NAVNET HEBER

Heber er et navn man sjelden støter på. Det forekommer dog flere steder i det gamle testamente, spesielt i Dommernes Bog, 4. og 5. kapitel, hvor det berettes, at det var fred mellom keniten Hebers hus, idet denne hadde skilt sig ut fra keniterne og Jabin, Kanaans konge, som regjerte i Hazor. Jabins hærfører, Sisera, blev slått på flukt av Barak, hærfører for Sebulon og Naftalis stammer av Israel. Alene flyktet han til keniten Hebers hustru, Jaels paulun. Hun påtok sig å skjule ham og å stå vakt i paulunets dør, men da han var sovnet, snek hun sig inn i paulunet, tok en hammer og en søm og slo sømmet gjennom hans tinning, så det gikk ned i jorden. Selvfølgelig er den israelitiske historiker der har forfattet Dommernes Bog, like fornøyd med det, som med alt annet, der gikk i Israels favør, men en upartisk dommer må nødvendigvis på det sterkeste fordømme Jaels fredsbrudd, forræderi og snikmord. Heldigvis lar der sig ikke påvise nogen forbindelse mellom keniten Hebers hus og den norske slekt Heber. Denne nederdrektighet får derfor stå for keniten og hans hustrus egen regning.

Oberstleutnant a. D. Bansa i Magdeburg, der er ekspert i tysk genealogi, anser jødisk avstamning for den tyske og norske slekt absolutt utelukket.

Der gis 4 geografiske navn Heber:

1. En 315 m. høi, ca. 7 km. lang åsrygg, der danner grensen mellom Braunschweig og Hannover, ca 30 km. syd for Hildesheim i nærheten av Ober-Harz. Andréas Handatlas. 6. utgave, blad 61—62 H. 5.

2. En Dorf på Lünebergerheden i Hannover ved Elven Böhme, der faller ut i Weser ca. 15 km. nord for byen Soltau ved samme elv, og ca. 60 km. rett syd for Hamburg. Andrée, samme blad, G. 2.
3. En by i Arkansas, U. S. A., Andrée, 202—203, B. 2.
4. En by i Utah, U. S. A., Andrée, 204—205, K. 7.

Begge de to siste er små husansamlinger under 5000 innbyggere og er formentlig begge opkalt efter biskop Reginald Heber.

DEN ENGELSKE SLEKT HEBER

Vi anser det absolutt utelukket, at der finnes nogen forbindelse mellom den engelske slekt Heber og den tyske og norske slekt Heber. men da enhver som innfinder sig i det britiske rike og bærer navnet Heber, kan vente å bli spurt, om han er i slekt med biskop Heber, vil nedenstående opplysninger være av interesse for vedkommende.

Den engelske slekt Heber stammer fra Yorkshire. Den vulgære uttale på slektens navn var opprinnelig „Hayber“. Hayber eller Heyberg er navnet på „a hill in the Craven division of Yorkshire on the family estate of Marton“. Dette navn forklares således, at det betyr en høide eller et berg, omgitt av „a haia“, der igjen skal bety en grav med pallisader av den sort, som pleide å omgi de gamle jaktskoger. Yorkshire-familien Hebers navn forekommer første gang i 1461, da Thomas Heber undertegnet som vidne en kontrakt. Hans bror Oswald falt i slaget ved Wakefield, idet han kjempet for hertugen av York. Familien Martons familiegods i Craven divisjon av Yorkshire, omfattende nevnte høide Hayber, blev i 1535 av Lancelot Marton „granted to“ Thomas Heber Esq., fra hvem biskop Reginald Heber og hans eldre halvbror Richard nedstammer. Thomas Heber erhvervet tilstøtende eiendomme, som han la til familiegodset, og døde meget formuende i 1548. Den opprinnelige kilde til disse opplysninger er Dr. T. D. Whitaker: *The History and Antiquities of the Deanery of Craven, in the County of York* (3rd ed. 1878), der gjengir et nydelig maleri av West Marton Hill, familien Hebers residens og Whitaker tilføier: „No house has been connected with greater virtues or equal talents“. Senere i begynnelsen av det 18de århundre kom også eiendommen Hodnet over på familien Hebers hender. Denne eiendom hadde tilhørt familien Vernon, hvorav Sir Henry blev baronet i 1660. Denne familie døde ut og ved testa-

mente gikk eiendommen Hodnet over til Elisabeth Heber, gift med Thomas Heber of Marton, county York, Esquir, hvis eldste sønn Richard ved farens død i 1752 overtok begge eiendommer. Ved dennes død i 1766 gikk Hodnet over til den yngre bror Reginald, som også overtok familieeiendommen Marton i Yorkshire i 1803, da hans brors enke døde da. En sønn av denne Reginald Heber i hans ekteskap med hans annen hustru Mary, var den senere berømte biskop Reginald Heber. Angående ham finnes der en temmelig rikholdig litteratur, likesom han er nærmere omtalt i de fleste konversasjonsleksika. Som kilde for foranstående har vi benyttet Georg Smiths verk: Biskop Heber av 1895. Hans navn er kjent av enhver dannet englander. I 1805 foretok han også en reise i Norge og Sverige.

Det er som dikter, biskop og leder av misjonen i Indi,a at han fortrinnsvis har utmerket sig, men forøvrig omtales han som en allsidig og mektig personlighet. Nogen familie med navn utelukkende Heber finnes f. t. ikke i det britiske rike, derimot finnes der en familie Heber-Percy, som på mødrene side nedstammer fra Yorkshire-familien Heber.

SLEKTSMERKER

I

Som vanlig blandt tyske håndverksmestere hadde hr. Paul Heber eget segl, der sammen med hans signatur fotografisk er gjengitt fig. 1. Det er hentet fra Grundbuchakten der Altstadt Magdeburg, Band 30, beroende i Statsarkivet i Magdeburg, fra den originale kjøpekontrakt, datert Magdeburg 11. november 1686, vedrørende det av ham kjøpte hus „Knochenhauers Wohnhause“. At det inneholder skjold og hjelm og ensartet centralfigur og hjelmtegn er forholdsvis tydelig. Figuren ser ut, som en mann, der står på en kule, og er det sannsynlig, at hans forskjellige attributer er hentet fra vedkommende håndverk. Om det inneholder nogen stjerne, og om samme er seksoddet, lar sig ikke avgjøre. Nogen sparre inneholder ihverfall ikke dette segl.

II

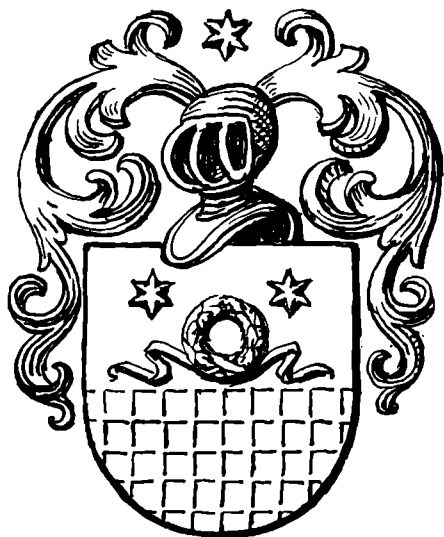
Andreas Conrad Hebers segl finnes på 3 dokumenter, beroende i Riksarkivet, derav det ene i personaliepakke 52, Heber, og de 2 andre i det militære arkiv sammesteds. Signetet er i meget lite format.

To gyldefor Magdeburg,
November. Anno 1686. /.

Paul Hebers

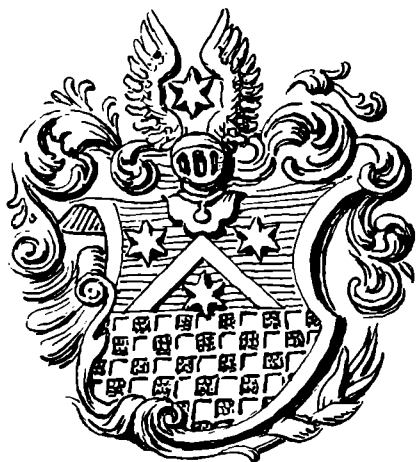
Paul Hebers segl og signatur.

Andreas Conrad Hebers slektsmerke.

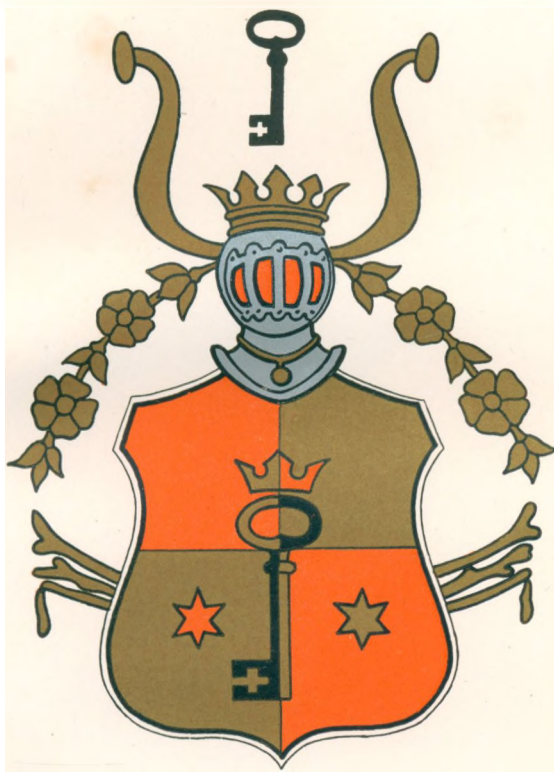
Ulrich Christian Hebers segl.

Andreas Nicolai Hebers segl.

Ditleff Biørstrups segl og slektsmerke.

Familien Hebers nuværende slektsmerke.

Skjoldet ca. 7 mm. bredt og 10 mm. høit. Visiret er åpent med 4 traller. Skjoldet er delt horisontalt, øverste felt sølv. Nederste felt er rutet (sort). Over hjelmen en 6-oddet stjerne. Fig. 2 er på basis derav opprisset et slektsmerke av Jo Piene.

III

Johan Balduin Rudolf Hebers segl er i sin tid avtrykket i kirkebok II for Østre Fredrikstad, men er helt ødelagt sammesteds.

IV

På samme måte som fig. 2 er fig. 3 opprisset Ulrik Christian Hebers segl beroende i B. Moes seglsamling i Riksarkivet. Ved siden av dette segl står U. C. Hebers egenhendige signatur og dessuten anført „ved 3 throndh, Inf. Reg. 73, ²⁴/₃“.

V

På samme måte er fig. 4 opprisset Andreas Nicolai Hebers segl, beroende sammesteds. Ved seglet står der: „En Heber på Kongsvinger 1784, ¹³/₄.“ Begge de 2 siste segl har 3 seksoddede stjerner og en sparre som skjoldmerke, men har forskjellige bunnfarver. Det første er sølv og purpur, det annet blått og sjakkrutet.

VI

Artillerimajor Ernst Fredrik Wilhelm v. Hebers segl danner grunnlaget for familien Hebers nuværende slektsmerke, med hvilket det helt ut stemmer overens. Det er avtrykt i farver, fig. 5. De seksoddede stjerner er optatt fra Andreas Conrad Hebers segl og anbragt en i hvert av de to nederste felter. Som centralmerke har han innført en kronet nøkkel, som formentlig skal symbolisere hans fars kommando-forhold likeoverfor de kongelige norske forter Kongsten og Staværn. I hjelmtegnet er imidlertid kronen blitt anbragt på hjelmen istedetfor på nøkkelen. Kronen og halssmykket på hjelmen samt den ting at han brukte von foran sitt navn kan også tyde på, at han har villet markere, at han i rang mente å stå på høide med den danske arveadel, som i 1660 hadde mistet det meste av sine privilegier, og som i det hele blev remplasert av den rangadel, Christian den Vte innførte. Denne, der tilhørte den

priviligerte stand, blev vesentlig rekrutert fra de høiere embedsmenn og officerers rekke.

Som bekjent, jvfr. frdn. av ¹¹/₂. 1679 og A. Thiseth: Begrebet Dansk Adel i Historisk Tidsskrift Række VII, Bind II, er det tross all uvidende fordom, ikke noget adelig privilegium å føre skjold og hjelm i sitt slektsmerke, og ingen kan være mer berettiget dertil enn en slekt, hvis samtlige agnater har været officerer. Det militære lar sig vanskelig på heraldisk vis symbolisere på anden måte.

VII

Ditleff Biøstrup var gift med A. C. Hebers eldste datter. Hans segl forefinnes ganske tydelig bevart i personaliepakke 52 i Riksarkivet. Det er avbildet fig. 6 efter tegning av Jo. Piene.

REGISTER OG OVERSIKT

Ættens eldste kjente og således

FØRSTE LEDD		Antall	1. barn
L.nr.		barn	l.nr.
1.	Major og kommandant på Staværn Fort, Andreas Conrad Heber, g. de Smitten	6	2
ANNET LEDD			
2.	Johan Balduin Rudolf Heber g. m.?	1	8
3.	Anne Maria Heber, g. Biøstrup,		
4.	Infanterikaptein Ulrich Christian Heber.		
5.	Frk. Anthonette Wilhelmine Heber.		
6.	Frk. Catharina Engel Maria Heber.		
7.	Artillerimajor Ernst Friderich Wilhelm v. Heber, g. 1. C. H. C. Fahrenholtz, g. 2. D. R. C. Fahrenholtz, g. 3. Stub	7	9
TREDJE LEDD			
8.	Ingeniørofficer og kammerråd Andreas Nicolai Heber (1. 1. 1.), g. Olsdatter, Korperuds enke	3	16
9.	Fritz (Fredrik) Heber (1. 6. 1)		
10.	Artilleriofficer og sogneprest Carl Wilhelm Heber (1. 6. 2) g. Hintze.		
11.	Frk. Ulrikke Eleonore Heber (1. 6. 3)		
12.	Frk. Emilie Heber (1. 6. 4)		
13.	Dorothea Rebecca Cecilie Heber (1. 6. 5), g. Thomsen	3	
14.	Mathea Erneste Christiane Heber (1. 6. 6) g. Winkel-Horn	1	
15.	Juliane Hedvig Heber (1. 6. 7), g. Bruun	2	

FJERDE LEDD

L.nr.		Antall barn	l. barn l.nr.
16.	Karen Sofie Heber (1. 1. 1. 1).		
17.	Karen Barthea Heber (1. 1. 1. 2), g. l. Hansen, g. 2, Wangen	1	24
18.	Kirstine Christiane Thoma <i>Vilhelmine</i> Thomsen (1.6.5.1) g. Laub	3	25
19.	Frk. <i>Jacobe Marie</i> Thomsen (1. 6. 5. 2)		
20.	Caroline <i>Emilie</i> Erneste Hedvig Thomsen (1. 6. 5. 3) g. Tryde	6	28
21.	Cand. theol. Waldemar Winkel-Horn (1. 6. 6. 1)		
22.	Dorothea Fredrikke Bruun (1. 6. 7. 1) g. Jørgensen.		
23.	Ernst Martinus Calvinus Luther Bruun (1. 6. 7. 2) g. Steenberg	6	34

FEMTE LEDD

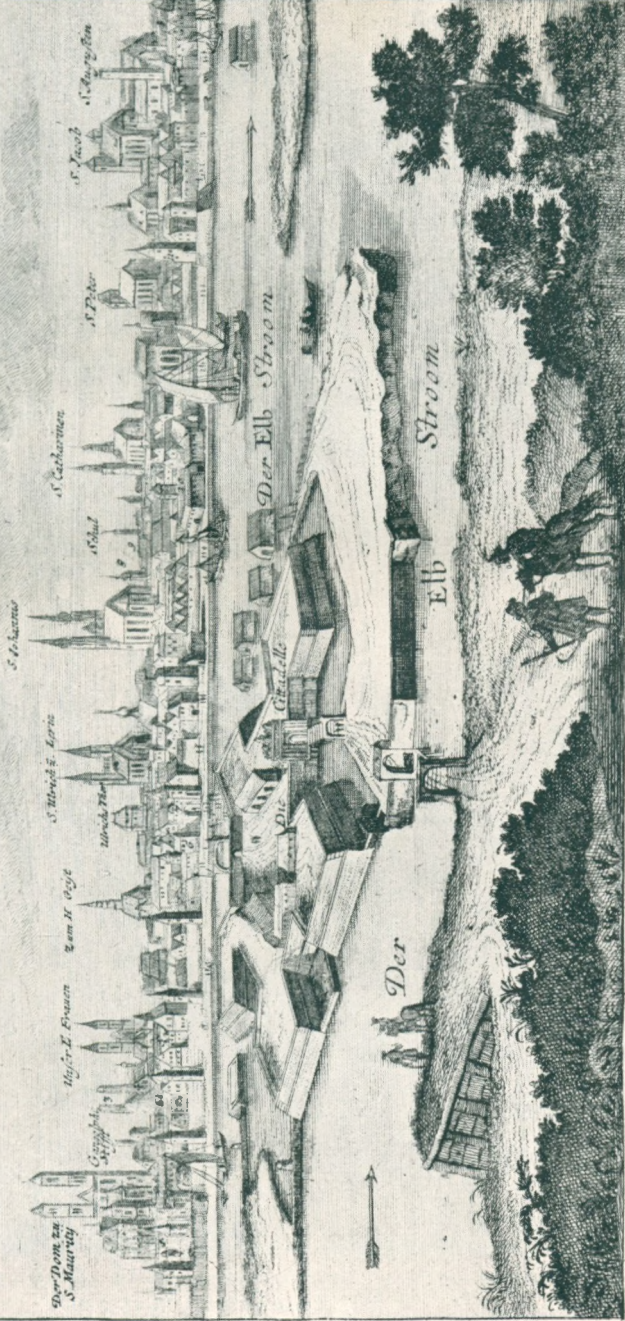
24.	Landhandler Hans Andreas Hansen (1. 1. 1. 2. 1) g. Norbye	4	40
25.	Jacob Hieronymus Laub (1. 6. 5. 1. 1)		
26.	Ernst Christian Clausen Laub (1. 6. 5. 1. 2).		
27.	Otto Johan Laub (1. 6. 5. 1. 3)		
28.	Skibskonstruktør Jacob Thomsen Tryde (1. 6. 5. 3. 1) g. Pharo	8	44
29.	Eggert Christopher Tryde (1. 6. 5. 3. 2)		
30.	Frk. Dorothea Rebecca Cecili e Tryde (1. 6. 5. 3. 3)		
31.	Frk. Dorothea Kirstine Tryde (1. 6. 5. 3. 4)		
32.	Frk. Helene Marie Tryde (1. 6. 5. 3. 5)		
33.	Vilhelmine Tryde (1. 6. 5. 3. 6)		
34.	Overlærer Alfred Theodor Bruun (1. 6. 7. 2. 1) g. Albrechtsen.		
35.	Marie Louise Bruun (1. 6. 7. 2. 2) g. Kroman	5	52
36.	Alma Bruun (1. 6. 7. 2. 3) g. Hartvig.		
37.	Valdemar Bruun (1. 6. 7. 2. 4)		
38.	Tollforvalter Ernst Richard Bruun (1.6.7.2.5), g. Jensen.		
39.	Elisabeth Cathrine Bruun, g. Olrik (1. 6. 7. 2. 6)		

SJETTE LEDD

40.	Frk. Karen Olivia Hansen (1. 1. 1. 2. 1. 1).		
41.	Provst Andreas Emil Hansen, g. Sørensen (1. 1. 1. 2. 1. 2)	11	
42.	Høiesterretsadvokat Carl Martin Hansen (1. 1. 1. 2. 1. 3)		
43.	Byfoged Fredrik Hansen, g. Gundersen (1. 1. 1. 2. 1. 4)	3	

MAGDEBURG

*Eine Ertz-Büchftliche auch
geuefene Hanfee Stadt in Nider Saxon.*

Magdeburg ca. 1715 efter et gammelt stikk.

St. Johanneskirken i Magdeburg.

FØRSTE GENERASJON AV DEN NORSKE FAMILIE HEBER

(L.nr. 1) Major og kommandant på Staværn Fort, *Andreas Conrad*
1. Heber, født i Magdeburg 1684 (døpt 30. september), død i Staværn 24. september 1746, og hustru *Margareta Maria de Smitten*, født i belgisk Brabant ca. 1690, død i Staværn 11. oktober 1746.

HERKOMST OG HJEMSTAVN

Kirkeboken for St. Johanneskirken i Magdeburg inneholder bl. a. følgende:

1684, 30. September.

Meister Paul Höber, der Feuermuerkehrer einen Sohn tauffen lassen, Nahmens *Andreas Conrad*, Herr Magister *Samuel Jorisch* getauft.

- Pathen:
1. Hr. Magister *Andreas Fabricius*, Archidiaconus,
 2. Hr. *Conradus Ilmer*, der Domprobsteiverwalter,
 3. Hr. *Davidt Scharff*, Kauf- und Handelsmann,
 4. Hr. *Johan Otto Krahmers*, Rathsapothekers Frau, *Maria Lindemann*,
 5. Mstr. *Hans Berlins*, des Tuchmachers Frau *Anna*.

Denne opplysning har vi fått gjennom oberstløytnant a. D. *Johannes Bansa*, Magdeburg, der samtidig opplyser, at den lokale dialekt vil være tilbøielig til å uttale navnet Heber som Höber. Kirkeboken har av 9 anførsler kun 3 med formen Höber og 6 med Heber. Grunnboken har kun Heber.

I kaptein *B. Hielms* samlinger til den norske Militæretat, der foreligger håndskrevne i Statsarkivet i Oslo, og som senere vil bli citert kun som *Hielm*, opplyses det uten kildeangivelse, at *A. C. Hebers* fødested skulde være Magdeburg. Hvor *Hielm* har dette fra, vet vi ikke. Vi har i vår besiddelse et utdrag av et verk av oberstløytnant *Johan Christian*

Waldemar Hirsch, født ²⁷/₁ 1842, som heter: Danske og norske Officerer 1648—1814, og som er et håndskrevet arbeide i 12 foliobind, beroende i Det kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn, og som senere vil bli citert kun som Hirsch. I vårt utdrag av dette verk finnes ingen tilsvarende opplysning, skjønt A. C. Heber er ganske utførlig behandlet i samme. Tross dette anser vi det dog temmelig sikkert, at det er den senere kommandant på Staværn Fort, som er blitt døpt den nevnte dato i Johanneskirken i Magdeburg.

Andreas Conrad Hebers far var altså håndverksborger og feiermester i Magdeburg, hvortil han antagelig er innvandret fra Schildau, en by i Sachsen, hvor Bansa opplyser, at han har funnet navnet særdeles hyppig i kirkebøkene. Antagelig er han eller hans foreldre innvandret til Magdeburg i de par første decenniier, efterat byen blev stormet av Tillys tropper i 1631. Byen blev da avbrent, antagelig efter ordre av den svenske kommandant Falkenberg, og kun ca. 6000 av byens 36000 innvånere slapp med livet fra de keiserlige troppers raseri. Da byen senere kom sig efter 30-årskrignens slutt, hadde den behov for sterk innvandring.

Kirkeboken for St. Johanneskirken i Magdeburg opplyser ytterligere, at feiermester Paul Heber den ¹⁷/₃ 1675 lot døpe en datter ved navn Gertraud Elisabetha, den ²/₉ 1677 en sønn ved navn Joachim Moritz, i juli 1679 en datter ved navn Anna Catharina, i juli 1682 en sønn ved navn Paul Christian, samt at han den ¹⁰/₆ 1691 lot begrave en liten sønn, og den ²⁰/₁₁ 1693 en 8 år gammel datter, Navn er ikke anført.

Av Grundbuchakten der Altstadt Magdeburg, Band 30, fremgår det, at Logarver Hans Starckin og dennes søster Blondina Starckin, gift med skredder Thomas Hindeler den ¹¹/₁₁ 1686 solgte til feiermester Paul Heber (Höber) et på Pipers Berge i Magdeburg beliggende hus, kallet Knochenhauers Wohnhause, med innenforliggende hus og gårdsplass, for 150 Thaler, hvorav 50 Th. avgjordes ved overtagelse av obligasjon til hospitalet St. Aunen, 50 Th. betaltes kontant og 50 Th. i 2 årlige avdrag hver på 25 Th. å betale på Martini (Martins) dag den 1. november 1687 og 1688.

Ifølge kirkeboken for St. Johanneskirken i Magdeburg blev feiermester Paul Heber bisatt den ⁹/₃ 1699 og hans efterlatte enke, hvis navn ikke oppgis, blev ifølge samme kilde begravet den ¹³/₂ 1700. Av Grundbuchakten der Stadt Magdeburg, Band 44, fremgår det, at feiermester Paul Hebers arvinger under ¹⁷/₁₂ 1700 og ²⁹/₃ 1701 solgte boets eiendom til kongelig posttjener Johann Burchard Seeger. Avhendelsdokumentet er undertegnet av Andreas Conradt Heber, Sabina Maria Hebers

(formentlig Joachim Moritz's enke). Paul Christian Höber, Johan Friedrich Höber og Adam Lorentz Höber.

Av samme kilde Band 48 fremgår det, at skorstensfeier Paul Christian Heber under $\frac{24}{5}$ og $\frac{26}{5}$ 1705 kjøpte eiendommen tilbake av Otto Christian Hertzbruch aus Colbe. Bansa opplyser, at den gate, hvor dette hus lå, nu heter Pfeiffersberg. Det er en kort gate, hvori visstnok Statsmusikantene „Die Stadtpfeiffer“ tidligere har bodd. „Huset vil vel ikke mere være forhånden“, tilføier han.

Brødrene Grimms ordbok opplyser, at navnet Hoeber, der er den eldre form, avledes av ordet Hufe, som er et jordstykke på ca. 4 hektar eller 40 mål jord, og at Hoeber derfor betyr eier av et jordstykke på 40 mål. Bansa oppgir også navnene på faddere til 4 av Paul Hebers øvrige barn, ialt ytterligere 20 navn. Det er håndverkere, små bestillingsmenn og kjøbmenn, samt deres hustruer. Navnet Heber forekommer fremdeles i Magdeburg og andre steder i Tyskland, opplyser Bansa. Selv har vi sett det i Stettin.

Som det sees, er Andreas Conrad Heber opkalt efter det første fornavn på den første og annen fadder, og det samme er delvis tilfelle med hans søsken. Dette synes å ha været almindelig i Tyskland på den tid. Den støtte, man i norsk slektsforskning har i en fast opkallelingspraksis savner vi derfor i nærværende tilfelle. Andreas Conrad Heber synes heller ikke selv å ha fulgt faste prinsipper ved opkallelse av sine barn.

ANDREAS CONRAD HEBERS UNGDOM OG GIFTERMÅL DEN SPANSKE ARVEFØLGEKRIG 1701—1714

Efterat Andreas Conrad Heber i 1701 hadde undertegnet salgsdokumentene vedrørende foreldrenes eiendom „Knochenhauers Wohnhause,, på Pipers Berge i Magdeburg, vet vi intet om ham, før vi støter på ham som auditor, tilhørende de danske leietropper i engelsk-hollandsk sold i Braband under den del av den spanske arvefølgekrig, som kalles den Brabandske krig. Hvordan er han så fra Magdeburg kommet dit? Vi skal forsøke å besvare spørsmålet.

I Danmarks Riges Historie 1699—1814 av Edvard Holm, Vte bind, opplyses det, at der den $\frac{4}{6}$ 1701 blev avsluttet et forbund mellem keiser Leopold av Østerrike og kong Fredrik den IVde av Danmark og Norge, hvorved Fredrik den IVde overlot 8000 mann i hans sold under krigen

mot Frankrike, samt at Fredrik den IVde den ¹⁵/₆ 1701 inngikk en traktat med England og Holland, der fastsatte, at 12000 mann danske tropper skulde tas i de nevnte staters sold. Denne styrke fikk begge stater rett til å beholde, så lenge de mente, at de behøvde den, mot en godtgjørelse av 450 000 riksdaler straks og 300 000 riksdaler pr. år. De tropper, som blev utleid, var kun hvervede tropper.

I de to pensjonsandragender, der er inntatt i nærværende verk, opplyses i det ene, at Andreas Conrad Heber har været i dansk militærtjeneste i henved 50 år, og i det annet i over 50 år, da han døde i 1746. Det lyder nokså usannsynlig, at A. C. Heber har begynt sin militære løpebane i dansk tjeneste allerede i 12-årsalderen. Enten har damene ikke hatt nøyaktig beskjed, eller der foreligger en tilsiktet overdrivelse. Før det fylte 16de år vilde vel vanskelig en unggutt opnå å bli hvervet. Vi anser det ihvertfall ikke sannsynlig, at han har forlatt Magdeburg før foreldrenes død og boet efter dem var oppgjort i slutten av året 1701.

I løpet av året 1702 fylte derimot Andreas Conrad Heber 18 år, og anser vi det sannsynlig, at han efter foreldrenes død og hjemmets opløsning har søkt å komme sig frem i verden på den militære bane, og at han i løpet av året 1702 har latt sig hverve i dansk krigstjeneste. Den danske konge hadde vel også da temmelig sterkt bruk for mannskaper for å kunne oppfylle sine traktatmessige forpliktelser.

Den norske militærhistoriker, kaptein Johannes Henrik Schiøtz, der har gjennomgått nærværende manuskript, og som senere vil bli citert som Schiøtz, opplyser i denne forbindelse, at avgangen ved avdelingene i engelsk og hollandsk sold var ganske stor, og at regiments- og kompanichefene, som skulde holde kadren full, stadig trengte nye folk. Antagelig har Andreas Conrad Heber begynt som almindelig menig og efter hånden avansert opover.

Schiøtz opplyser, at avansement menig — underofficer — officer dengang var ganske almindelig, og at kravene til auditørens juridiske utdannelse var mindre enn minimale. Det er mulig, at A. C. H. har skaffet sig militær-juridiske kunnskaper underhånden med sikte på stillingen som auditør, men Schiøtz anser ikke dette sannsynlig. Derimot mener han, at A. C. H. tok den officersgrad, som først bød sig, som et mellemeledd til stridende officersstilling.

Hirsch opplyser, at A. C. H. var auditør i 1ste jyske nasjonale rytteri-regiment i engelsk-hollandsk sold i Brabant fra 1713—1714. Schiøtz påpeker, at her må foreligge en eller annen feil, idet i Dansk Generalstab: Bidrag til Den store Nordiske Krigs Historie VI bind, s. 223 og

følg., et verk, som er helt pålitelig, men utkom efter Hirsch's død, oplyses, at 1ste regiment den hele tid var hjemme, mens 4de og 5te regiment var i hollandsk sold og drog fra Holland i april 1714. Formentlig har Hirsch, der var personalhistoriker og ikke krigshistoriker, tatt feil av regimentets nummer.

At A. C. H. ikke har været officer, før han blev auditor, fremgår derav, at Hirsch ikke nevner ham før. Det er ikke sannsynlig, at han uten forutgående militær tjeneste er blitt utnevnt til auditor. Før 1713 må han derfor ha været først menig og senere antagelig underofficer, og da må han ganske sikkert ha gjort en samlet tjeneste i ca. 9. år, før han avanserte til auditor. Dette bestyrkes ved den opplysning i hans hustrus pensjonsandragende at han hadde fått mange blessyrer i krigen. Vi antar derfor at han i hvert fall fra de første år av 1700-tallet har fulgt de danske leietropper i fremmed tjeneste, hvor disse enn har utført denne. Vi anser det likeledes sannsynlig at han ved begynnelsen av den Brabandske krig i 1709 er kommet til Braband og på et meget tidlig tidspunkt stiftet bekjentskap med sin senere hustru. Av grunner som vi senere skal anføre, antar vi at hans søn Johan Baldvin Rudolf er hans eldste barn og er født allerede i 1710 eller 1711. Vi antar derfor at han har ektet sin hustru allerede i 1709 eller 1710. Den sikreste opplysning vi har om hans hustrus herkomst, er hennes pensjonsandragende som er undertegnet Margareta Maria Heber née de Smitten, hvilket tyder på at hennes morsmål var fransk. De mange franske bøker, deriblandt en fransk bibel som hun og hennes mann efterlot sig, peker i samme retning. Kunde vi få fatt i nogen av disse bøker, og spesielt den franske bibel, vilde disse sannsynligvis gi oss yderligere opplysninger om hennes fødested og herkomst. En del av disse bøker befinner sig utvilsomt her i Norge. Vi har forgivevs avertert efter dem. Visste vi hennes fødested, vilde vi gjennom belgiske arkiver visstnok kunne skaffe like utførlige opplysninger som om hennes mann, men når vi ikke vet i hvilket sogn i en så folkerik provins som Brabrand vi skal søke, er det foreløbig temmelig håpløst å sette i gang arkivundersøkelser. Hollandske prester ved den katolske misjon i Oslo mener at navnet de Smitten er belgisk eller nærmere bestemt flamsk. Efter muntlig tradisjon blandt hennes danske efterkommere, meddelt oss gjennom assessor Carl Vilhelm Thomsen, skulde hun av sin mann være bortført fra et kloster. Selv sier hun i sitt pensjonsandragende at hun er „persuaderet“ at forlate sin faders hus, hvilket hverken tyder på at hun har opholdt sig i et frøkenkloster eller i et nonnekloster. Derimot har hun neppe forlatt sin fars

hus med sine foreldres ja og samtykke. Hun har derfor nærmest latt sig bortføre og har fulgt sin vordende mann, og dette i forbindelse med at hun er gått over fra den katolske til den lutherske religion, har da i et så erkekatolsk land som Belgien på den tid bevirket at hun, som hun sier i sitt andragende „der over er bleven forskudt, forladt og forhadet af alle mine venner og pårørende i Braband, og jeg der nu ej tør komme.“ Det var selvfølgelig god takktikk å anføre dette i pensjonsandragendet, men vi tror heller ikke at hun overdriver. Etter det passerte og ca. 40 års fravær var det ganske umulig ved hennes manns død å vende tilbake til Braband. Hun hadde forøvrig dengang fått en helt ny familie i Norge og tenkte visst ikke et øieblikk på å vende tilbake til Braband. Hennes overgang til lutheranismen henger formentlig sammen med, at hun og hennes mann har latt sig vie av en protestantisk prest enten i Braband eller over grensen i Holland, hvor og når vet vi ikke.

Som nevnt antar vi at Andreas Conrad Heber med sin hustru har hatt 1 sønn før han i 1713 opnådde å bli auditør, og at hustru og barn har fulgt mannen der, hvor han til enhver tid gjorde tjereste, inntil han i 1726 fikk fast bopel på Kongsten og senere i Staværn.

KARRIERE OG MILITÆRE FORHOLD

Vi anser det mere sannsynlig at Fredrik den IV etter de i 1701 inngåtte overenskomster om leietropper har hatt hververe ute i Tyskland og også i Magdeburg, enn at Andreas Conrad Heber skulde ha innfunnet sig i Danmark for å bli hvervet. A. C. Heber kan jo også ha innfunnet sig ved troppene i felten, f. eks. da Marlborough opererte i Vest- og Syd-Tyskland. Der hadde imidlertid allerede tidligere vært officerer av navnet Heber i dansk tjeneste. Schiøtz opplyser således, at der har tjenestegjort en Heinrich Heber i Norge som kvartermester ved oberstløytnant Fr. Willumsens ryttereskadron $\frac{1}{6}$ 1644— $\frac{27}{10}$ 1645, „da han aff tjenesten bleff forløffuedt“, og Hirsch opplyser at en rittmester Henrik Heber den $\frac{23}{12}$ 1657 fikk bestalling som generaladjutant i dansk tjeneste. Vi har ikke kunnet påvise nogen forbindelse mellom disse to Hebere, som antagelig er samme person, og den norske familie Heber, hvor navnet Henrik ikke forekommer før i siste generasjon. Vi anser det dog sannsynlig at der eksisterer en eller annen sammenheng. Henrik

Heber kan ha været en farbror eller farfars bror av Andreas Conrad Heber og kan ha skaffet ham eller animert ham til å søke tjeneste blandt de danske leietropper. Også frasagn innen familien om denne Heber kan ha virket stimulerende.

Hirsch nevner dog denne Henrik Heber senest $^{25}/_5$ 1658 og tilføier; Avregninger, og nevner ham ikke senere, så det er jo sannsynlig at han ikke lenger enn til da har været i dansk tjeneste, og da blir her et åpent mellomrum på over 50 år.

De danske leietropper gjorde sig fordelaktig bemerket i den spanske arvefølgekrig og er blitt vel omtalt av flere historikere.

Vi anser det som nevnt overveiende sannsynlig at Andreas Conrad Heber ca. år 1702 har latt sig hverve som menig blandt de danske leietropper og anser det temmelig sikkert at han hele tiden har tilhørt de 12 000 mann, som var i Hollandsk-Engelsk sold. Vi anser det sannsynlig at han har fulgt disse tropper under hele den spanske arvefølgekrig fra ca. 1702 til krigens slutt, senest i Braband fra 1709—1713. De mange blessyrer, som hans hustru nevner, tyder også på en lang tjenestetid. Underofficer er han formontlig senest blitt ved begynnelsen av den Brabandske krig i 1709. Som menig kunde han vel neppe ha fått adgang til å bortføre sin vordende hustru. Som underofficer har vel dette falt lettere. Det jydsk nasjonale rytteri-regiment, som han blev auditør ved i 1713, har ganske sikkert været blandt de tropper som blev igjen i Braband for å sikre betalingen i rett tid efter freden til Utrecht i 1713, og som derfor kom tilbake til Danmark først våren 1714.

Hirsch opplyser, „at Andreas Conrad Heber blev utnevnt til Second-lieutenant i Cicignons gevorbne Infanteri den $^{22}/_2$ 1715“, og Hielm opplyser, at det var ved 4de kompani av dette regiment. Kompaniene hadde dengang ikke nummer, men kaltes op efter chefen ved de gevorbne regimenter. Heber blev ansatt $^{22}/_2$ 1715 ved karakt. major Hagemans kompani, og Hageman var, så vidt skjønnes, 4. eldste kompanichef, så forsåvidt er Hielms opplysning riktig.

Schiøtz bemerker hertil: I 1714 foregikk et stort reorganisjonsarbeide vedr. den danske hær, likesom de norske avdelinger, som da var i Holstein (Cicignons og 2. Trondhjemske regt.) holdt sine kadrer fulle. På en eller annen måte er så auditør Heber blitt hvervet til Cicignon, og det er derfor han kom til Norge, da regimentet blev sendt tilbake i 1716.

CICIGNON

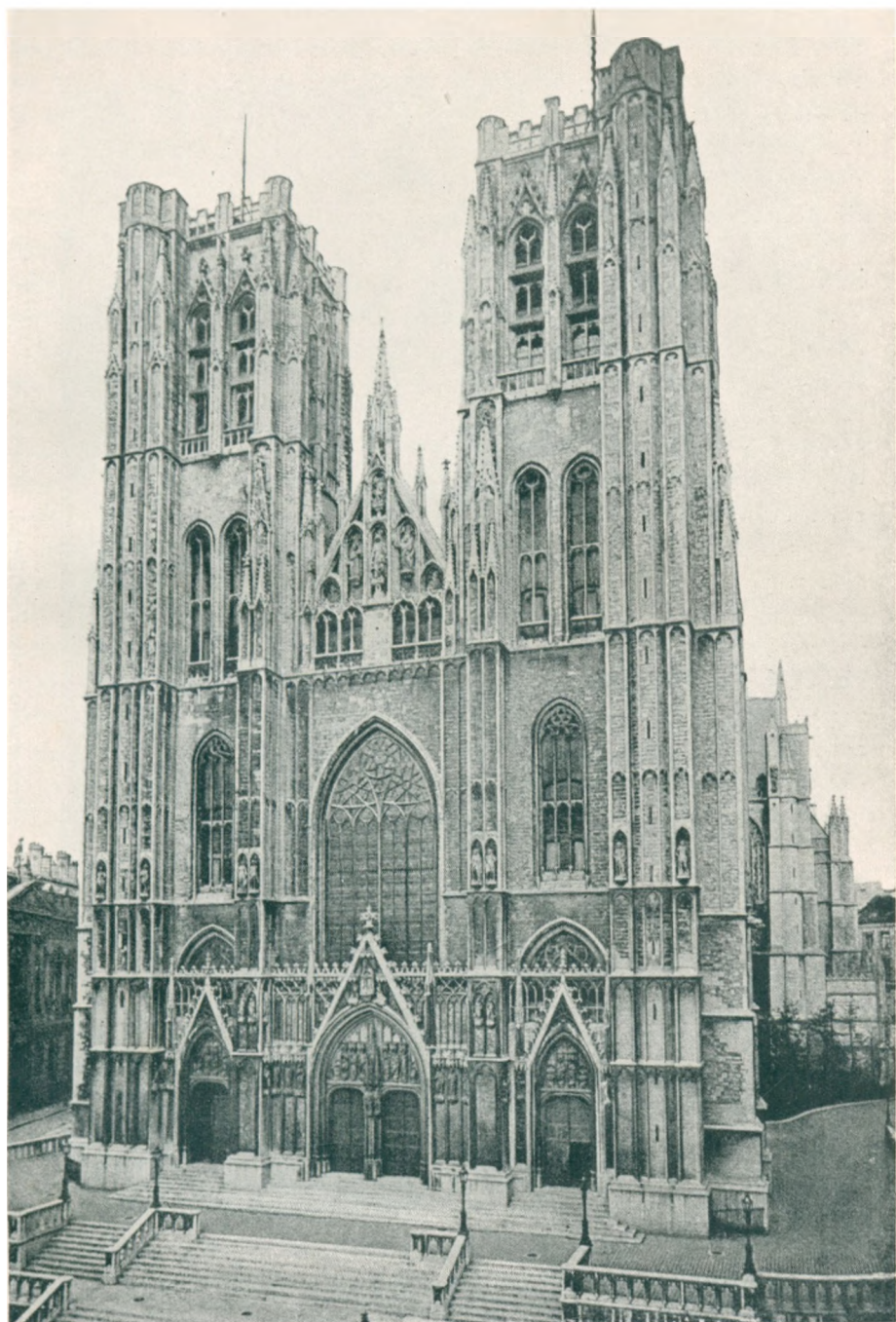
Om Cicignon vet vi at han het F. C. Cicignon og døde som generalmajor i 1719. Fra 1703 var han chef for det norske gevorbne regiment, der avga garnison til alle østlandske festninger og til Kristiansand. Efter denne fra den store nordiske krig bekjente generalmajor F. C. Cicignon har et utenverk til Fredrikstads festning fått navn, nemlig Vestre Fredrikstad, beliggende på sydspissen av Rølsfœen og anlagt i 1704. Verket, („Fortressen“) var bygget som et hornverk, bestykket med 8 kanoner, og tjente som brohode ved overfartsstedet til hovedfestningen. Cicignon tillikemed Fredrikstads øvrige gamle befestninger blev i 1903 av stortinget besluttet solgt og i 1907 avhendet til Fredrikstad kommune. Disse opplysninger om generalmajoren og fortet Cicignon er hentet fra Aschehougs norske konversasjonsleksikon.

Schiøtz opplyser, at under Cicignon var A. C. Heber med ved Stralsunds erobring i 1715, idet hele Cicignons regiment deltok i samme. Muligens var han også med i toget til Rügen.

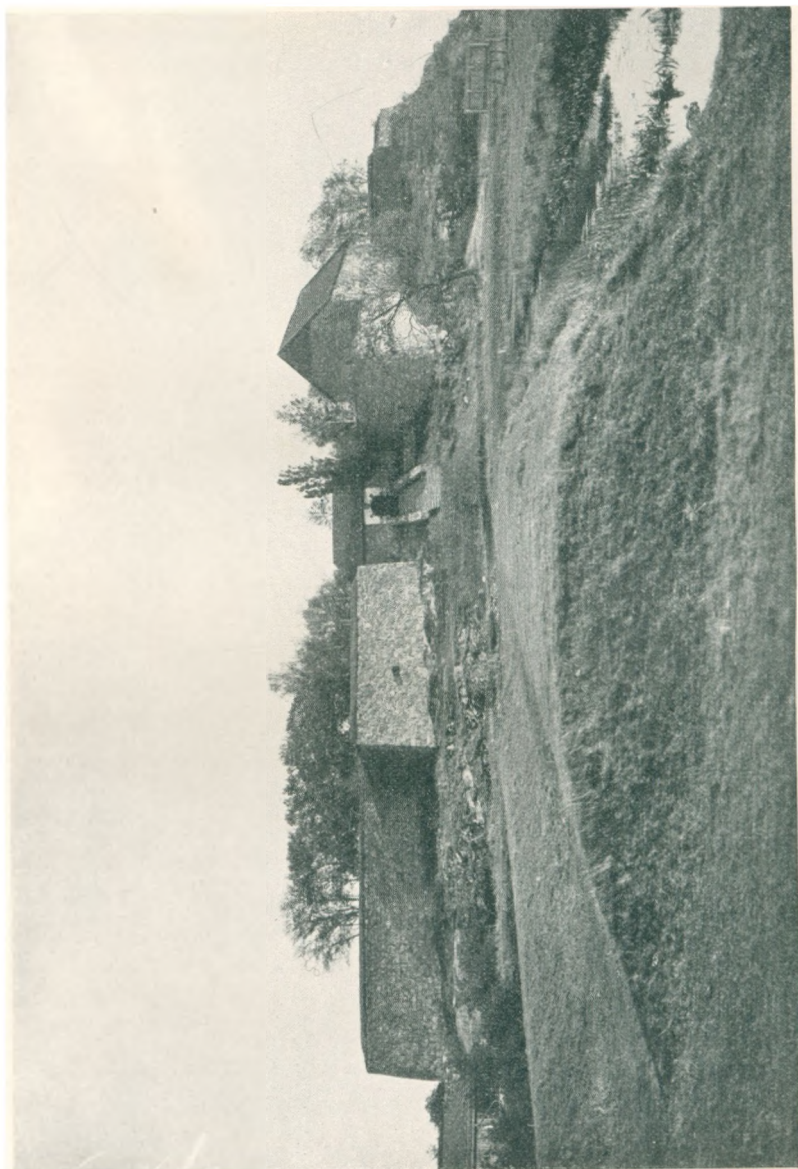
5 år senere, nemlig $5\frac{1}{2}$ 1720, avanserte ifølge Hirsch Andreas Conrad Heber til premierløytnant ved samme regiment, som i 1717, da Cicignon blev kommandant i Fredrikstad, hadde fått ny chef og nu kaltes Rømelings gevorbne regiment. Schiøtz opplyser, at kaptein v. Printzen var 6. eldste kompanichef og chef for dette kompani. I mellemtiden hadde A. C. Heber således tjenestegjort som officer i den norske hær under dennes kamper mot Karl den 12te i såvel 1716 som 1718.

RØMELING

Den nevnte Rømeling, som blev chef for det regiment, hvori Andreas Conrad Heber tjenestgjorde, het Patroclus Rømeling, og var født i Gronningen i det nordlige Holland den $25\frac{1}{1}$ 1662. Han kom fra Holland til Danmark 17 år gammel, i 1679; året efter freden til Niemwegen. I 1717 i en alder av 55 år blev han generalmajor av infanteriet og chef for Cicignons norske gevorbne infanteriregiment. I de 38 år, der ligger mellom disse to tidsrum, hadde han hatt en særdeles beveget fortid, som er mer utførlig referert i Danmarks Adels Aarvog for 1929. Han var blandt annet fra 1687—1689, i $2\frac{1}{2}$, år i algiersk sjørøverfangeskap, utga sig for sin drepte venn Paulsens tjener og kalte sig Carl Rømeling, blev solgt på torvet i Algier som slave til „Bøddelen

St. Gudule i Bruxelles, hvor mademoiselle de Smitten muligens er døpt.

Kongsten fort ved Fredrikstad.

fra Algier“ tyrkeren Mahomet Ben Omar, hvis datter forelsket sig i ham. Faren forlangte at „Carl“ skulle gå over til muhamednaismen. Da han nektet dette, pådrog han sig for en tid Mahomet Ben Omars vrede. Til sist blev han løskjøpt for 700 riksdaler og seilte over til Livorno, hvorpå han på sin fot vandret tilbake til Danmark og gjeninntrodte i sitt regiment. I 1718 deltok han med sitt regiment i kampene mot svenskene. Den $\frac{5}{8}$ 1719 blev 8 av Rømelings kompani beordret til Marstrand og lå i garnisjon samme sted, efterat festningen Karlsten hadde kapitulert. Andreas Conrad Heber har antagelig været med under disse begivenheter som sekondløytnant.

Patroclus Rømeling blev i 1720 sammen med 3 andre generalmajorer beordret til å overta inspeksjonen over den norske hær, og da de 3 andre døde efter hvert, blev han i 1732 kommanderende general i Norge (Schjøtz), og chef for så vel den søndenfjeldske som nordenfjeldske norske arme. Han døde den $\frac{31}{10}$ 1736 og ligger begravd i Vor Frelsers kirke.

Hirsch opplyser, at Andreas Conrad Heber den $\frac{21}{1}$ 1726 avanserte til karakterisert kaptein og vaktmester løytnant i Fredrikstad. Det siste har også Hielm.

Hirsch opplyser, at Andreas Conrad Heber den $\frac{9}{8}$ 1726 avanserte til kommandant på Kongsten.

Kongsten er navnet på et dominerende fort i Fredrikstads befestningssystem, beliggende sydøst for Østre Fredrikstad.

STAVÆRN

Hirsch og Hielm opplyser, at kommandant Andreas Conrad Heber under $\frac{9}{12}$ 1733 avanserte til karakterisert major i Fredrikstad, fremdeles som kommandant på Kongsten, hvor han forblev helt til $\frac{20}{1}$ 1744, da han ifølge Hirsch blev utnevnt til kommandant på Staværn Fort.

A. C. Heber melder i en skrivelse av $\frac{17}{2}$ 1744, at han overtok kommandoen den $\frac{15}{2}$ 1744. Av en skrivelse fra ham av $\frac{5}{2}$ 1744 fremgår det, at han håpet å bli kommandant på Kongsvinger, da gasjen på Staværn ikke var meget bedre enn på Kongsten.

Av et på norsk skrevet brev fra Andreas Conrad Heber til „Høiædle og Welbaarne Høistærede Hr. Justis-Raad og General-Krigskommissær“, nemlig Joachim Hein, dat. $\frac{29}{8}$ 1746, beroende i Riksarkivet, Oslo, fremgår det, at han allerede på det tidspunkt var dødssyk, eller som han selv uttrykker det, „er Døden nærmere end Livet“. Av en

skrivelse fra A. C. Heber av $21/6$ 1746, hvori han andrar om å få en feltskjær ansatt på Staværn, fremgår det, at både han og hans hustru da var meget sykelige. Han levde heller ikke lenger enn til $24/9$ 1746, da han døde ca. kl. 8 morgen ifølge brev fra Broager, dat. Larvik $27/9$ 1746, beroende i det militære arkiv i Oslo, og blev visstnok begravd i Staværn. Hans gasje for 1745 utgjorde 228 riksdaler og 12 skilling. For tidsrummet $1/1 - 24/9$ 1746 blev der som gasje til ham utbetalt 166 riksdaler og 84 skilling, ifølge dokumenter, beroende i Riksarkivet i Oslo.

I Wilhelm Lassens personalhistoriske og genealogiske samlinger i Riksarkivet, Oslo, senere kun citert som W. Lassen, er en anførsel under familien Heber, hvorav synes å fremgå, at A. C. Heber i militærkalenderen for 1742/43 er slettet i egenskap av kommandant med tilføiende av: „Commadanten skal afgaa udi fredstider vide ordre d. d. $13/7$ 1742.“ Schiøtz bemerker hertil: „Kongsten m. fl. festninger blev 1742 besluttet nedlagt, men som følge av de urolige forhold blev ordren satt i verk først nogen år efter.“

CIVILE FORHOLD

Vi antar at mademoiselle Margareta Maria de Smitten blev gift med Andreas Conrad Heber i 1709 eller 1710, og hun kan da neppe være født senere enn 1690. På den anden side fikk hun en sønn i 1737 og kan da neppe være født før 1690, hvorfor vi antar at hun er født i dette år. Kirkebok I for Østre Fredrikstad omfatter tidsrummet 1715—1731, men har ingen opplysning om familien Heber før den $29/5$ 1726 på pag. 108, hvor der opplyses, at Madame Heber denne dato sammen med Captain Grøner og løytnant Bille stod fadder for datter av fyrverker Christian Simensen og Maren Hansdatter. Barnet blev døpt Maria, antagelig honoris causa opkalt efter Madame Heber. Presten, som fører kirkeboken, skriver forøvrig som regel navnet: Heberg. Andreas Conrad Hebers næst eldste datter var født i 1724. Når hun ikke er anført i kirkeboken for Østre Fredrikstad skulde dette tyde på, at før 1726 har Andreas Conrad Hebers familie ikke sognet til Østre Fredrikstad.

Kirkeboken for Borge gir heller ikke noen opplysning. Før Andreas Conrad Heber i 1726 blev karakterisert kaptein og vaktmesterløytnant i Fredrikstad, har ikke hans familie bodd der, men hvor den inntil da har opholdt sig, vites ikke, men vil formentlig bero på, hvor henholdsvis 4de og 6te kompani av Cicignons og Rømelings gevorbne Infanteriregiment har hatt standkvarter til de forskjellige tider.

I skiftet efter A. C. Heber og hustru, der beror i Riksarkivet, oplyses det, at der kun forefantes barn av et kuld, nemlig 3 felles sønner og 3 felles døtre. Den eldste av sønnene Johan Baldvin Rudolph „Hæbbern“ oplyses å være 34 år gammel, altså født 1712. Hans titel er da garnisonsauditør ved Fredrikstad festning. Den næst eldste sønn Ulrich Christian „Hæbbern“, „Verksbose“ ved den Norske Fortifikasjonsetat oplyses å være 20 år gammel, altså født i 1726. Dette stemmer med kirkebok I for Østre Fredrikstad, folio 114b, hvor det oplyses, at commandant „Heberg“ og Margrete Maries barn kallet Ulrich Christian blev døpt den $12/12$ 1726. Fadderne var: Generalmajor Cruse, Capitain Grüner, Capitain Jurvitz, generalinde Cruse og frøken Cruse.

I skiftet oplyses videre, at den 3dje sønn Erentz Friderich Wilhelm „Hæbbern“, var $9\frac{1}{2}$ år gammel. Han har således været født i 1737 og ganske sikkert i Fredrikstad, men da kirkebok for Østre Fredrikstad for dette tidsrum ikke forefinnes, lar denne opplysning sig ikke bekræfte ad denne vei.

Om døtrene heter det i skiftet „at ældste „jomfru“ Anne Marie „Hæbbern“ er gift med Monsieur Detleff Biøstrup, borger og indvaaner udi Fredrikstad.“ Nogen alder opgis ikke for hennes vedkommende, men da den annen datters alder opgis til $22\frac{1}{2}$ år, må „ældste jomfru“ antagelig minst ha været 24 år og således senest født i 1722, men hvor vet vi ikke, hun finnes i hvert fall ikke i kirkebok I for Østre Fredrikstad, hvor hun skulde være blitt døpt, hvis foreldrene hadde bodd der i 1722. 2nen datter Jomfru Anthonette Wilhelmina „Hæbbern“ oplyses som nevnt å være $22\frac{1}{2}$ år og må således være født i 1724. Av samme grunn som foran anført vet vi heller ikke, hvor hun er født. Den yngste datter derimot, som skiftet kaller Chatarina Engel Maria „Hæbbern“ og opplyser er 18 år gammel, er ifølge kirkebok I for Østre Fredrikstad født i året 1729, idet denne kirkebok folio 144 a opplyser at under $23/5$ 1729 hadde kommandant Andreas Conrad Heberg og frue Margareta „von“ Smitten et barn til dåpen kalt Catharina Engel Maria. Faddere var: Hr. major Sehested, proviantforvalter Linholtz, fru oberstinde de Lantzberg, løytnant Oldenburg, fru oberstlieutenant de Oldrichsdaals og jomfru Skielling. Kirkebok I for Østre Fredrikstad, folio 164, opplyser at kommandant „Heberg“ den $20/1$ 1731 stod fadder for rådmann Daldorph og Johanne Kraftes barn kalt Fridrich sammen med oberstløytnant Zurhelle og frue samt Michal Brandt.

Dette er alt hvad der finnes i nevnte kirkebok I om familien Heber.

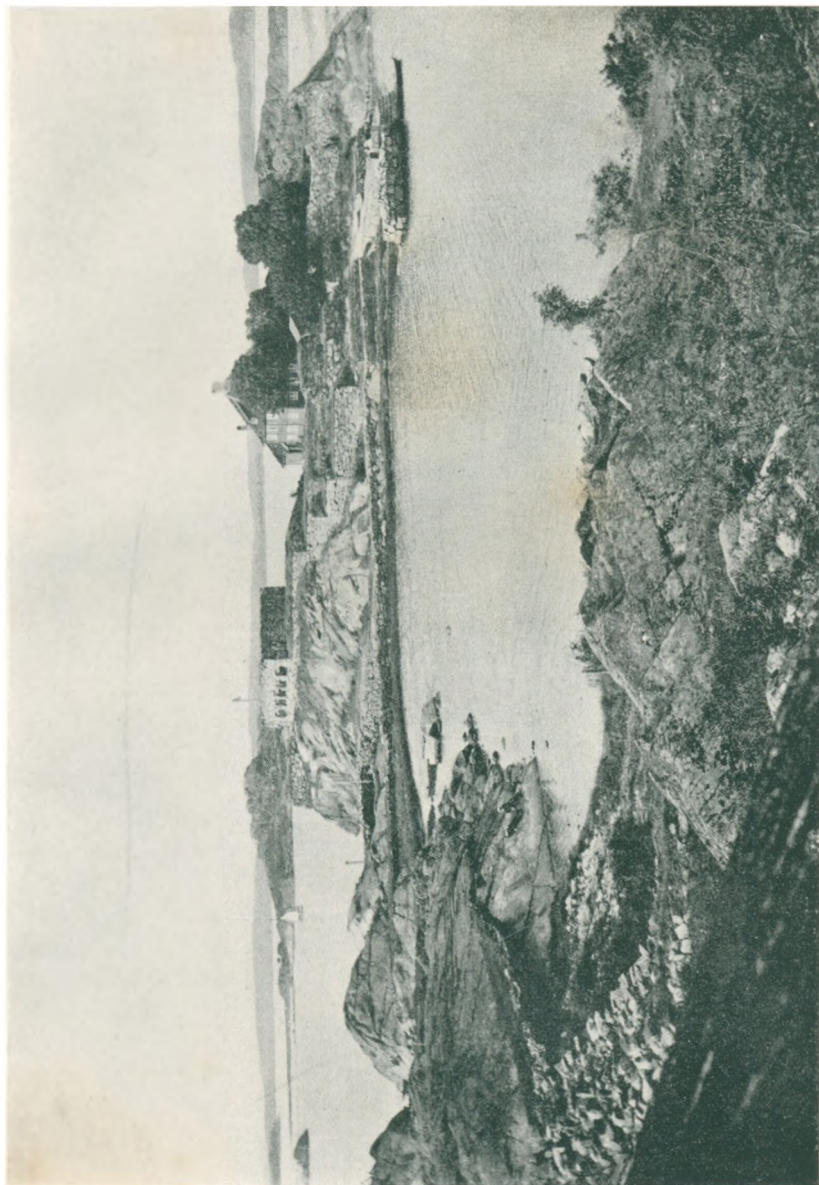
FREDRIKSTAD

Samme kirkebok gir for øvrig et bilde av festningen Fredrikstad som en typisk liten garnisonsby, hvor alt og alle var ordnet og vurdert etter militær rang. Kun de mest fremstående personer av borgerskapet hadde omgang med officerene, der mest omgikkes innbyrdes. Dog stod de lavere officerer meget hyppig faddere for sine menige underordnede barn, men aldri omvendt. Formentlig var dette en æresbevisning fra den underordnede side like overfor den overordnede, som det var blitt praksis ikke å avslå, og som ikke resulterte i noget efterfølgende barselkalas. På den tid fikk visstnok de vordende officerer sin vesentligste utdannelse i praksis derved at de begynte helt nedenfra og senere avanserte op gjennom de lavere officersgrader. Schiøtz opplyser at der var ingen krigsskole i Norge før 1750, og at en officer med artium næsten var en utenkelighet den gang.

Samtlige kommandant A. C. Hebers sønner fikk militær utdannelse, men ingen av dem synes å ha tatt eksamen artium ved Københavns universitet eller gått på nogen fast krigsskole. Sin utdannelse fikk de derfor under sin militærtjeneste.

En årlig kommandantgasje stor 228 riksdaler og 12 sk. rakk neppe til noget utenlandsophold for 3 sønner.

I C. Plünneches verk: Fredrikstad inntil det 20de århundre, 1ste del, pag. 1 og 2, opplyses det at den ting at Fredrikstad både var en by og en festning, lett resulterte i kompetansekonflikter mellem den civile myndighet (magistrat og byfoged) og festningens kommandantskap. Den ¹³/₇ 1713 innga magistraten, presten, byfogden og borgerskapet klage til kongen over den daværende kommandant, generalmajor Peter Jacob Wilster. Denne klage resulterte i et forlik, som den ¹/₁₀ 1714 blev undertegnet av generalmajor P. J. Wilster for kommandantskapet og for byfogden av assessor i Over-Hoffretten Jens Solgaard, sogneprest C. Seebye og borgermester P. Ostenfeldt for byen, hvorved forholdet mellem de civile og militære myndigheter blev nærmere regulert. Punkt 8 i forliket omhandler bl. a.: „Brugen af en Byløkke for Kommandanten.“ Dette var antagelig løkken nr. 30, den såkalte „Rachestadløkke“. I 3dje del, pag. 65, av det citerte verk av C. Plünneche opplyses det nemlig at denne løkke ifølge kommisjonens dom av ⁵/₅ 1778, høiesterrettsdom av ⁶/₁ 1781, og kongelig reskript av ¹⁰/₃ 1783 blev tilstått kommandantskapet til avgiftsfri bruk. Det er mulig at også kommandanten på Kongsten delvis nød godt av denne bruk. Schiøtz mener dog at han nok hadde egen løkke ved Kongsten.

Staværn fort paa Citadelløen.

Kommandantboligen i Staværn.

SKIFTET EFTER A. C. HEBER OG HUSTRU

For øvrig later det til at kommandantens avlønning ikke har strukket til til mer enn familiens standsmessige underhold. Da nemlig han og hans hustru var døde i 1746 i Staværn,

utviste fellesboet en bruttoformue, stor	540 riksdaler 87 sk.
en gjeld med skifteomkostninger, stor	235 „ 2 „
Netto formue	<u>305 riksdaler 85 sk.</u>

Herav fikk hver av sønnene i arv 67 riksdaler og 93 sk. og hver av døtrene 33 riksdaler — 94 ⁷/₉. Under skifteomkostninger hadde de dessuten til sørgekler hver mottatt 16 riksdaler.

Det avholdte skifte og den derunder avholdte auksjon finnes ikke innført i den vanlige skifte- og auksjonsprotokoll for Staværn, idet dette skifte i henhold til kongelig bevilling av ⁹/₁₁ 1746 er behandlet av kongelige skiftekommissærer. Schiøtz opplyser at dette var vanlig ved officersboer, idet officerer hørte inn under den militære jurisdiksjon, ikke den civile. I bevillingen kalles ekteparret: „Salig Major Andreas Conrad „Hæbbern“ og hans salig fru Margaretha Maria Smitten.“ Som skiftekommissarier blev beskikket major ved det 2net smålenske nasjonale infanteriregiment, Christopher Klein, og premierløytnant ved samme regiment, Johan Conrad Antzée. Denne bevilling eller allernådigste resolusjon fra Friderich R. finnes i Riksarkivet. Det samme gjelder 2 brev til generalauditor Schulenburg, hvorved denne underrettes først om A. C. Hebers død og derefter om begge ektefellers død (hans hustru døde ¹¹/₁₀ 1746), det siste datert Staværn festning ¹⁸/₁₀ 1746 og avsendt av Johan Balduin Rudolf Heber.

Likeledes forefinnes i Riksarkivet den av skiftekommissariene utferdigede protokoll om skiftet, der foruten registrering også inneholder utskrift av den under skiftet holdte løseareuksjon. Det avdøde herskap efterlot sig et ganske respektabelt innbo, hvoriblandt adskillig sølvtoi. Av kreaturer kun 2 kjør, så noget omfattende landbruk har kommandanten ikke befattet sig med. Schiøtz opplyser at statens grunn var bare på et par av småøene utenfor Staværn.

Av bøker forefantens følgende:

1 tysk, 1 fransk og 1 engelsk bibel, Neumesten Postil, Curieuse Handbücher, 1 Muliens Commedie, Arnet Zehfel, Judas Ischariot, En for-

klaring over Psalme 45, 19 franske bøker, 46 av diverse sorter, 2 Historiske Bøger i Foliant, 2 gamle Psahlme Bøger, Hans Smithes Lægebog.

Den franske bibel blev kjøpt av en Hiort, den engelske av en Krefting og den tyske av garnisonsauditøren.

Skiftet blev av kommissariene påbegynt den ¹⁵/₁₂ 1746.

Av arvingene kjøpte ved auksjonen Johan Balduin for 47 riksdaler og 12 skilling, Ulrich Christian for 14 riksdaler og 34 skilling.

Som verge for de umyndige arvinger blev beskikket Major Oldenburg.

Hielm oplyser at de to ugifte døtre Antonette Wilhelmine og Catharina Engel Marie ved kongelig resolusjon av ³⁰/₁₁ 1746 fikk pensjon av Kvæsthuskassen, og at de da bodde i Staværn. Av Kvæsthuskassens regnskaper, der beror i Rikarkivet, fremgår det at pensjonen for begge tilsammen var 60 riksdaler pr. år.

Om Andreas Conrad Hebers virksomhet som kommandant på Staværn Festning vet vi intet nærmere.

Andreas Conrad Hebers hustru var ved sin manns død ganske lam i høire hånd, så hun ikke selv kunde underskrive det pensjonsandragende som sammen med en del andre dokumenter, vedrørende familien Heber, i gjenpart forefinnes i det militære arkiv i Oslo. Da hun døde ca. 14 dager efter sin mann, bortfalt andragendet. Nogen kirkebok, omfattende Staværn i 1746, som kunde oplyse oss om fru Hebers alder ved hennes død, eksisterer ikke lenger.

Brev av 27. september 1746 fra fru Margareta Maria Heber f. de Smitten.

Stormægtigste Monarch.

Allernaadigste Arve Konge og Herrel

Da Deres Kongelige May^{ts} Dansche og Norsche Troupper var i Brabandsche Kriig, er ieg aller underdanigste af min Salig Mand, Deres Kongl. May^{ts} ober Officeer Persuaderet at forlade min Faders Huus, og fuldt ham, forladt den Catolsche Religion og igjen antaget den Reene Lutersche og derover er bleven, forskudt, forladt, og forhadt af alle mine Venner og Paarørende i Braband, og ieg der nu ei Tør komme.

Min nu Salig Mand har tient Deres May^{ts} Høyherlige Forfædre saa nær 50 Aar, og har faaet mange Blessyrer i Krigen, har da siden udi Deres May^{ts} Fæstning Staværn, hvor han dend 24. September døde, og efterlod mig i en meget fattig og vandfør Tilstand, og formedelst

mange Børn aldrig kunde afstædkomme at sætte mere for mig i Encke Cassen end 100 Rd., hvor af ieg med 6 Børn, 3 umyndige, maa have et jamerligt Leve Brød, saafremt Deres May^m som er alle bedrøvedis Høyeste Lycksalighed og ieg troer han har neppe nogen i heele Landet mere uløksalig end ieg, fremmet, forladt, forhadt, fattig, vandfør med mange Børn og faderløse bebyrdet, gammel og kan kun have faa Aar igien at leve udi, og maa af Sorgs nødtøftig Underholdning den korte Tiid ieg nu kan have at leve Reent undergaa saafremt ieg ei havde fast Haab til Deres Kongl. May^m allernaadigste Barmhiertighed, i allernaadigst at vilde tilstæde Dem som tiltræder min nu Salig Mands Commandantskab maatte udbetale mig i den Tiid ieg har igien at leve 50 rdl, aarlig. hvorved ieg storlig kan blive glædet. Da ieg i min største Sorg smagede denne Søde Trøst af min Salig Mands Mund i sitt yderste, min arve Monarch af Dend Oldenborsche Stamme antræder Regieringen med all andre Kongelige Dyder, og saa med allernaadigste Barmhiertighed imod en fattig fremmet Encke og faderløse som Gud i sitt Ord har lagt store Forjættelser, til Høye Velsignelser over dem som staar Dem bii.

Bønfalder derfor udi allerdybeste Underdanighed om allernaadigste Bønhørelse og forbliver til min Død med allerunderdanigste uafledelige Bøn og Forbøn og inderlig Tacksigelse over Deres Kongl. May^m

Stormægtigste Monarch
Allernaadigste Arve Konge og Herre
Allerunderdanigste Tienerinde
Margareta Maria Heber
nee de Smitten.

ANNEN GENERASJON

(L.nr. 2—7). *Major og kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria, født de Smittens 6 barn.*

(L.nr. 2)
(1.1)

GARNISONSAUDITØR JOHAN BALDUIN RUDOLF HEBER

er eldste sønn og eldste barn av kommandant på Stavern Fort Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria de Smitten. Han er født ca. 1711 i Braband i Belgien.

Skifteprotokollen vedrørende foreldrenes bo opplyser dog at han i 1746 var 34 år.

Hirsch opplyser at han den $2/7$ 1740 blev ansatt som garnisonsauditør i Fredrikstad og tillike som sekretær hos den næstkommanderende general sønnenfjells. Ifølge Militækalenderen for 1763, 64 og 65, som bekrefter dette, skulde dessuten næstkommanderende general sønnenfjells „herefterdags altid være Commandant i Friderichstadt“. Dette fremgår av et notat hos Wilhelm Lassen i Riksarkivet under „Heber“. Denne stilling innehadde Johan Balduin Rudolf Heber, like til han blev dimittert den $13/2$ 1771 ifølge Hirsch. Ifølge kirkebok II for Østre Fredrikstad, pag. 736, blev han begravd i Fredrikstad paa Krigskirkegaarden den $18/1$ 1786, 75 år gammel. Efter dette skulde han være født i 1710 eller 1711. Ifølge kirkebok II for Østre Fredrikstad, pag. 807, spalte 1, er Andreas Nicolai Heber konfirmert samme sted den $29/4$ 1759, 17 år gammel. Han må altså være født omkring 1742. Hans foreldre er formentlig blitt gifte i 1740, antagelig like efterat hans far er blitt utnevnt til garnisonsauditør. Kirkebok II for Østre Fredrikstad opplyser pag. 715, at „Frue Heber“ blev begravd i Fredrikstad i den almindelig kirkegård den $13/3$ 1773, 61 år gammel. Vi antar at dette er garnisonsauditørens hustru. Da Statsarkivet i Oslo mangler kirkebøker for Østre Fredrikstad for tidsrummet 1731—1750, kan vi ikke få bragt nærmere på det rene, hvem hun var. Hun var altså ca. 2 år yngre enn garnisonsauditøren. Hvis kammerråd Andreas Ni-

colay Heber har opkalt sine døtre efter sin mor, har hun i hvert fall hett Karen til fornavn.

Hverken efter henne eller hennes mann forefinnes noget skifte i skifteprotokollene vedrørende Fredrikstad. I skifteprotokoll nr. 6, folio 37a fortfarende, er innført et privat samfrendeskifte i et privat dødsbo i Fredrikstad, avlevert til protokollasjon den 20/6 1774 og utferdiget i fellesskap av „Johan Balduin Rudolf Heber, garnisonsauditør udi Fride-richstadt, og Jens Christian Lowum, prokurator udi Aggershuus Stift“, hvorav fremgår at han fremdeles førte tittel av garnisonsauditør, skjønt han var dimittert som sådan allerede ¹³/₂ 1771, formentlig mot pensjon, og at han nu også ernærte sig ved å ordne juridiske affærer for klienter. Han blev også begravd under tittel auditør. I kirkebok II for Østre Fredrikstad, pag. 110 øverst, fungerer han den 5/6 1775 som forlover for underkonstabel Peder Erichsen Biong sammen med en Oppen. Hans egenhendige signatur og segl er innført i kirkeboken. Seglet er så ødelagt at det er ganske umulig å se hvad det forestiller. Signaturen består kun i ordet Heber uten forbokstaver. H'en skriver han næsten som en M, de øvrige bokstaver er ganske almindelige.

(L.nr. 3)
1.2

MADAME ANNE MARIE BIØSTRUP

er eldste datter og næsteldste barn av kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria de Smitten og er født før året 1722. Under skiftet efter hennes foreldre i 1746 opplyses det at hun da er gift med „Monsieur Detleff Biøstrup, borger og indvaaner udi Fredrikstad“. Dette slektsnavn forekommer ikke hos nogen norsk personalhistorisk forfatter, og det eneste vi har kunnet finne om ham, forekommer i verket Fredrikstad indtil det 20de Aarhundrede ved C. Plünneke. I 1ste del av dette verk, pag. 55, opplyses følgende: I Christian Vtes Norske Lov 3—5—1 heter det: „Borgermester og Raad skulle aarligen den 2den Januar, av de fornemste Borgere nævne en Byens Kæmner.“ Dette var et ombud, som den valgte måtte utføre uten særskilt godtgjørelse for arbeidet. I 1732 blev Detleff Biøstrup valgt til dette ombud. Han kan da neppe være født meget senere enn ca. 1700.

I III del av nevnte verk, pag. 120, opplyses det, at Fredrikstad i i begynnelsen av det attende århundre ikke hadde noget ordentlig herberge eller hotell og bevertning for honette reisende innenfor festningsvollene, „hvorfor Magistraten ifølge Stiftamtmand W. de Tonsbergs

Intensjon, den $15/8$ 1730 overdrog til Borgeren Ditleff Bjøstrup at „reducere“ denne mangel ved å motta losjerende og „accomodere med Spising og Drikning for Civil betaling, saavel til fremmede Reisende som her i Garnisonen værende ugifte Officerer.“ For antagelse av sådant hverv lovtes Biøstrup flere friheter for byens byrder, nemlig ombudsfrihet som lagrettemann, vurderingsmann, rodemester, overformynder, brandtakstmann m. m. samt frihet for ordinær og ekstraordinær innkvartering. D. Biøstrup sa sig visstnok ukjent med slik håndtering, som han også anså for et vanskelig foretagende, men han lovte allikevel å gjøre et forsøk med „mod civil og billig betaling i forsvarlig og skikkelig stand at vedligeholde“. Til gjengjeld lovte magistraten ham noget større andel i byens jord ved leilighet. Dette var altså et slags privilegert gjestgiveri av den art, som allerede i forordningen av $5/3$ 1695 var hjemlet store begunstigelser i motsetning til ordinære vertshuser (kroer) og drikkesteder, som der aldri hadde været nogen mangel på. Plünneke antar, at Biøstrup har fungert som byens hotellvert til sin død, som han feilaktig setter til midten av 40-årene i det 18de århundre. Biøstrup kan vanskelig ha påtatt sig dette hverv uten å ha hatt assistanse dertil av en hustru. Av kirkebok I for Østre Fredrikstad, folio 123b, fremgår det, at han den $4/10$ 1727 hadde en sønn med sin hustru Dorthe Lisbeth til dåpen, kallet Seier. Samme kirkebok opplyser, at D. B.s barn $10/7$ 1731 blev begravd på den almindelige kirkegård. Samme kirkebok, der kun går til 1731, inneholder intet om, at hans første hustru skulde være død før dette tidspunkt. Han har altså været gift annen gang med frk. Heber, men når vet vi ikke.

I Riksarkivet foreligger der en skrivelse fra ham, datert $5/2$ 1742, til Joachim de Hein, Justisraad og Ober-Krigskommissair i Christiania, likesom der følger diverse korrespondanse fra Biøstrup til ham angående innskudd i den militære pensjonskasse for Biøstrups hustru, født Heber, hvor han visstnok hadde opnådd å gjøre henne pensjonsberettiget på grunn av hennes militære herkomst. Den $2/3$ 1748 kvitterer han for hennes fars- og morsarv, stor 33 riksdaler 94 $7/8$ sk. like overfor krigsråd Krefting, major Klein og premierløytnant Antzée. Denne kvittering er datert Laurviigen, men danner intet bevis for at Biøstrup da bodde der, hvor han visstnok hadde været nødt til å innfinne sig for å avhente sin hustrus arv. Biøstrup fører en tydelig og karakteristisk håndskrift, skriver godt for sig og har en fast og tydelig signatur. Hans brev er forseglet med et omhyggelig utført signet. Våbenskjoldet har kun et felt, hvori et dyr, (antagelig en bjørn) i opreist skråstilling sett

fra siden med front mot virkelig høire i avtrykket. Som hjelmtegn halvparten av en opreist bjørn sett fra siden med samme front. På sidene av hjelmtegnet står til virkelig venstre i avtrykket en stor D og til høire en liten b. Skjoldet er omgitt med rike forsiringer. Hans kulturnivå synes å ha ligget adskillig over det vanlige blandt borgerskapet i norske småbyer på den tid. Når han og hans hustru er døde, vet vi ikke. Heller ikke om de etterlot sig barn. Navnet Biøstrup finnes ikke lenger i Norge. Formentlig har han været av dansk opprinnelse, men det er mer sannsynlig at han har slått sig til ro i Fredrikstad, enn at han skulde ha vendt, tilbake til Danmark, i hvert fall neppe før byen i 1764 blev totalt ødelagt av brand og senere lå øde i flere år. Hvorvidt han opnådde å gjøre sin hustru pensjonsberettiget, kjenner vi ikke til. Hun står i hvert fall ikke i Kvæsthuskassens alfabetiske register for rullen, men det kan jo komme av at hun er død før sin mann, så spørsmålet om pensjon ikke er opstått.

(L.nr. 4)
1.3

ANTHONETTE WILHELMINE HEBER

var 3dje barn og 2nen datter av major og kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria de Smitten og var født våren 1724. Dette fremgår derav at hun i samfrendeskiftet efter sine foreldre høsten 1746 opplyses å være 22½ år gammel. Hielm opplyser at hun ved kongelig resolusjon av ^{30/11} 1746 fikk pensjon av Kvæsthuskassen, og av en ansøking fra hennes yngre søster av ^{7/11} 1796 til kongen, der finnes i gjenpart i Riksarkivet, Oslo, fremgår det at denne utgjorde 30 riksdaler pr. år, og at hun beholdt samme til sin død ^{19/10} 1796, hvilket likeledes fremgår av samme ansøking. Den ^{30/11} 1746 bodde hun i Staværn, som hennes søster i sin ansøking av ^{7/11} 1796 da kaller Fæstningen Friedrichsværn, som Schiøtz opplyser blev besluttet anlagt i 1750. Det fremgår av ansøkingen at søstrene inntil Kjøbenhavns siste ulykkelige ildebrand, hvorunder søstrenes lille eiendom blev luernes rov, bodde i Kjøbenhavn, men derefter blev nødt til å ta opphold på landet, og det ser av ansøkingen ut som om de ved hennes død bodde ved Arminderød Byn ved Fredensborg, idet ansøkingen er datert der. Dette er dog neppe tilfelle, idet det av verket: 100 aars dødsfald 1791—1890, samlet og utgitt av V. Richter, bind II, (senere citert som Richter), Heber fremgår at hun døde og blev begravd ^{19/10} 1796 i Nykjøping på Fyen, 72 år gammel, idet dødsfallet blev avertert av hennes bror Ernst.

(L.nr. 5)
1.4

INFANTERIKAPTEIN
ULRIK CHRISTIAN HEBER

var 4de barn og 2nen sønn av kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria født de Smitten og er født i Fredrikstad i 1726 og døpt samme sted den ¹²/₁₂ 1726 ifølge kirkebok I for Østre Fredrikstad, folio 114b. Hans faddere er tidligere anført under Andreas Conrad Heber, løpenr. 1.

Hirsch opplyser at han den ⁶/₅ 1743 blev utnevnt til karakterisert verkbas, hvilket Hirsch opplyser vil si yngste ingeniørunderofficer i charge, samt til virkelig verkbas den ²⁰/₂ 1744, altså i en alder av 16 og 17 år. Etter skolegang og muligens konfirmasjon har han gjort militærtjeneste og derunder fått sin utdannelse antagelig ved garnisonen i Fredrikstad. Etter Hirsch blev han den ¹/₄ 1750 forfremmet til underkonduktør, antagelig likeledes i Fredrikstad, hvilket i tilfelle vil fremgå av regnskapene for Fredrikstad festning for dette tidsrum. Schiøtz er sikker på at underkonduktør er en lavere officer charge, men er tilbøielig til å anta at verkbase er en underofficer charge, uten dog å være helt sikker derpå. U. C. H. var den gang 23 år gammel. Ifølge Hirsch og Hielm blev han den ¹⁷/₁₁ 1753 tillike fenrik ved Surendalske kompani av 2net Thronhjemske nationale Infanteriregiment (Schiøtz kaller det: Livkompaniet) i en alder av ca. 27 år med standkvarter antagelig nordenfjells, hvilket i tilfelle vil fremgå av Trondhjem festningsregnskap. Ifølge Hirsch og Hielm blev han den ²⁹/₆ 1754 forfremmet til virkelig konduktør og ansatt som premierløytnant ved (Størenske Kompani, kilde Schiøtz) 3dje Thronhjemske nationale Infanteriregiment, antagelig fremdeles med standkvarter nordenfjells. Den ¹⁵/₁ 1755 blev han ifølge Hirsch og Hielm med bibehold av stillingen som virkelig konduktør, forsatt til Rømelings gevorbne infanteriregiment sønnenfjells som premierløytnant ved F. D. Rosings kompani. Dette regiment, opplyser Schiøtz, kaltes fra ²³/₈ 1758 „Søndenfjeldske gevorbne infanteriregiment“. Ifølge Hirsch og Hielm blev han den ¹⁰/₈ 1762 forfremmet til karakterisert overkonduktør med rang som kaptein av infanteriet i en alder av 35 år efter å ha tjenstgjort i 19 år. Da ingeniørkorpset blev oprettet den ²⁹/₁₂ 1763, sluttet U. C. H. som ingeniørofficer og ofret sig utelukkende for tjenesten som infanterikaptein ved sitt regiment. Ifølge Hielm ankom han den ³/₈ 1767 til Christiania med sin avdeling av søndenfjeldske gevorbne infanteriregiment, hvor hans avdeling derefter gjorde tjeneste som en del av garnisonen på Akershus. Hielm opplyser at han blev avløst ved garni-

Voldport, Østre Fredrikstad, efter tegning av major Segelcke.

Gammel tegning av Trondhjem med Kristiansten og Skandsen mot Ilevolden.

sonen på Akershus den $22/2$ 1769 av premierløjtnant Johannes Werenkiold, og Schiøtz trekker derav den slutning at han da ikke har været chef for noget kompani, men har stått som premierløjtnant med kapteins grad ved et av det søndenfjeldske gevorbne regiments kompani. Hirsch oplyser at han den $1/5$ 1769 blev ansatt som kaptein reforme (d. v. s. uten kompani) i 3dje Thronhjemske nationale Infanteriregiment, mens Hielm oplyser at han i 1769 var chef for Størenske kompani, Schiøtz og Hirsch er enige om at han blev dimittert den $4/3$ 1773, og Schiøtz meddeler at dette fant sted ved kongelig ordre av denne dato, meddelt ved regimentets skrivelse av $2/4$ s. å. At han da var kaptein og chef for det Størenske kompani er ganske på det rene, idet Schiøtz meddeler at dette fremgår av listen av $31/12$ 1772, likesom han i militæretaten for 1772 er opført som kaptein av 3dje Trondhjemske regiment med anciennitet som kaptein fra $10/3$ 1762. Av kopiboken for Størenske kompani fremgår det at kaptein Thorne hadde overtatt kompaniet efter ham senest den $5/4$ 1773. Hans avskjed stod til dels i forbindelse med det spente forhold til Sverige på den tid. Der var kommet en kongelig ordre av $29/10$ 1772 om at der skulde innsendes opgave over officerer, som av regimentene blev foreslått avskjed.

I kommanderende generals arkiv IID nr. 16 finnes sådan opgave av $19/12$ 1772 fra regimentschefen, oberst Krabbe, hvori der bl. a. anføres:

„Capt. U. C. v. Heber søger allerunderd. at udgaa af Tjenisten paa andstændig og udkommelig Pension, da hand er ret sygelig og belagt med S. V. Vand's forstoppelse, som foraarsager at hand som oftest maa holde ved Sengen, og er icke i stand til at riide lang Veig, uden største smerte.“

„Hand haver tient vel, og hans omstændigheder ere Ringe og fattige, saa han giver sig det haab, at H. K. M. Allernaadigst aflægger ham for hans Troe Tjeniste, med een anstændig og udkommelig pension.“

Svaret herpå fremgår av 3. Trondhjemske regiments kopibok: Skrivelse av $2/4$ 1773 sålydende:

„Da mig fra det Kgl. danske Generalitets og Commissariats Collegio $4/3$ d. a. er bleven Rescriberet saaledes:

„Det haver paa derom skeedte allerunderdanigste forestilling allernaadigst behaget h. Kgl. M. udi Naade at forafskeedige af Kriegstienesten Capitain Ulrich Christian v. Heber og Pr. Lieutn. Lambert v. Schrøder af det 3. Trondhiemsche Infanterii Regiment, og dennem i henseend til deres Svaghed, af særdeles Kgl. Mildhed og Naade, dog uden consequenser for andre, at forunde udi Pension Heber 200 rdl. aarlig — —“

Mer vet vi ikke om ham. Han var den gang ikke mer enn 47 år, Men siden vi intet mer har hørt om ham, er det sannsynlig, at han er forblitt i Trondhjem og er død kort efter og ligger begravet på enten Vor Frue eller Domkirkens kirkegård samme steds. Antagelig vil man kunne finne hans jordfæstelse i vedkommende kirkebok.

(L.nr. 6)
(1.5) FRØKEN CATHARINA ENGEL MARIA HEBER

er 5te barn og 3dje datter av major og kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria født de Smitten.

Catharina Engel Maria er ifølge kirkebok for Østre Fredrikstad I, folio 144a, født i 1729 og døpt den ²³/₅ s. å. Hennes faddere er anført under Andreas Conrad Heber (løpe nr. 1). Hun synes helt ut å ha delt skjebne med sin foran omtalte ældre søster, og å ha bodd sammen med henne den hele tid til hennes død ¹⁹/₁₀ 1796, da hun under ⁷/₁₁ 1796 ansøker kongen om å få beholde også søsterens pensjon av Kvæsthuskassen som tillegg til sin egen. Resultatet av ansøkingen kjenner vi ikke, men den er et stilistisk mesterverk, som i og for sig er verd 30 riksdaler pr. år, så resultatet blev formentlig det tilsiktede. Ansøkingen er et dokument humane av rang, som gir et utmerket bilde av tidsforholdene og ugifte kvinners stilling, så vi finner grunn til å gjengi den in extenso efter frøken dr. philos. Lilly Hebers referat av samme.

Richter II oplyser at hun er død ¹⁶/₃ 1803, 73 år gammel.

Brev af ⁷/₁₁ 1796 fra afgangnen Major og Commandant Hebers Datter Catharina Heber:

Til Kongen!

Allernaadigste Konge! Da min Søster Anthonette Wilhelmine Heber, som ved Deres Kgl. Maj.s høye Naade aarlig af Kvæsthuskassen i Christiania nød en Pension af 30 Rd. nu den 19de Oct. sidstleden ved Døden er afgaaet, saa bønfalder jeg Deres kongelige Majestæt allerunderdanigst, at bemeldte 30 Rd., af høy kongelig mildhed og naade maatte forundes mig som tillæg til de 30 Rd., hvilke mig ligeledes aarlig ved Deres kgl. Maj.s naade forundes af omtalte Kvæsthukasse. Min salige Fader har tient hæren over 50 aar og tilsidst som Major og Commandant paa fæstningen Friederichsværn i Norge, men afgik ved døden i aaret 1746, Min moder bortkaldtes ligeledes fiorten dage efter fra min side. Ved hielp af vore hænder arbejde og denne lille

Pension har vi begge nu i 50 aar kummerfuldt fristet livet. Sygdom og den mest trykkende gienvordighed har stedse været min lod. Bøyet og graae af 68-aars alderen anraaber jeg nu min Konge om den sidste faderlige velgierning.

Jeg er ikke mere istand til at tiene noget til livets ophold.

I Kjøbenhavns sidste ulykkelige ildebrand berøvede luerne mig min lille ejendom og nødsagede mig til at trække ud paa landet. Her lever jeg nu forladt, kummerfuldt og nedbøyet af min høye alders sygdom.

Allernaadigste Konge! Faderløses Fader, min tid er snart henrunden, denne bøn, jeg føler det, er den sidste. Bønhør den allernaadigste konge, om mitt livs aften ikke skal blive mig altfor tung og jammerfuld byrde. I dødens øyeblik velsignes da vort Lands Milde Fader af Deres allerunderdanigste tienerinde og Deres undersaat.

Catharina Heber.

Arminderød, Byn ved Fredensborg
den 7de November 1796.

(L.nr. 7)
1.6

ARTILLERIMAJOR

ERNST FREDRIK WILHELM V. HEBER

er 6te barn og 3dje sønn av kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria de Smitten, og er født på Kongsten Fort ved Fredrikstad i 1737. Norsk Forfatterlexikon har feilaktig Ernst Wilhelm Ludvig von Heber.

Vedkommende kirkebok er forkommet, men det fremgår derav at han under skiftet efter sine foreldre opplyses å være 9 1/2 år, og hans far var, da han blev født, kommandant på Kongsten ved Fredrikstad. Wilhelm Lassen er istand til å opplyse at han er født i Fredrikstad 10/5 1737 og døpt i kirken 9/6 1737. (Er det en familiebibel eller sølvtoi, som er hans kilde?) Delgobe sier, at han er født 1/5 1737. Hirsch opplyser at han blev konstabel i det norske artilleri i året 1753. Han var da 16 år gammel. Efterat hans foreldre var døde i Stavern i 1746. antar vi at hans bror, auditøren, har tatt sig av ham og skaffet ham skolegang og militær utdannelse ved garnisonen i Fredrikstad.

Såvel Hirsch som Hielm opplyser at han blev fyrverker på Kongsvinger den 14/5 1753, samt den 26/10 1758 forfremmet til karakterisert stykkjunker (antagelig fremdeles ved Kongsvinger festning), samt at han den 2/5 1759 blev forfremmet til virkelig stykkjunker i Trondhjem. I følge Hirsch var han i 1761 kommandert til Holsten som løytnant i

1ste Akerhusiske nasjonale Infanteri-Regiments derværende bataljon. Efter både Hirsch og Hielm tjenestegjorde han på ny i Norge fra ²²/₉ 1762 som karaktisert løytnant i artilleriet. Da de norske, danske og holsteinske artillerikorps blev slått sammen til et felles korps ved kgl. ordre av ¹⁸/₁ 1764, blev Heber sekondløytnant ved det danske artilleridetachment, ¹⁸/₇ 1765 blev han forfremmet til virkelig premierløytnant i samme og ¹⁸/₇ 1765, til kapteinløytnant ved samme. Den ⁴/₂ 1773 blev han utnevnt til virkelig kaptein i artilleriet med gasje fra ¹/₄ 1773, altså i en alder av 36 år, og tjenestegjorde derefter som sådan yderligere i 5 år i Danmark, hvorefter han kom til Norge igjen. Her tjenestegjorde han først fremdeles som kaptein i artilleriet, antagelig i Christiania, Den ²⁵/₂ 1785 blev han i en alder av 48 år utnevnt til Ters Major, hvilket Schiøtz opplyser betyr tredje major, og chef for 15de artillerikompani i Christiania, inntil han den ⁵/₂ 1790 i en alder av 53 år tok avskjed med 400 riksdaler årlig i pensjon. Pensjonen skulde hefte på kompaniet, der skulde holdes vakant.

Artillerimajor v. Heber var gift 3 ganger.

Efter Hirsch erholdt han nemlig, under ¹³/₅ 1761, tilladelse fra kongen til at egte Cathrine Hedevig Cecilie Fahrenholtz, datter av en vinhandler i Itzehoe (en ganske anseelig by i Holsten i nærheten av Kiel). Hirsch oppgir som kilde refererte saker ¹³/₅ 1761 § 16, og det tør da ansees utvilsomt, at denne opplysning både med hensyn til navn og dato er helt ut korrekt og nøyaktig. Denne dame må han ha stiftet bekjentskap med, dengang han i 1761 var kommandert til Holsten som løytnant i 1ste Akerhusiske nasjonale Infanteri Regiment. Doktor, frk. Lilly Heber, meddeler at assessor Thomsen har opplyst, at hans 1ste hustru het Eleonore Fahrenholtz, at hun var fra Heide i Ditmarsken og døde 1763. Av dette kan vi kun godta den siste opplysning om hennes død. Det øvrige strider mot Hirsch's meddelelser der støtter sig på dokumenter i danske arkiver.

Hans annen hustru het Dorothea Rebecca Cecilia Fahrenholtz, så er hun i ethvert fall kaldt i Christian den VIIdes bevilling, datert Christiansborg den ⁵/₈ 1785, hvorved Ernst Friedrich von Heber, norsk major ved det kongelige artillerikorps, gis tilladelse til at sitte i uskiftet bo efter sin nettop avdøde hustru med sine 3 umyndige fellesbarn, hvorav en gjenpart efter dr. Lilly Hebers meddelelse finnes i det norske riksarkiv. Delgobe, der kaller henne bare Rebecca Cecilie Fahrenholtz, opplyser at hun er født i Itzehoe ¹⁵/₅ 1749 og gift med Heber 1764, samt at hun var datter av Joachim F. og Cathrine Hedevig Boje.

Hvor nær i slekt hans første og annen hustru har været, kjender vi intet til. Hvis hans første hustru er død i 1763, så har han selv på den tid været karaktisert løytnant i artilleriet i Norge, nemlig fra ^{22/9} 1762 til ^{18/1} 1764, og det er da mulig at hans første hustru er død og begravd her i Norge, men hvor er ikke godt at si, det kan være både i Christiania og Trondhjem, neppe Kongsvinger og i ethvert fall ikke Fredrikstad, hvis kirkebøker er undersøkt med negativt resultat. E. F. W. v. Heber hadde ingen barn i sitt første ekteskap.

Ernst Fredrik Wilhelm von Heber tjenestegjorde i Danmark fra 1764 til 1778. Formentlig har han ved sitt fornyede ophold i Danmark og muligens Holsten stiftet eller fornyet bekjentskapet med sin 2nen hustru. Ekteskapet med den 2nen hustru er inngått i Danmark, og samtlige barn i dette ekteskap er også født i Danmark, undtagen den yngste, der må være født i Christiania eller omegn. I sitt 2net ekteskap hadde E. F. W. v. Heber ifølge dr. frk. Lilly Hebers optegnelser, hvis kilde formentlig er assessor Thomsen, 4 barn, nemlig: 1) Fritz, 2) Carl Wilhelm, 3) Ulrica Eleonora Wilhelmina og 4) Emilia Frederica, der nærmere vil bli behandlet under lnr. 9—12

Ernst Fredrik Wilhelm von Hebers 2nen hustru døde den ^{22/7} 1785. Vi har ikke kunnet finne, at hun er begravd hverken i Barbo eller i Christiania, hvilke kirkebøker er undersøkt. Under ^{5/8} 1785 fikk han kongens bevilling til å sitte i uskiftet bo. Av en skrivelse fra Ernst Fredrik Wilhelm von Heber til generalauditør Wessel, beroende i Riksarkivet, og datert Christiania ^{1/11} 1786 fremgår det, at han allerede da hadde besluttet å inn- tre i nytt ekteskap med jomfru Catharine Christiane Stub. Han opplyser i samme skrivelse, at han har utestående på renter en kapital stor 8000 riksdaler, som han har besluttet å sikre sine 3 barn til betryggelse av deres „anstændige opdragelse og fortune“. Under ^{8/12} 1786 får han kongelig bevilling til å skifte med samfrender. I denne bevilling, hvorav en av E. Heber selv bekreftet gjenpart finnes i Riksarkivet, kalles han forøvrig Ernst Wilhelm *Ludvig*. Samfrendeskiftet, hvorav en gjenpart beror i det norske riksarkiv, er undertegnet av auditør Christian Haarberg og kjøpmennene Poul Clausen og Hans Wang, og begynner således: Aar 1787 den 2den Januariis vare vi undertegnede forsamlede hos Hr. Major von Heber udi hans iboende Gaard her i Barbu.

Barbo ligger i Austagder fylke, like i omegnen av Arendal. Han må altså da ha bodd der, og av skiftet sees det, at han også har eid vedkommende gård i Barbo.

Boet utviste:

Brutto formue stor 15 600 Riksdaler, bestående av:

Guld, sølv og pretiosa.....	1 000 Rd.
Sengeklæder	400 „
Linned	400 „
Møbler af alle sorter og kjøkkentøi.....	1 200 „
Afdødes gangklæder alle sorter.....	500 „
Obligationer	10 000 „
Gaarden, som mod skjøde af ²⁴ / ₁₂ 1785 er bleven hr. Majorens eiendom.....	2 100 „
	Tilsammen 15 600 Rd,
÷ obligation til det gamle fattighus i bøiden	1 200 „
	<u>Netto 14 400 Rd.</u>

Herav tilkom der major von Heber efter loven en halvpart = 7 200 Rd. + en broderpart = 2 400 Rd., tilsammen 9 600 Rd. Av de resterende 7 200 Rd. tilkom der hans sønn Carl Wilhelm 2 400 Rd. og hver av døtrene 1 200 Rd. I skiftet anføres:

„Hr. Major von Heber declarerede at ligesom han intet hellere ønsker og attrår enn hans børns sande vel, saa i betragtning af at sønnen til alle tider kan finde sit udkomme, som pigebørnene ikke kan formodes, vil hr. majoren fra den nu skeede udlodning paa ham lade de samtlige hans børn tilflyde den hannem tilkommende broderpart.“ Han lot imidlertid hver av barna få 3 000 Riksdaler og beholdt således kun selv 5 400 Rd. Sin formue hadde major von Heber ganske sikkert erhvervet gjennom ekteskap. Hans egen fedrenearv var jo ganske minimal, og hans militære gasje tillot neppe nogen kapitalansamling.

I anledning av, at generalauditør Wessel hadde avkrevet major von Heber 1 % av boets nettoformue som avgift til „den matematiske skole her i Christiania“, svarer major von Heber i en skrivelse av ²⁴/₁ 1787, hvilken beror i det norske riksarkiv, og protesterer med den begrunnelse, at han „i ingen maade henhører til den norske armé, men til det kongelige artillerikorps i Kjøbenhavn, hvorfra jeg ikkun paa nogen tid er bleven commanderet herop og til bevis derpaa o. s. v.“.

Efter Hirsch blev han som foran nevnt utnevnt til Ters major og chef for 15de Artillerikompani i Christiania ²⁸/₂ 1785. Da han sendte sin protestskrivelse opholdt han sig, som det vil sees, i Christiania.

Han inngikk derefter ekteskap for tredje gang med Catharina Christiane Stub kort efter ⁷/₁₀ 1786. Undersekretær, cand. mag. Hatt ved

Landsarchivet i København, som vi har latt anstille undersøkelser, opplyser, at hun er født i København $^{23}/_6$ 1760 og blev døpt i Garnisonskirken (danske menighet) $^{27}/_6$ 1760 og døde $^{15}/_1$ 1848. Hun var datter av garnisonsauditor og krigsråd Mathias Stub og hustru Juliane Marie Scheffer. Hatt opplyser, at hun i ekteskap med major von Heber hadde 3 døtre. Major von Heber bosatte sig i Danmark, efterat han tok avskjed i 1790 i en alder av 53 år. Antagelig har han også fått formue med sin tredje hustru, siden han har kunnet øke sine tidligere barns morsarv til 3 000 Riksdaler for hver. Han må i det hele ha været utmerket godt økonomisk situert. Delgobe opplyser, at artillerimajor von Heber døde $^6/_9$ 1808. Dette stemmer med V. Richter og Hatt.

Artillerimajor von Hebers 3 døtre i tredje ekteskap vil bli behandlet under l.nr. 13—15.

TREDJE GENERASJON

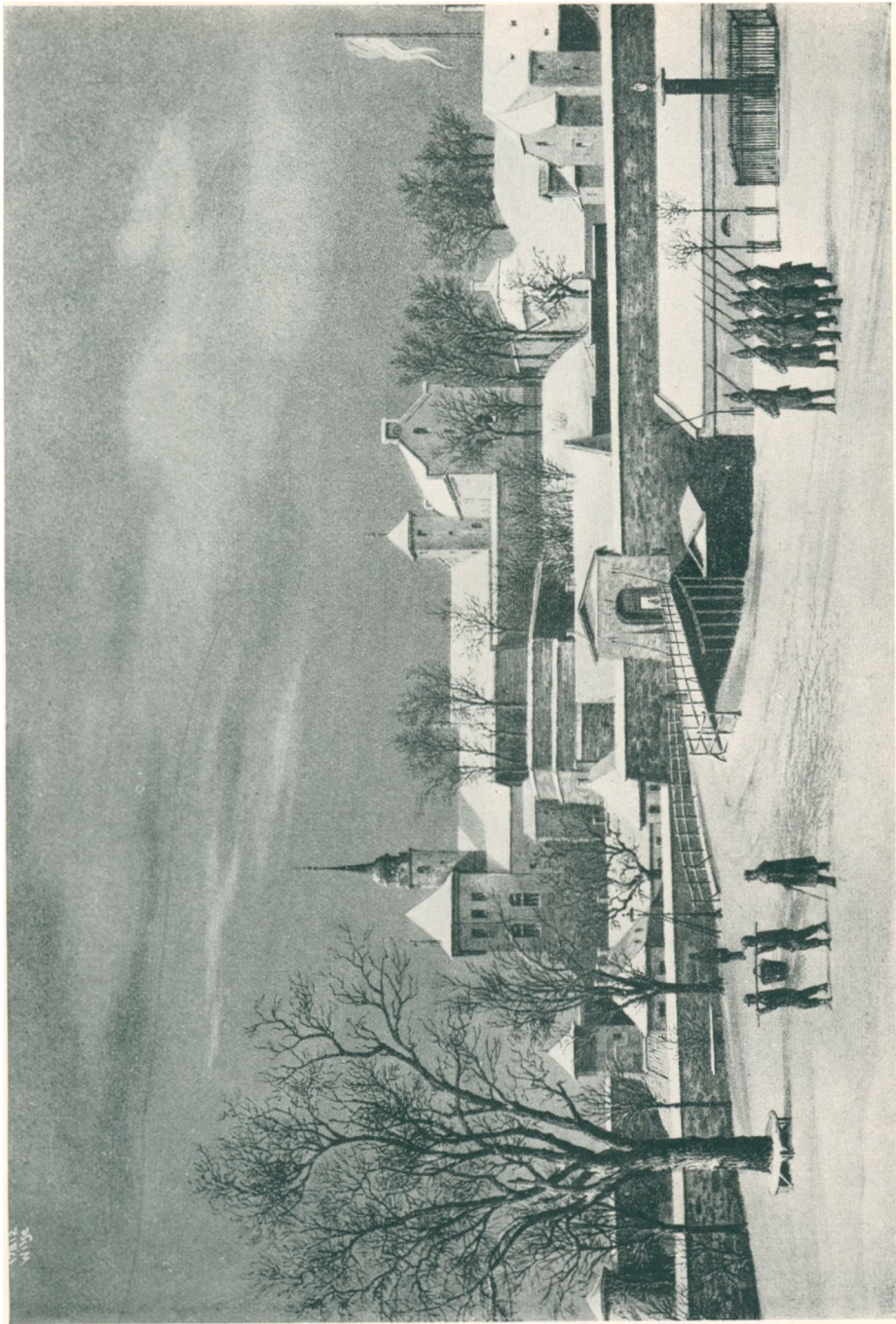
(L.nr. 8—15). *Kommandant Andreas Conrad Hebers og hustru Margareta Maria de Smittens 8 barnebarn.*

(L.nr. 8)
(1.1.1)

ANDREAS NICOLAI HEBER

er født i Fredrikstad. Ved konfirmasjonen den $29/4$ 1759, kirkebok II — 807, hadde han fylt 17 år, men ikke 18. Hvis han fylte 18 år samme år, han blev konfirmert, er han født i 1741, hvis ikke i 1742. Hirsch sier ca. 1741. Kirkebok mangler for begge disse år. Hvad hans mor var født, vet vi ikke, men anser vi det sannsynlig at hun var norsk og fra Fredrikstad eller omegn. Da han blev født var hans far 30 eller 31 år og hans mor 29 eller 30. Det er mulig at hans foreldre har hat andre barn, som er døde før 1750, men ingen senere, så han er det eneste barn av dette ekteskap, der nådde konfirmasjonsalderen. Undersøkelser av kirkebøkene fra 1750 og utover med negativt resultat tør danne avgjørende bevis for denne antagelse. Som kilde for at han er sønn av auditør Heber, født ca. 1741 og dessuten konstabel ved artilleriet i Norge, anfører Hirsch refererte saker $12/8$ 1761, § 15. Efter sin konfirmasjon og avsluttet skolegang må han derfor antagelig ha fått ansettelse som konstabel ved artillerikompaniet i Fredrikstad. Hielm opplyser at han $1/1$ 1760 blev Fændrik reformé ved 2. søndenfjelske dragonregiment. Både Hielm og Hirsch opplyser at han $19/8$ 1761 blev fyrverker (Hielm tilføier reformé og Schiøtz sier, det er riktig) ved artilleriet i Norge. Hirsch opplyser yderligere at han $19/8$ 1768 blev desinator og $1/5$ 1769 underkonduktør, samt at han den $17/8$ 1768 (ca. 32 år gammel) blev sekondløytnant i Ingeniørvåbenet med gasje fra $1/2$ 1774. Ca. 3 år senere, altså i en alder av 35 år, tok han avskjed med kammerråds karakter, den $12/8$ 1777. Hielm anfører ham dessuten som „von Heber“.

Schiøtz opplyser at der i Danmark finnes flere krokier av A. N. Heber over grensetilgangen til Kongsvinger fra hans tjenestegjøring ved Kongsvinger festning, samt at han ledet arbeiderne på Kongsvinger fra 1773 av. Schiøtz opplyser at han vil kunne meddele, hvilke arbeider blev

Gammel tegning av Akershus i Christiania hvor E. F. W. v. Heber var chef for 15. artillerikompani.

Kongsvinger festning set fra østsiden av Glommen.

utført i hans tid. Når det verk, som Schiøtz arbeider på vedrørende bl. a. Kongsvinger festning, utkommer vil man formentlig få yderligere opplysning derom i samme. A. N. Heber var i hvert fall på Kongsvinger i 1770, da han da stod fadder samme steds ifølge kirkeboken for Vinger.

CIVILE FORHOLD

Når Andreas Nikolai Heber allerede den ¹²/₃ 1777 avsluttet sin militære løpebane som sekondløytnant i ingeniørvåbenet i en alder av kun 35 år, var grunnen formentlig den at han allerede da hadde bestemt sig til å inngå ekteskap med madame Johanne Christine Oldsdatter, der den ²⁴/₆ 1776 var blitt enke efter forhenværende sergeant og privilegert landhandler Iver Korperud.

KAMMERRÅDINNE HEBER

Om den senere kammerrådinne Heber, Johanne Christine Oldsdatter vet vi at hun var født i 1745 og datter av Ole Thoresen i Leiret og dennes første hustru Berthe Pedersdatter. Dette fremgår av skifteprotokolnr. 5 for Solør og Odalen, folio 166b, hvor skiftet efter hennes far Ole Thoresen er innført. Skiftet blev påbegynt den ¹²/₇ 1792 og sluttet ²⁰/₆ 1793. Hennes far Ole Thoresen opplyses å være død den ²⁸/₆ 1792. Han efterlot sig følgende barn: I første ekteskap med Berthe Pedersdatter: 1) Johanne, gift med kammerråd Heber, i annet ekteskap med Gudbjør Embretsdatter: 2) Embret Olsen, da 18 år altså født i 1774, 3) Karen Oldsdatter, da 15 år altså født i 1777 (hos kammerråd Heber værende), 4) Olia Oldsdatter, da 11 år altså født i 1781. Ole Thoresen efterlot sig en brutto formue stor 1225 Rd. 8 sk. og netto 1170 Rd. 20 sk. Av faste eiendommer efterlot han sig Kongsvinger Lejer nr. 19 og 20 med påstående våningshus, hvori 3 en-etages kakkellovner. Disse eiendommer var skiftetaksert for 220 Riksdaler og blev ved auksjon solgt til sønnen Engebret (Embret) Olsen for 310 Riksdaler. Auksjonsprotokoll for Solør og Odalen nr. 2, folio 295b.

IVER KORPERUD OG HANS EFTERKOMMERE

Om den senere kammerrådinne Hebers første ekteskap opplyser kirkeboken for Vinger at hun under navn av Johanne Oldsdatter i Leyret den ²³/₁₂ 1773 efter kongebrev (formentlig hjemme i huset) blev viet til

Sr. Iver Korperud, Caveringsmenn: Gudmund Traastad og Ole Thoresen ibm. (sammesteds). Iver Korperud var født i 1725 og oprinnelig sergeant, og det er mulig at han var fra Korperud i Aamodt i Østerdalen. Kirkeboken for Vinger opplyser at den $\frac{6}{8}$ 1759 „blev copuleret i Huuset efter erholdte Kongl. Tilladelse afskediget Sergeant Monsr. Iver Korperud og Enken Madame Johanne *Erichsdatter* Schandsgaarden. Cout. Hr. Capt. Blix og Forv. Sporing.“ Johanne Erichsdatter Schandsgården var antagelig en meget formuende enke, og det er mulig at allerede hun har hatt privilegium på å drive landhandel i Leyret. Hun var født i 1709 og døde $\frac{8}{7}$ 1771, 62 år gammel. Vinger kirkebok nr. 3 fol. 152a. Hun var 50 år, da hun giftet sig annen gang og 16 år eldre enn sin annen mann, og hun og Iver Korperud har derfor ikke hatt barn. Iver Korperuds annen hustru var derimot 20 år yngre enn ham. Kammerråd Heber var derimot kun noen få år eldre enn henne.

Vinger kirkebok nr. 4, fol. 7a opplyser at Iver Korperud og hustru Johanne Oldsdatters sønn Knud Johannes er født den $\frac{24}{6}$ 1774 og døpt den $\frac{7}{7}$ 1774. Faddere var: Capitain Hornemann, lieutenant Heber, forvalter Sporing, madame Schøyen og Karen Mathea Traastad.

Flere barn efterlot ikke Iver Korperud sig. Skifte efter ham blev holdt den $\frac{21}{4}$ 1777. Hans sønn Knud var da $\frac{21}{2}$ år gammel og boet, der netto utgjorde 6 372 Riksdaler og 16 skilling blev delt mellem den umyndige Knud og hans mor Johanne Christine Oldsdatter slik, at hun fikk ca. $\frac{5}{12}$ parten av samme. Efter den tids forhold var dette et ganske anselig bo. Knud Iversen Korperud kalte sig selv Knud Johannessen Heber efter sin mor, kammerrådinne Heber. Vi finner ham derfor hos Hirsch under navn Knud Heber som Færnik a la Suite i Kronprinsens (Fredrik den VItes) regiment på frikorporals traktement den $\frac{2}{11}$ 1792, da 18 år gammel. Dette var et dansk regiment, som Schiøtz opplyser aldri har været i Norge, så Schiøtz er enig med Hirsch i, at han har tjenestegjort ved dette korps i Danmark, fra $\frac{21}{12}$ 1792, inntil han fikk avskjed $\frac{24}{6}$ 1796, var han virkelig fenrik og har like til da opholdt sig i Danmark. At han fikk avskjed uten tillatelse til å bære uniform og felttegn, opplyser Schiøtz ikke er noget påfallende, da dette var det normale. Kun generalspersoner kunde — og da kun efter spesiell tillatelse, få lov til å bære felttegn (og da antagelig også uniform) efter meddelt avskjed, ifølge kongens bestemmelse av $\frac{9}{4}$ 1764. Knud Heber er derefter formentlig vendt tilbake til Norge.

Da hans stefar, kammerråd Heber var død den $\frac{22}{7}$ 1798, kjøpte Knud Heber på auksjon efter ham boets viktigste aktiva, hvorom mer senere.

Grue kirkebok no. 4, fol. 148 b, oplyser at ungkar fenrik Knut Heber og jomfru Berthe Margrethe Gierdrum blev vidd den $\frac{24}{8}$ 1799 ved kongelig bevilling. Hans hustru var datter av Johannes Gierdrum og hustru Anne Larsdatter Tronbøl. Skifteprotokoll no. 7 for Solør og Odalen, fol. 491b—511a, inneholder et utførlig skifte efter hennes foreldre, beg. $\frac{8}{12}$ 1806 og sluttet $\frac{1}{2}$ 1808. Hun arvet en åttendepart av 18583—0—9 Riksdaler, deriblandt eiendommen Søndre Tronbøl. Boets bruttoformue var Riksdaler 29 458—2—20, omfattende bl. a. 12 forskjellige eiendommer.

Kirkebok no. 4 for Vinger, fol. 79b i.m. oplyser at fenrik Knud Heber og hustru Berthe Gierdrums sønn Iver Korperud blev døpt den $\frac{1}{4}$ 1800. Foruten foreldrene selv samt klokker Gierdrum med sønn Lars Gierdrum, var jomfru Heber, kammerrådens datter, fadder til barnet.

I realregisteret for Grue 1790—1812, fol. 63a, er under Søndre Tronbøls folium anmerket et dokument, dat. 6. okt., tgl. 24. s. m. 1809, hvorved amtmann Bendeke setter Knud Heber i umyndighets stand. Av samme folio fremgår, at Knud Hebers verge ved makeskifteskjøte av $\frac{30}{9}$, tgl. $\frac{24}{10}$ 1811, overdrar Søndre Tronbøl til examinatus juris Hans Hygen. (Panteboken fol. 138.) W. Lassen har følgende notat: Avskediget Fænrík Knud Johanssøn Heber (rettelig Korperud) paa Aarstad Brandvold (Grue) blev begravd 1813, $\frac{11}{9}$, 36 aar gammel.

Grue kirkebok no. 6, fol. 218a, har: Viede i Brandvold kirke $\frac{8}{5}$ 1825: Ungkar gårdmann Iver Korperud Heber fra Aarstad, 25 år gammel, og tjenestepike Olia Olsdatter Helgenæsset, 21 år. Forlovere Arne Eriksen Aarstad og Arne Svenningsen Grobøl. Efterkommere av denne Iver Korperud kaller sig undertiden av og til Heber.

KAMMERRÅD HEBER OG HUSTRU

(Fortsettelse.)

Kammerråd Andreas Nicolai Heber av Kongsvinger Leir blev ved rescript av $\frac{16}{4}$ 1779 meddelt bevilling til å „falholde til de i Leiren boende Personer (aldeles ingen der udenfor, under dette Privilegs Fortabelse og Bøder) alle Slags Specerier, Sukker, Caffé, The og Sirup, men ej Tobak (tobakkshandelen frigaves først ved forordningen av $\frac{14}{6}$ 1786) eller andre Varer, og skal han tilpligtet være at tage de før bemeldte Slags Varer, som han herved tillades at handle med, hos Kjøbmænd i Kristiania og altid derfor forsyne sig med en Kautiønist, der kan indestaa for den Byskat, han for denne Næring kan ligned.“ Vi har ikke

i reskriptsamlingen kunnet finne nogen bevilling for Iver Korperud til å drive privilegert almindelig landhandel eller kremmerhandel, som det dengang kaltes. Iver Korperud omtales imidlertid i kirkebøkene som landkremmer og da er det utvilsomt, at han har hatt privilegium som landhandler. Formentlig kunde hans enke drive landhandel nogen tid efter hans død, men når hun giftet sig, måtte hennes mann få nytt privilegium utferdiget til sig. Det er dette, som skjer ved reskriptet av ¹⁶/₄ 1779. Selve handelen har ganske sikkert gått sin gang som før.

På denne tid var hr. Jørgen Paulsen Skandsegaarden verge for Vinger prestegjelds kirke. Eierne av „fulde og halve gårde“ i Vinger anså sig dengang eiendomsberettiget til Vinger kirke og dens gods. I Krafts topografisk-statistiske beskrivelse over Norge, 1ste del, pag. 508, anføres: „at Vinger Kirke, der i aarene 1697 og 1698 blev flyttet fra Glommens østre til vestre side, tilhører prestegjældets fulde og halve gaarde, der derfor ingen tiende erlægger og Ødegaarden yder alle tre Tiendeparter til Præsten i Betragtning av Glommens aarlige Oversvømmelser over Præstegaardens Ager og Eng“.

Av et reskript av ²⁸/₈ 1778 fremgår det, at kammerråd Heber og Tosten Tostensen Greaker med flere på egne og øvrige medeieres vegne inngav klage på den nevnte kirkeverge over av ham forøvede misligheter i sin stilling. Det meddeles i reskriptet, at kanselliråd Wahr og soren-skriver Scheitler blev beordret som kommissarier å behandle denne sak.

Ved sitt ekteskap blev kammerråd Heber eier av adskillig jorde-gods i Vinger og Eidskogen. Av panteregisteret fremgår det, at han eide M.nr. 80, Østre Nord i Vinger av skyld 3 huder og 6 skinn, og at han ved skjøte av ¹/₁₂ 1789, tgl. ¹⁶/₂ 1790, derav solgte til regiments-kvartermester Engelhart 1 hud og 9 skinn for, 1 700 Riksdaler, hvilken del av Nord senere er gitt navnet Vennersborg.

I 1792 solgte kammerråd Heber ved tingleste skjøter gårdene Taug-bøl, m.nr. 57, og Smedsbøl, m.nr. 9 i Eidskogen for en halvpart til kjøpmann Andreas Christie på Moss. Også gården Langeland Øvre, gammelt m.nr. 60, nytt m.nr. 39, av skyld 10 Lispund Tunge i Vinger har kammerråd Heber eid og muligens også i nogen tid bodd der. En parsell av denne eiendom. l.nr. 347d, gårdsnr. 51, brnr. 4 av gammel skyld ¹/₂ Lispund Tunge, ny urevidert D:O — 2 — 13, revidert M.1,55, heter i pantebøkene fremdeles Hebergløkken, skjønt den vanlig kalles Lunden. Den eides i 1838 av Simon Nygaard og i 1886 av Cecilie Nygaard og i 1904 av Engebret Engebretsen. Iver Korperud den yngre, sønn av kammerråd Hebers stesønn Knud, gjorde, representert

av sin verge, klokker Gierdrum sin odelsrett gjeldende til Langeland Øvre, m.nr. 60, men saken bilæes ved kommisjonsforlik av $4/12$ 1809, tgl. $15/3$ 1810, med den daværende eier, prokurator Schnitler.

Hvad der foran er meddelt om kammerråd Hebers faste eiendommer i Vinger og Eigskogen er hentet fra en artikkelrekke i Hedemarkens Amtstidende 1899, betitlet: Svundne tider. Litt om Kongsvinger Leir av P. E. E. (visstnok foged Eidem), og hviler ikke på selvstendige undersøkelser i pantebøker og panteregister, der visstnok vil inneholde yderligere detaljerte opplysninger.

Kirkebok nr. 4 for Vinger, folio 16 a, opplyser at kammerråd Heber og frues barn Karen Sophie blev døpt den 27de september 1777, samt at hun døde 9de februar 1778, 16 uker gammel. Faddere var: Hr. Obriste Billard, Hr. Major Loscke, Hr. Cap. Hejerdal, Frue Vidt og Jomfru Rasbek. Kirkebok for Vinger nr. 4, folio 25b, opplyser at kammerråd Andr. Christian (sic!) Heber og Johanne Christines B. Karen Barteas blev døpt den 22de august 1780. Faddere var: „Capitaine Trott, Lieutenere Gamst og Bergsøe, Frue Hess og Frøiken Rye“.

Flere barn inneholder ikke Vinger kirkebøker opplysninger om, og flere barn har de heller ikke hatt.

Derefter vet vi intet om kammerråd Heber og frue, før kirkeboken for Vinger har følgende opplysning: 1798 d. 22. juli. Kammer-Raad Andreas Nicolai Heber, 57 aar — skudt sig med en Pistol i Hovedet.

Skifteprotokoll nr. 21 for Solør og Odalen, folio 100b anno 1798, $24/7$, fortsatt fol. 130b, anno 1800, $17/3$, $8/3$, sluttet $13/4$, gir nærmere forklaring. Som barn oppføres: Datteren Karen Berthea, 18 år, stesønnen; Knud Heber. Boets gjeld viste sig nemlig at være rdl. 5298 — 3 — 8 og aktiva kun rdl. 2264 — 2 — 12. Våre foran anførte opplysninger om skiftet etter Iver Korperud har vi fra assistent ved statsarkivet på Hamar, herr Leif Midthaug. Vi har senere sendt frk. Karen Sørbye ved statsarkivet i Oslo op for å anstille yderligere undersøkelser, men hun kunde ikke finne dette skifte. Av den ekstrakt av skiftet etter kammerråd Heber, som hun skaffet oss, forstår vi at skiftet etter Iver Korperud er foregått på den måte at hans enke har overtatt — så vidt skjønnes — samtlige aktiva i boet etter takst med vedhengende gjeld, og sønnen Knud har så for sin halvpart av boet fått pant i disse aktiva. Boets aktiva er på denne måte blitt sterkt beheftet. Heri lå et stort risikomoment. Der skulde derfor ikke liten forretningsinnsikt til å styre en så stor og sterk beheftet aktivamasse og dessuten lede en stadig voksende privilegert

landhandel. Til å begynne med var det ikke å vente at den forhen-
værende ingeniørofficer skulde ha innsikt og erfaring til å greie en sådan
oppgave, og da han hadde fått erfaringen, var det formentlig forsent.

Av registreringen hitsettes:

Av faste eiendommer:

„Vaaningshuset her i Kongsvinger Leyer under No. 106. bestaaende
av 2de Stuer, 2de Kammer, Kjøkken, 2de Kramboder og Drengstue,
samt fornødne Paklofter og Boeder og andre fornødne Udhuse registeret
for 1000 Rixd. kjøbt ved auksjon av Knud Heber som anden Prioritets
Creditor her i Boet for 800 Rixd. Et ditto under Nr. 55 bestaaende
af 5 Værelser og en liden Hauge.“ Bygningen paa hin Side Gaden er
ligeledes solgt til Fendrik Knud Heber for 260 Rixd“ Registrert og solgt
til andre blev bl. a. videre 5. $\frac{1}{4}$ (formentlig skinn) i Brydebøls Skoug
samt en del i gården Sisselrudseter Skoug og dessuten en have under nr.
58 med lysthus og vognremisse, ca. 20 bøker, dels dansk, dels tysk
skjønn- og faglitteratur, en sølv kaffekanne, vektig $60\frac{1}{4}$ lodd og en sølv
tekanne vektig 28 lodd, takst 40 rdl. og rdl. 28—2—16.

Hvad der videre skjedde vil bli berettet under næste generasjon.

(L.nr. 9)
1.6.1

FRITZ (FREDRIK) HEBER

fødselsår ubekjent, men antagelig født mellem 1766 og 1769. Om ham
vet man kun, at han gikk tilsjøs og forsvant.

(L.nr. 10)
1.6.2

CARL WILHELM HEBER

ifølge Norsk Forfatterleksikon født i Kjøbenhavn $3\frac{1}{8}$ 1771.

I det norske Riksarkiv forefinnes en gjenpart av et samfrendeskifte
etter E. W. v. Heber og tidligere avdøde annen hustru D. R. C. Fahren-
holtz, dat. $2\frac{1}{1}$ 1787, hvori han oppgis å være 15 år gammel. Ifølge Norsk
Forfatterleksikon blev han privat dimittert student med laud ved Kjøben-
havns Universitet i 1788. Efter Hirsch blev han den $8\frac{1}{1}$ 1790 utnevnt
til 2nen sekondløytnant i Artillerikorpsset i Danmark uten anciennitet og
må da forut for dette ha fått militær utdannelse. Den $14\frac{1}{1}$ 1791 blev

han forfremmet til 1ste sekondløjtnant ved Artillerikorpsset i Danmark med sekondløjtnants anciennitet fra ²⁰/₅ 1791, foran sekondløjtnant Nannestad. Han blev dimittert den ²⁵/₁₁ 1791. Han må derefter være begyndt å studere teologi og muligens andre fag, ti i 1795 tok han teologisk embedseksamen ved Kbhvn. U. med haud og i 1800 gjenfinder vi ham som residerende kapellan på Eger. F. Schiørn: Den norske kirkes embeder og prester 1700—1900, I—III, håndskrevne i Riksarkivet, bind II pag. 206. Norsk Forfatterleksikon oplyser, at han blev utnevnt ³¹/₁ 1800 og forblev der til 1816, da han fikk tilladelse til å søke embede i Danmark. Assessor Thomsen oplyser, at det fremgår av en reisedagbok, som hans (Thomsens) farfar har skrevet på en reise til og fra Norge i 1803, at han under denne reise besøkte sin venn og senere svoger Carl Wilhelm Heber, som han oplyser dengang var prest på Fiskum på Eger. Schiørn, der kaller ham Karl Wilhelm Ernstsøn Heber, oplyser også, at han er født i 1771 og død i 1839, at han var løjtnant i 1790 og prest i Danmark i 1818. Under Carl Wilhelm Heber sier Wilhelm Lasson (se Svendborg i Danmark 1818) og gir oss derved en pekepinn om, hvor vi skal søke ham siden.

Byråchef C. M. Munthes personalhistoriske kilderegister henviser under Heber til J. F. Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Præster, Chria. 1895—1896, samt til J. B. Halvorsen: Norsk Forfatterleksikon 1814—1880, Chria. 1885—1908.

Norsk Forfatterleksikon oplyser, at han under ²³/₉ 1818 blev utnevnt til sogneprest til Frue kirke i Svendborg på Fyen, samt at han døde i Kjøbenhavn ³¹/₇ 1839 og var gift med Johanne Maria Hintze, der var født i Kjøbenhavn i 1777 og død i Kjøbenhavn ¹⁹/₃ 1857 og var datter av dr. med. Nicolaus Hintze, fysikus i Ditmarsken, og Margrethe Magnusen. Carl Wilhelm Heber og hustru hadde ingen barn. Når han er nærmere omtalt i Norsk Forfatterleksikon skyldes dette den ting, at han under sitt ophold i Norge har utfoldet adskillig litterær virksomhet. Ifølge Norsk Forfatterleksikon har han skrevet følgende:

Hvad udfordres der af et Folk, naar Fædrelandet stædes i Krigsfare? En Prædiken. Chra. 1807. 8.

Oplysningens Værd for Borgersamfundet. En Tale paa Universitetsfesten 1811. Chra. 1811. 8.

I Fallesens Magazin VII H. I. 310—21: En Ugeprædiken over Rom. 14. 17.—VIII. 320—30: Præd. paa 7. Søndag efter Trin.

I Fallesens Theologisk Qvartalsskrift II. 209—36: Bør de residerende Capellaner i Norge virke til Skolevæsenets Fremme?

Adskillige *dikt* av ham fra tidsrummet 1795—1808 er trykt i Euphrosyne, Iris og Hebe, Morgenposten, Nordia, Poulsens Nytaarsgaver og Tilskueren.

$\left(\frac{\text{L.nr. 11}}{1.6.3}\right)$ ULRICA ELEONORA WILHELMINA HEBER

født 1775. I samfrendeskiftet av $\frac{2}{1}$ 1787 opplyser hun å være 11 år. Om henne vet vi, at hun døde ugift i ung alder.

Ifølge V. Richter døde hun $\frac{14}{10}$ 1802, 26 år gl.

$\left(\frac{\text{L.nr. 12}}{1.6.4}\right)$ EMILIE FREDERICA HEBER

født i 1780. I samfrendeskiftet av $\frac{2}{1}$ 1787 opplyses hun å være 6 år.

Efter hvad assessor Thomsen meddeler, tok hun livet av sig ung og ugift og efter avtale med sin venninde Emilie Rossing, og Thomsen mener, at Goethes „Werther“ visstnok hadde sin del i selvmordet.

Ifølge V. Richter døde hun $\frac{10}{1}$ 1812, dødsfallet avvertert av hennes stemor Christiane.

$\left(\frac{\text{L.nr. 13}}{1.6.5}\right)$ DOROTHEA REBECCA CECILIE HEBER
G. THOMSEN

er 5te barn av artillerimajor Ernst Wilhelm Fredrik von Heber (L.nr.7) og første barn av dennes 3dje hustru Catharina Christiane, født Stub, ifølge Hatt, der opplyser, at hun er født i Christiania $\frac{13}{8}$ 1787, døpt i Akershus Slotskirke $\frac{19}{4}$ 1787 og død i Kjøbenhavn (i barselseng) $\frac{27}{5}$ 1814, gift i Garnisons Kirke i Kjøbenhavn $\frac{7}{10}$ 1806 med Jacob Thomsen, der senere blev Nationalbankdirektør og etatsråd. Han var født i Mjang i Hørup sogn på Als $\frac{3}{4}$ 1771 og døde i Kjøbenhavn den $\frac{14}{10}$ 1836. Han var sønn av Thomas Hansen, Boelsmann i Mjang, og hustru Kirsten Hansdatter. Jacob Thomsen giftet sig efter sin første hustrus død 2nen gang med Nicoline Margarethe Hintze, født $\frac{10}{8}$ 1783 i Kjøbenhavn i Garnisons Sogn, død $\frac{26}{4}$ 1859, datter av dr. med. Nicolai Hintze og hustru Magrethe Magnussen. Hans 2nen hustru var altså en søster av

Kongsvinger festning på nært hold.

Festningsgaten 4, tidligere gårdsnr. 10 i Kongsvinger leir.

hans første hustrus halvbrors hustru, idet som foran nevnt sekondløytnant i artilleriet og senere sogneprest til Frue Kirke i Svendborg på Fyen Carl Wilhelm Heber (l.nr.10) var gift med en datter av de samme foreldre. I sitt 2net ekteskap hadde Jacob Thomsen 2 sønner og 1 datter, som — tillikemed hans barn av 1ste ekteskap — i 1836 fikk en betydelig arv efter sin far. En av disse sønner var adjunkt Carl Vilhelm Thomsen, født i Kjøbenhavn $25/8$ 1817, død $14/8$ 1861. En sønn av ham igjen og hans hustru født Bøtke var den foran som kilde påberopte assessor Thomsen, der het Vilhelm Carl Thomsen, var født i Sorø $20/11$ 1854, dr. juris. 1885, i 1894 assessor i Landsover- samt Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn. Han var en meget ansett dommer og rettslærd. Han døde ugift $27/4$ 1906. Et par år før hans død blev advokat C. M. Hansen kjent med ham under et opphold på Voksenkollen Sanatorium, og umiddelbart derefter skaffet han dr. philos. Lilly Heber endel av de opplysninger om familien Heber, som foran er benyttet.

Hatt opplyser, at da Dorothea Cecilie Heber i 1806 blev gift med den senere Nationalbankdirektør og etatsråd Jacob Thomsen, var han kun bokholder i bankkontoret.

Deres 3 døtre vil bli behandlet under L. nr. 18—20.

(L.nr. 14) MATHEA ERNESTE CHRISTIANE HEBER,
1.6.6

G. WINKEL-HORN

er 6te barn av artillerimajor Ernst Wilhelm Fredrik von Heber og 2net barn av dennes 3dje hustru Catharina Christiane, født Stub, og er ifølge Hatt født i Christiania, døpt i Akershus Slotskirke $28/10$ 1788, samt død i Kjøbenhavn 5. okt. 1865. Gift ca. 1819 (visstnok omkring $11/8$ 1819) med Peter Winkel-Horn, født i Kjøbenhavn $12/1$ 1789, døpt i Nicolai Kirke $5/2$ 1789 død i Kjøbenhavn $6/11$ 1824, kaptein og regimentskvartermester, sønn av justissekretær Fredrik Horn og hustru Mariane Winkel. Ekteparet hadde en sønn L. nr. 21 (foruten muligvis barn, døde som små).

Fru Erneste Winkel-Horn innsatte ved testamente sin yngre søster fru Bruuns to barn til sine arvinger, men av disse døde fru Jørgensen før fru Winkel-Horn. Av den ældre søster, fru Thomsens barn arvet kun fru Emilie Tryde og hennes to døtre Mina og Marie Tryde nogen verdisaker efter fru W.-H.

(L.nr. 15)
1.6.7

JULIANE HEDVIG HEBER
G. BRUUN

er 7de barn av artillerimajor Ernst Wilhelm Fredrik von Heber og 3dje barn av dennes 3dje hustru Catharina Christiane, født Stub. Hatt kan ikke oplyse hverken år eller dato for hennes fødsel eller død, men mener, at hun er døpt i Akershus Slotskirke.

Gift med I. V. Bruun, der 1817 ved sønnens fødsel oppgis å være skolelærer i Stenløse (vel i Nordsjælland eller på Fyen), men om hvem ellers intet vites. Ekteparet hadde i hvert fall to barn, der vil bli nærmere behandlet under L.nr. 22—23.

FJERDE GENERASJON

(L.nr. 16—23). *Kommandant Andreas Conrad Hebers og hustru Margreta Maria de Smittens 8 barnebarns barn.*

(L.nr. 16)
(1.1.1.1)

KAREN SOPHIE HEBER

døpt ²⁷/₉ 1777, død ⁹/₂ 1778, var eldste barn av kammerråd Andreas Nicolai Heber og hustru Johanne Christine Olsdatter. Hun er sannsynligvis opkalt etter kammerråd Hebers mor, garnisonsauditør Johan Balduin Rudolf Hebers hustru, der muligens har hett så, skjønt også en halv søster av Johanne Christine Olsdatter het Karen.

(L.nr. 17)
(1.1.1.2)

KAREN BARTEA HEBER

døpt ²²/₈ 1780, død 1858, var næst eldste barn av kammerråd Andreas Nicolai Heber og hustru Johanne Christine Olsdatter. I kirkeboken kalles hun Barteia, i skifteprotokollen Berthea. Kirkeboken må her gå foran. Hennes mormor het Berthe Pedersdatter. Hennes første fornavn er formentlig farmorens og hennes annet er opkallelse etter mormoren. Kirkebok nr. 4 for Vinger opplyser, at jomfru Karen Barthea Heber den ¹⁶/₁₁ 1804 blev vid til ungar Karl Sr. Knud Hansen i Leiret. Forlovere: Knud Heber og postmester Hans Olsen. Knud Hansen var sønn av Hans Thoresen i Leiret. Hans Thoresen blev den ³/₈ 1755 gift første gang med Anne Amunds datter Kurud. Ved hennes død den ¹⁷/₇ 1763 opplyser kirkeboken for Vinger, at hun var fra Tråstad-Eiet og da var 34 år gammel. Derefter opplyser kirkeboken for Vinger, at enkemann Hans Thoresen og piken Mari Knuds datter i Leiret blev vid den 3. januar 1766, og at deres sønn Knud blev døpt den ²⁰/₈ 1775. Dette er ganske sikkert den Knud Hansen, som blev gift med Karen Barthea Heber. Hvis Hans Thoresen har været en bror av kammerrådinnens far, Ole Thoresen, så er Knud Hansen blitt gift med en datter av sin kusine.

Ved kammerråd Hebers død i 1798 var Knud Hansen 23 år gammel. Antagelig har han da været ansatt i hans landhandelsforretning, som han

har fortsatt å drive enten for Knud Hebers regning eller muligens for kammerrådinnens regning, hvis Knud Heber i realiteten hadde kjøpt forretningen for hennes regning og senere overdratt den til henne. Boet etter kammerråden blev først sluttet i 1801. Antagelig er der nogen år senere i forbindelse med ekteskapet mellem Knud Hansen og Karen Barthea Heber blitt truffet en overenskomst, hvorved Knud Hansen har kjøpt landhandelen med de faste eiendommer, hvorfra samme blev utøvd, dels mot kontant, dels mot at ansvare pantegjeld til Knud Heber, og formentlig dessuten mot en årlig livrente til kammerrådinnen, så lenge hun levde. Ved reskript av $^{10}/_7$ 1805 blev der nemlig meddelt Knud Hansen bevilling til „mod at erlægge den ved Forordningen af 13de December 1746 paabudte Handelsskat 400 Rd. til et Arbeidshus's Indredning, samt stedse at have i Reserve et Kvantum Sædekorn af 50 Tønder til Udsæd i indtræffende Uaar, under denne Bevillings Fortabelse og desuden Bøder til Bygdens Fattige dobbelt saa meget som Værdien af det Korn, som herved forpligtes at have i Behold, for hans Levetid paa Kongsvinger at bruge og vedligeholde Kræmmerhandel for vedkommende Almue med efterfølgende Varer, saasom Salt m. m.“ Knud Hansen døde og blev begravd allerede $^{30}/_4$ 1809, kun 34 år gammel, men hans enke fikk $^{3}/_8$ 1809 bevilling til å sitte i uskiftet bo og skiftet først 1831. Under dette skiftet gjenfinnes man som tilhørende henne og hennes før avdøde manns fellesbo samtlige de faste eiendommer, hvorfra den privilegerte landhandel blev drevet, registrert således:

- a. Gaarden nr. 10 i Kongsvinger Leir med tilliggende Cappelens Have og iværende 4 kakkelovne.
- b. De saakaldte Ramms- og Korperuds Løkker, frasolgt Matr. no. 81 og skyldsatt til $2\frac{1}{2}$ Lispund Tunge, med paastaaende bygninger og
- c. Skandseløkken,

registrert samlet for den imellem vedkommende omforenede summa Spd. 1400, og for dette beløb udlagt sønnen Hans Andreas Hansen.“

Kirkebok nr. 4 for Vinger, fol. 90b, opplyser, at Knud Hansen i Leiret og hustru Karen Barthea Hebers barn Hans Andreas er født den $^{11}/_8$ 1805 og døpt den $^{14}/_8$ s. å., samt at fadderne var: Postmester Olsen, Erich Stenvall, Knud Heber med hustru Berthe Gjerdrum og frue kammerrådinne Heber.

Dette var det eneste barn i dette ekteskap. Kammerrådinne Heber døde den $^{11}/_9$ 1809 av slag, 64 år gammel.

Efter sin manns og sin mors død hensatt som nevnt Karen Barthea Hansen, født Heber, i uskiftet bo med sin 4 år gamle sønn, Hans Andreas, og drev den privilegerte landhandel for boets regning i 22 år derefter med det resultat, at boet ved skiftet utviste en netto formue, stor Spd. 6430—3—11, beregnet efter ganske sikkert lave takster. Herav beholdt hun selv Spd. 2679—2—6,⁷/₁₂, som hun overførte til fellesboet med Arne Olsen Wangen, med hvem hun giftet sig for 2den gang den 17/11 1831. Han var ungkar og 26 år gammel og hun da 50 år gammel. Kirkeboken opplyser at begge hadde hatt naturlige kopper, at de blev vid på Melstrøm efter kongelig bevilling av ⁸/₁₀ 1831, og at garver Gjems og kontorist Ole Pedersen Melstrøm var forlovere. Hennes barnebarn kalte henne derfor senere bestemor Wangen. Hun overlevde sin sønn, og ved skifte efter ham optrådte hennes mann som samfrende på hennes barnebarns vegne. I Norges Matrikul av 1886 står Arne Olsen opført som eier av gården Vangen Ytre i Vinger, gammelt matr.nr. 83, nytt matr.nr. 36, løpenr. 343, gårdsnr. 49, br.nr. 1, av urevidert skyld D. 5—3—8, revidert Mk. 14,06. I matrikkelen for 1838 opføres Christian O. Rustad som eier av denne gård, og i matrikkelen for 1904 Isak Hansen. Gården er udelt av skyld Mk. 14,06. Arne Olsen Vangen eide dog denne gård allerede i 1844, idet han under ²⁴/₄ 1844 utstedte en pantopligasjon med pant i Vangen Ytre, stor 400 Spd. til landhandler H. A. Hansens arvinger, se skiftet av 1844.

(L.nr. 18)
(1.6.5.1)

KIRSTINE CHRISTIANE THOMA
VILHELMINE THOMSEN

eldste barn av l.nr. 13, Dorothea Rebecca Cecilie Heber og Nationalbankdirektør og etatsråd Jacob Thomsen, er født i Kjøbenhavn ²⁹/₆ 1807 (likesom søstrene døpt i Holmens kirke) død ²⁹/₆ 1880 (altså på sin fødselsdag) i Veytaux i Schweiz. Gift i Frue Kirke i Kjøbenhavn 12/11 1836 med Vilhelm Fredrik Laub, boktrykker og bladutgiver i Nykøbing på Falster, født i Frørup prestegård ⁶/₈ 1805 død i Nykøbing på Falster 10/4 1845, sønn av sogneprest Hieronimus Laub og hustru Louise Frederikke Zink (jfr. S. O. Brenner: Slægten Laub, Kbhv. 1929, s. 15). 3 barn: L.nr. 22—27.

(L.nr. 19)
(1.6.5.2)

JACOBIE MARIE THOMSEN

født i Kjøbenhavn ²²/₈ 1809, var 1836 ugift. Søster av l.nr. 18.

$\left(\frac{\text{L.nr. 20}}{1.6.5.3}\right)$ CAROLINE EMILIE HEDEVIG THOMSEN

søster av l.nr. 18 og 19, født i Kbhv. $^{13}/_1$ 1812, død $^{15}/_9$ 1890. Gift i Frue Kirke i Kbhv. $^{15}/_{11}$ 1839 med Holger Kongslev Tryde, født $^{10}/_{10}$ 1808, død $^6/_3$ 1884, sogneprest, sist i Lyngge-Broby, Sorø Amt, sønn av kgl. konfessionarius, dr. theol. Eggert Christopher Tryde og hustru Kirstine Dorothea Kongslev. 6 barn: L.nr. 28—33.

$\left(\frac{\text{L.nr. 21}}{1.6.6.1}\right)$ WALDEMAR WINKEL-HORN

sønn av l.nr. 14, Mathea Erneste Christiane Heber og kaptein Peter Winkel-Horn, født i Kjøbenhavn $^{15}/_8$ 1820, død i Montenero, Italia, $^{24}/_8$ 1857, cand. theol. $^{30}/_{10}$ 1846, instituttbestyrer i Kjøbenhavn. Ugift.

$\left(\frac{\text{L.nr. 22}}{1.6.7.1}\right)$ DORTHEA FREDRIKKE BRUUN

datter av løpenr. 15, Juliane Hedvig Heber og skolelærer I. V. Bruun, født ca. 1816, død i Kjøbenhavn $^{28}/_9$ 1864, 48 år gl. Gift med premierløytnant, intendant Jørgensen, som 1864 stod ved 20. infanteriregiment (muligvis Peter Maria Jørgensen prmlt., Ridder av Dannebrog. $^3/_5$ 1682 intendant ved 20. bataljon, død i Aarhus $^3/_11$ eller $^8/_11$ 1866, 40 år gl., efterlatende sig enke Flora Cecilie født Svendsen.)

$\left(\frac{\text{L.nr. 23}}{1.6.7.2}\right)$ ERNST MARTINUS CALVINUS
LUTHER BRUUN

bror av l.nr. 22, født på den kgl. Fødselsstiftelse i Kjøbenhavn $^1/_11$ 1817, død i Kbhv. $^1/_9$ 1894. Student fra Aarhus Katedralskole 1836, cand. phil. 1837, 1842 cand. polyt., 1843—61 assistent hos stadsguardeinen i Kjøbenhavn, 1849—50 sekondløytnant i reserven, 1853—1889 lærer ved borgerdydskolen i Kjøbenhavn, 1853—1883 redaktør av Industriforeningens Kvartalsberetninger (til 1865) og månedsberetninger (fra 1866). Fra $^1/_7$ 1859 justermester i Kjøbenhavn. Jfr. Voigt: Den polytekniske Lærestalts Kandidater og Lærere.

Gift $^{28}/_1$ 1849 i med Trine Amalie Steenberg, født i Aarhus $^3/_10$ 1819, død $^5/_8$ 1901. 6 barn: L.nr. 34—39.

FEMTE GENERASJON

(L.nr. 24—39). *Kommandant Andreas Conrad Hebers og hustru Margareta Maria de Smittens 16 barnebarns barnebarn,*

(L.nr. 24)
(1.1.1.2.1) PRIVILIGERT LANDHANDLER HANS ANDREAS HANSEN,

født $11/8$ 1805, død våren 1842,

eneste barn etter l.nr. 17, Karen Barthea Heber, gift med privilegert landhandler Knud Hansen, var kun 4 år gammel, da hans far døde. Hans mor fortsatte å drive forretningen, og formentlig har han selv deltatt heri, så snart han var gammel nok dertil. Det ser ut som om hans mor og han har drevet forretningen med stor dyktighet. Inntil 1814 har de neppe vært begunstiget av nogen konjunktur. Etter unionen med Sverige og freden i 1814 er det antagelig at forholdene langsomt har bedret sig. Fra 1814 til jernbanen kom i 1865, spilte Kongsvinger Leir og senere Kongsvinger Kjøpstad en jevnt stigende rolle som formidler av mellemlandshandelen med Sverige. Før handelen blev frigitt i 1842, har dette vært av overmåte stor betydning for den privilegerte landhandel. Denne landhandel blev derfor efterhånden en stadig bedre og bedre forretning. Når familiens formue fra mindre enn 0 i 1798 ved skiftets slutning den $30/3$ 1833 i løpet av 35 år har vokset til netto spd. 6430—3—11, Vinger sorenskriveris skifteprotokoll 1818—1868, fol. 204a, er jo det — i betraktning av pengenes verdi dengang — et særdeles respektabelt resultat, og når de midler, Hans Andreas Hansen fikk utlagt som arv ved dette skifte, nemlig Spd. 3639—2—15 $15/12$, ved skiftet efter ham den $3/8$ 1844, samme skifteprotokoll fol. 394b, i løpet av 9 år var vokset til Spd. 16 000, så er jo dette et endnu mere respektabelt resultat. Som nevnt overtok Hans Andreas Hansen på det skifte, som blev sluttet den $30/3$ 1833, samtlige boets faste eiendommer efter en mellem ham og hans mor omforenet sum, stor 1400 spd., dessuten fikk han som utlegg boets tilgodehavende hos Peder Hansen Sæter ifølge obl. av $31/3$ 1828, tgl. $7/1$ 1829, stor Spd. 1090,—, resten likvidertes i ansvar for overtatt løssøre, utestående fordringer og kontanter. Utenom det hele

fikk han selve forretningen uten vederlag. I en alder av 28 år kunde han således starte som helt selvstendig privilegert landhandler med hele landhandleriet med tilbehør gjeldfritt og desuten ca. 2 000 Spd. i driftskapital. En del av formuesforøkelsen skyldes dog verdistigning på de faste eiendommer.

Sammenholdes skiftet av 1833 med skiftet av 1844, vil det sees at de aktiva som i 1833 er opført med tilsammen 1400 Spd., i 1844 er verdsett til Spd. 4 500. Således er „Stervbogården, beliggende på Kongsvinger under Grund no. 10 med Udhuse, Tomt og Hauge“ satt til Spd. 2.500—. Dette er den senere Festningsgate nr. 4, hvor kammerråd Heber og hans efterkommere har bodd fra 1777 til ut i siste halvdel av forrige århundre, og som først blev solgt av hans barnebarns barn i 1895.

Hans Andreas Hansen foretok dog temmelig omfattende ombygginger av denne eiendom, efter at samme var blitt ham utlagt på skifte. P. A. E. i Hedemarkens Amtstidende påstår, at han rev ned gården og bygget en ny på en annen tomt, men dette stemmer ikke med skiftene, hvor Stervbogården både i 1831 og 1844 er beliggende på grunn nr. 10 i Kongsvinger Leir.

Skiftet av 1844 har videre:

2. Den lille Gaard i Løkkegaten på Kongsvinger med tilhørende Tomt og Hauge, som nemlig udgjør den i nysmeldte Udskrift (av skiftet i 1833) anførte Cappelens Hauge, værdsat til 300 Spd.

Det ser efter dette ut, som om Cappelens Hauge skulde være blitt bebygget i mellemtiden, men det er neppe tilfelle, ti allerede i 1798 omtales denne eiendom som bebygget.

En del av Cappelens Hauge sees i forgrunnen på billedet av Festningsgaten nr. 4.

3. Rams-Korperuds og Skandse-Løkken med tilligelser; 1 500 Spd.

Av skiftet av 1844 fremgår det at Hans Andreas Hansen ved skjøte, tgl. 1. juni 1838, hadde erhvervet den såkalte havneløkke, frasolgt gården Søndre Sæther, av Hans Sæther, skiftetakst 1844 Spd. 400, samt at han ved skjøte av 30. mars 1844 hadde erhvervet „Den saakaldte Bakken med Postmesterløkken med Skov“, frasolgt gården Søndre Sæther av klokker Thors. Skiftetakst Spd. 650. Av skiftet i 1844 fremgår det at landhandelen da hadde særskilt tobaksfabrikk, idet innredning og inventar så vel i denne som i kramboden tilsammen blev særskilt taksert for Spd. 200. Innbo, besetning og redskaper blev satt til Spd. 1200 og

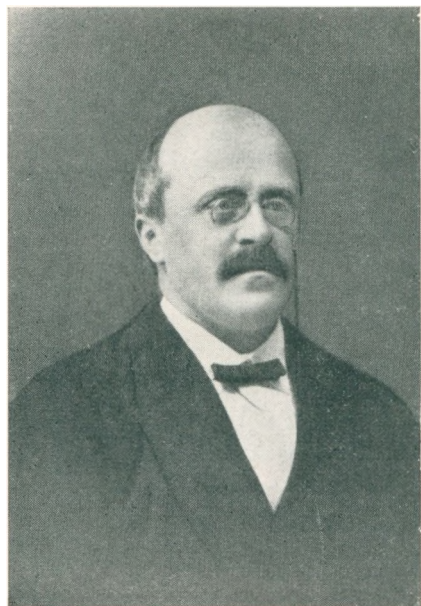
„Rølighed“; før Ramslækken i Kongsvinger ca. 1865.

Karen Olivia Hänsen,
lærerinde ved den kv. Industriskole i Christiania ca. 1875.

Provst Andreas Emil Hansen, ca. 1900.

Høiesterettsadvokat C. M. Hansen, 1800.

Byfoged Fredrik Hansen, ca. 1884.

varebeholdningen til Spd. 2900. Landhandelen hadde i det hele tatt i 1844 ganske anselige dimensjoner.

Reskriptet av $\frac{3}{2}$ 1753 tillot bare én landkremmer i Vinger prestegjeld. Betingelsene var den gang at han måtte være borger i Christiania, avlegge borgered på rådstuen samme steds, han skulde antaes av stiftsbefalingsmannen, hvor efter der på dennes konstitusjon måtte erholdes kongelig konfirmasjon, han måtte i likhet med Christianias andre borgere bidra til denne bys utgifter, måtte ta sine varer fra Christiania, ikke handle med nærmere bestemte luksusvarer og kun fra fast utsalgssted m. v. Antagelig har allerede enkemadame Johanne Erichsdatter Schandsgården drevet landhandel i Kongsvinger Leir. Iver Korperud har overtatt denne landhandel, men nogen bevilling for nogen av dem hertil har ikke siden reskriptet av $\frac{3}{2}$ 1753 passert stiftsbefalingsmannen, i hvert fall fremgår ikke dette av hans kopibøker. Schiøtz opplyser at der fra det militære arkiv kan skaffes nærmere opplysninger angående marketenderiet i Kongsvinger Leir og dets berøringspunkter og mulige friksjoner med Iver Korperuds landhandel.

P. A. E. i Akershus Amtstidende opplyser at da Kongsvinger Leir i 1854 gikk over til, kjøpstad, var der 5 landhandlere i Kongsvinger foruten en del frihandlere. Herav hadde foruten kand. jur. Sigvard Rynning, gift med landhandler Hans Andreas Hansens enke, kun F. S. Balchen, gift med landhandler Hindrums enke, brennevinsrett, samt at denne var meddelt før loven av $\frac{6}{9}$ 1845. Dette har selvsagt været en særdeles innbringende side av landhandelen. Balchens har derfor været den næsteldste landhandel i Kongsvinger Leir. P. A. E. opplyser at denne landhandel hadde fått sitt første privilegium ved kongelig bevilling av $\frac{27}{8}$ 1791, meddelt landhandler Jonas Henrik Albretsen, der var kommet fra Sverige, men som blev meddelt brev av $\frac{27}{10}$ 1792 på „at være virkelig Borger i Kjøbstaden Christiania“. Han lot den $\frac{16}{2}$ 1793 tinglese et „Advarselsdocument“ til almuen om at „Ingen maatte drive Negotie, hans erholdte Privilegium til Præjudice“. Reskriptsamlingen inneholder dog ingen bevilling for Albretsen til å drive landkremmerhandel i Kongsvinger Leir eller Vinger prestegjeld. Og det stemmer ikke godt overens med reskriptet av $\frac{3}{2}$ 1753 og dets bestemmelse om kun en landhandel i Vinger prestegjeld. Det er mulig at denne konkurranse kan ha været generende for kammerråd Heber og påvirket hans finansielle forhold. Senere, spesielt etter 1814, blev det jo rummeligere plass for 2 landhandlere.

Da Hans Andreas Hansens mor hadde giftet sig på ny og skiftet med henne var sluttet, inngikk Hans Andreas Hansen ekteskap med Marthe Elisabeth Norbye. Vielsen fant sted i Grue kirke den $\frac{20}{1}$ 1835.

Marthe Elisabeth Norbye var født den $7/10$ 1807 (antagelig i Grue, i et hvert fall ikke i Asak), og var datter av embedsmessig utnevnt overrettsprokurator Mathias Norbye, født $18/11$ 1772, død $17/11$ 1822, og hustru Olia Engebretsdatter Møller fra Østre Holmen i Grue, født 1784, død 1865.

Hennes far var eldste sønn i 1ste ekteskap av Johan Fredrik Mathiesen Norbye, der igjen var 4de sønn av Mathias Nielsen Norbye, som igjen var eneste sønn av Niels Helgesen Norbye, som i 1714 av hr. Peder Søffrensen på Fredrikshald kjøpte gårdene søndre og nordre Nordbye av skyld 4 + 5 huder, nu beliggende i Asak anneks til Berg hovedsogn, nord for Fredrikshald. De nevnte gårder var i ca. 100 år i Norbyeslektens eie. Søndre Nordbye er nu delt i 5 bruk, gnr. 78, brnr. 1—5, og nordre Nordbye i 7 bruk, gnr. 80, brnr. 1—7. I sitt ekteskap med Marthe Elisabeth Norbye hadde landhandler Hans Andreas Hansen 4 barn, født i årene 1835, 1837, 1839 og 1840, som vil bli nærmere behandlet under løpenr. 40—43.

Når de kongelige fra Sverige skulde til Christiania, tok de som regel veien over Charlottenberg. Før jernbanen var ferdig i 1865, kom de med hesteskyss og overnattet da som regel i Kongsvinger. De to landhandlere på stedet fikk da som regel i oppdrag å skaffe de kongelige med følge natteløsji. Kongen selv tok som regel inn hos landhandler Balchen, mens dronningen og prinsene hyppigst tok inn hos landhandler Hansen og senere hos cand. jur. Sigvard Rynning, efterat han var gift med landhandler Hansens enke. Flere nydelige brosjer i gull, emalje og perler, skjenket henne av dronningene Desidera og Louise går i arv i familien som et minne om de kongelige gjester. Før broen var bygget, blev de kongelige satt over Glomma ved søndre Tråstad ferjested.

Landhandler Hans Andreas Hansen døde allerede i 1842.

Under $30/6$ 1842 erholdt hans enke bevilling til å sitte i uskiftet bo, samt til — om hun senere ønsket det — å skifte med samfrender.

Den $24/4$ 1844 anmodet hun imidlertid Procurator Michael Strøm Lie og gårdbruker Arne Olsen Wangen om som samfrender å ta hennes og før avdøde manns fellesbo under skiftebehandling, idet hun aktet å inntre i nytt ekteskap med candidatus juris Sigvard Rynning. Veiiinspektør S. Gjems optrådte som hennes laugverge, og som verge for barna var under $19/4$ 1844 beskikket gårdbruker Hans Pedersen Sæther.

Boets aktiva blev som før nevnt taksert netto til 16 000 Spd. Barnas halvpert 8 000 spd. blev disse utlagt i obligasjoner for 4 025 Spd. og

for resten i skifteutlegg i de faste eiendommer. Efter at candidatus juris Sigvard Rynning var blitt gift med enken, betitles han i skiftet også for landhandler, og samtlige gjenværende aktiva, beheftet med skifteutlegg som nevnt, blev derefter på skifte utlagt til ham, derunder også landhandleriet med alt hvad dertil hørte. Av rentene av barnas midler skulde den ene halvpart tilfalle enken til barnas opdragelse, mens den annen halvpart for hvert år fra $\frac{11}{6}$ 1844 blev å tillegge kapitalen. Cand. jur. Sigvard Rynning overtok nu landhandelen og drev denne til 1859, da han sluttet som landhandler. Helt til 1849 var der kun 2 landhandlerier i Leiren, men efter byens overgang til kjøpstad blev der fra 1855—59 i alt utstedt næringsbrev til 31 handlende.

Grosserer Jørgen Hansen, født i 1834, av firmaet Brødrene Hansen var i begynnelsen av 50-årene i nogen år ansatt i Rynnings landhandel og kunde fortelle mangan munter historie fra den tid.

Rams-Korperud og Skandseløkken, som i nogen tid hadde været på fremmede hender, blev i 1827 kjøpt tilbake av Knud Hansens enke. Ramsløkken er utgått fra Tråstad Søndre, gammelt mtr. nr. 81. nytt mtr. nr. 40, og hadde efter matrikkelen av 1838 l.nr. 349, og en gammel skyld av 3 skinn, og ny skyld D. 1—0—21, og står opført i matrikkelen av 1838 som tilhørende landhandler Hansen. I samme matrikkel er under samme matrikelnummer, men l.nr.352a, opført Alfspladsen som tilhørende Niels P. Sæthren, av gammel skyld $1\frac{1}{2}$ skinn, ny D. 0—4—5.

En del, av denne siste eiendom er i tiden mellom 1838 og 1886 blitt tillagt Ramsløkken. Cand. jur. Sigvard Rynning lot nemlig Ramsløkken bebygge med en stor prektig våningsbygning og fikk løkkens navn i matrikkelen forandret til „Rolighed“, hvorfor denne eiendom i matrikkelen av 1886 har matrikelnummer 40. l.nr. 349 og 352a², gårdsnr. 52. brnr. 2, av urevidert skyld D. 1—2—0 og revidert M. 3,88. Den ureviderte skyld er øket med D. 0—1—3. Kun en del av Alfspladsen er tillagt Ramsløkken eller Rolighed. Resten av Alfspladsen er av Sigvard Rynnings hustru efter hans død med påstående bygninger skjenket til et kommunalt sykehus, hvis drift efter overenskomst med kommunen i almindelighet har været overdratt stedets læger. P. A. E, i Akershus Amtstidende. Denne eiendom hadde i 1904 g.nr. 52, br.nr. 3 av skyld M. 0,24. Rolighed har således været den næste generasjonshjem i ungdomsårene og studietiden, mens Fæstningsgaten 4 var deres barndomshjem.

Angående cand. jur. Sigvard Irgens Friis Rynnings herkomst kan henvises til fru Fredrikke Waalers bok: Slægten Rynning. Hun opplyser, at han var født $\frac{23}{10}$ 1809, døpt $\frac{19}{3}$ 1810 og død $\frac{29}{9}$ 1871. Student

1829, cand. jur. 1837, gift $^{27/4}$ 1844. Hun kalder ham bl. a. trelasthandler, og det er mulig, at han også har befattet sig dermed i de senere år. Hun skriver hans navn Sigward. Han var en bror av den samtidige prest i Vinger, Ole Gaarder Rynning, og var ordfører i Vinger, dengang Kongsvinger Leir ved lov av $^{15/4}$ 1854 blev tilstått kjøpstadsrettigheter, hvorefter bygrensene senere blev fastsatt ved kongelig resolusjon. Han blev valgt som det 1ste medlem av formannskapet, den gang det første bystyre blev valgt den $^{30/4}$ 1855, men da han da var ordfører i Vinger, kunde han først senere overta stillingen som ordfører i Kongsvinger kjøpstad. Vingers herredsstyre besluttet $^{1/5}$ 1851, at bygdemagasinet med beholdninger skulde anvendes som fond for en oprettendes sparebank under navn av Vinger Sparebank og valgte i samme møte som medlem av direksjonen bl. a. cand. jur. S. Rynning. I direksjonsmøte den $^{4/5}$ 1851 blev prokurator M. Lie valgt som direksjonens formann og cand. jur. S. Rynning som dens viseformann. Da Lie døde i 1852, blev Rynning valgt til formann i direksjonen og blev derefter stadig gjenvalgt inntil sin død i 1871.

I sitt ekteskap med Marthe Elisabeth Hansen, født Norbye, hadde cand. jur. S. Rynning kun et barn, nemlig Marthe Elisabeth (Betzy) Rynning, født i Kongsvinger $^{18/7}$ 1846, døpt $^{12/9}$ s. å. Hun blev den $^{11/6}$ 1882 gift i Vår Frelsers kirke med daværende sogneprest til Flekkefjord Bernhard Wilhelm von Krogh, som også tidligere hadde vært gift med en frøken Rynning, hvorfor for ham og hans to sønner henvises til fru Waaler: Slægten Rynning, l.nr. 139, 365—366, 743—746. Betzy Rynning fikk en ganske anselig farsarv. Hun var musikalsk utover det sedvanlige og utdannet sig ved konservatoriet i Leipzig til en fremragende eksekutør i klaverspill. Hun var en meget god veninde av fru Erika Nissen. Hadde ingen barn og døde $^{7/7}$ 1914 og blev begravd på Kongsvinger kirkegård, hvor også hennes mann senere blev begravd.

(L.nr. 25)
(1.6.5.1.1)

JACOB HIERONYMUS LAUB

født $^{9/11}$ 1837 i Nykøbing, Falster, død $^{15/2}$ 1855 sammesteds. Eldste barn av l.nr. 18.

(L.nr. 26)
(1.6.5.1.2)

ERNST CHRISTIAN CLAUSEN LAUB

født i Nykøbing, Falster, $^{30/7}$ 1839, død (av tuberkulose, likesom visstnok begge brødrene) $^{9/7}$ 1867 i Avent ved Genfersjøen, begravd i Montreux, ugift, kunstmaler (se Weilbachs Kunstnerlexikon II), bror av l.nr. 25.

(L.nr. 27)
(1.6.5.1.3)

OTTO JOHAN LAUB

født ²/₁₀ 1842 i Nykøbing, Falster, død ⁶/₃ 1855 sammesteds. Bror av l.nr. 25 og 26.

(L.nr. 28)
(1.6.5.3.1)

SKIBSKONSTRUKTØR JACOB THOMSEN TRYDE

eldste barn av l.nr. 20, født i Kjøbenhavn ⁹/₃ 1841. Utvandret til Norge, hvor han omkring 1862 slo sig ned i nærheten av Grimstad som skibsbyggmester, blev der gift den ²⁰/₄ 1875 med frk. Louise Pharo, født 1848, datter av Aksel Kristian Pharo, født 1809 og død 1884 som sogneprest til Fjære og Grimstad, og hustru Anne Margrete Crawford, født 1810, død 1878, datter av Thomas Crawford (se nærmere familien Crawford i Landgraff: Grimstadslægter). Sogneprest Aksel Kristian Pharo var sønn av Kristian Rosenberg Pharo, født 1767, død 1848, kjøpmann, skibsreder, lodsoldermann og dansk konsul i Gimstad, og dennes 2nen hustru Sophie Amalie Smith, født 1778, død 1836, datter av Øiestadpresten Aksel Kristian Smith. Konsul Kristian Rosenberg Pharo var sønn av sogneprest til Øiestad Jens Pharo og 1ste hustru Inger Kathrine Rosenberg. Sogneprest Jens Pharo var sønn av sogneprest til Høland Lars Pharo, død 1748.

En helsøster av konsul Kristian Rosenberg Pharo het Hilleborg Johanne Pharo, var født 1760, og gift med Jacob Thomsen Holst i Grimstad. Fra henne nedstammer frk. Mimi Berentzen, gift med advokat Gustav Heber, således:

Hilleborg Johanne Holst, født Pharos sønn, skibskaptein Lars Johan Holst, født 1782, var gift med Kristine Margrethe Dolholt, født 1780, død 1869 (Landgraff, pag. 94). Deres datter Sofie Holst, født 1826, død 1924, var gift med kjøpmann i Drammen Andreas Kristian Tofte, født i Svelvik 1824, død i Christiania 1874. Deres eldste datter Birgit Elisabeth Tofte, født 1852, var gift med byråchef Jens Berentzen og mor til fru Mimi Heber.

Skibskonstruktør Jacob Trydes barnebarn blir således samtidig 6-menninger av advokat Gustav Heber og 5-menninger av dennes hustru (Landgraff: Grimstadslægter er kilde for det foran anførte.).

Skibskonstruktør Jacob Thomsen Tryde hadde 8 barn, som vil bli behandlet i neste bind under l.nr. 44—51. Dog anfører vi allerede her en oversikt over disse deres etterkommere.

1. Emilie født $9/4$ 1877, gift $13/3$ 1897 i Fjære med sanitetskaptein Ragnar Mørk, sønn av kjøpmann Halvor I. Mørk og Antonette Frisch, læge, Lilleaker, Aker. Barn: I. *Halvor*, sekretær, $4/2$ 1898, gift $17/3$ 1924 med Louise Lawrence, født $21/12$ 1893, deres barn: a) Halvor født $7/2$ 1925 død $9/2$ 1925, b) Halvor født $20/11$ 1926. II, *Louise*, født $6/4$ 1900, gift $14/7$ 1928 i Brooklyn med ingeniør Axel Andersen, født $1/1$ 1893, deres barn: Mille født $3/5$ 1929. III. *Thorleif*, født $3/2$ 1902, kontormann. IV. *Ragnhild*, født $8/9$ 1904, barnehjemsbestyrerinne. V. *Ragnar*, født $10/6$ 1906, farmasøit, VI. *Ingrid*, $26/6$ 1908, sykegymnast.
2. Margrete, født $13/10$ 1878, gift $16/10$ 1907 med gårdbruker Anton Spersrud, Ø. Toten, født $5/3$ 1876, sønn av gårdbruker Kristian Pedersen og Helene M. Spersrud. Barn: I. *Helene*, født $31/6$ 1908, II. *Astrid*, født $14/1$ 1910.
3. Olivia, født $21/12$ 1879, gift $26/12$ 1920 med ing. Harald Mørk, bror av Ragnar Mørk, direktør for Ekebergbanen. Barn: I *Antonette*, født $18/3$ 1903, II. *Elisabeth*, født $14/4$ 1904, gift $4/10$ 1929 med skibsing. Thorvild Åmundsen. III. *Jacob*, født $12/8$ 1905, ingeniør, IV. *Harald*, født $17/8$ 1906, provisor, V. *Holger*, født oktbr. 1907 kontormann, *Sofie Amalie*, født $24/7$ 1916.
4. Holger, født $28/1$ 1881, død aug. 1894.
5. Louise, født $28/10$ 1885, død $15/5$ 1914.
6. Axel, født $9/10$ 1887, gift $9/11$ 1910 med Maria Mykkeltvedt, født $4/3$ 1890, utvandret til U. S. A. Barn: I *Jacob*, født $26/7$ 1911, II. *Agate*, født $14/7$ 1912, III. *Holger*, født $22/11$ 1915, IV *Axel*, født $20/2$ 1917, V. *Louise*, født $1/10$ 1918.
7. Jacob, født $20/12$ 1888, gift $9/8$ 1913 med Asta Foss, født $28/12$ 1894, datter av gårdbruker Foss. Agent i Oslo. Barn: I. *Louise*, født $20/6$ 1914, II. *August*, født $21/7$ 1924.
8. Emma, født $26/1$ 1892, gift 1915 $21/5$ med skibskaptein Toralf Moy i U. S. A. født $3/2$ 1881.

(L.nr. 29)
(1.6.5.3.2)

EGGERT CHRISTOPHER TRYDE

født $13/12$ 1842, død 1844. Bror av l.nr. 28.

(L.nr. 30)
(1.6.5.3.3)

DOROTHEA REBECCA CECILIE TRYDE

født $14/3$ 1844, død samme år, søster av l.nr. 28.

(L.nr. 31)
(1.6.5.3.4)

DOROTHEA KRISTINE TRYDE

født $14/12$ 1846, død 1847, søster av l.nr. 28.

(L.nr. 32)
(1.6.5.3.5)

HELENE MARIA TRYDE

født i Nørresund i Danmark $6/3$ 1848. Død $30/4$ 1903, ugift, søster av l.nr. 28.

(L.nr. 33)
(1.6.5.3.6)

VILHELMINE TRYDE

søster av l.nr. 28, født i Nørresund, Danmark $18/10$ 1849, død $6/5$ 1915, gift med godsforvalter Carl T. Paludan Müller, født $12/4$ 1847, død $15/5$ 1928. 3 barn, som vil bli nærmere behandlet under l.nr. 52—54. En oversikt over disse og deres etterkommere tas dog med her.

1. Maria, født $1/4$ 1879, ugift, lærerinne.
2. Emilie, født $10/8$ 1882, ugift, barnehjem-forstanderinne.
3. Holger Kongslev, født $3/6$ 1884, postmester, cand. polit., gift $5/11$ 1912 med Marie Sabroe, født $1/6$ 1878. Barn: I. Agnete, født $28/1$ 1916, II. Beret Kongslev, født $21/5$ 1918.

(L.nr. 34)
(1.6.7.2.1)

ALFRED THEODOR BRUUN,

født $8/8$ 1850, cand. philol., overlærer ved Herlufsholm Skole i Danmark, død $1/5$ 1913 i Lille Næstved, efterlatende sig enke Anna, født Albrechtsen. Sønn av l.nr. 23.

(L.nr. 35)
(1.6.7.2.2)

MARIE LOUISE BRUUN,

født på Fredriksberg $10/3$ 1852, gift $1/6$ 1877 med Kristian Fredrik Vilhelm Kroman, dr. phil., professor i filosofi ved Københavns Universitet, født i Maribo $20/3$ 1846, død $26/7$ 1925, sønn av skibsfører Levin Christian Kroman og hustru Elisabeth Bernhardine Krøyer. Søster av l.nr. 34. 5 barn:

- a. Johan Walter Kroman, født i København $1/12$ 1878.
- b. Kai Richmond Kroman, født i København $14/11$ 1880, organist, bor nu: Kasteller Artilleristok 12, København.
- c. Barn født og død før 1890.
- d. Paul Einar Kroman, født i København $18/2$ 1887.
- e. Eleanor Annette Kroman, født i København $3/6$ 1888.

$\left(\frac{\text{L.nr. 36}}{1.6.7.2.3}\right)$

ALMA BRUUN

født på Fredriksberg ^{21/1} 1857. Gift 1885 med kunstmaleren Gotfred Albert Hartvig, født i Kjøbenhavn ^{27/11} 1850. Se Wilbach: Nyt dansk Kunstnerlexikon. Søster av l.nr. 34.

$\left(\frac{\text{L.nr. 37}}{1.6.7.2.4}\right)$

VALDEMAR BRUUN

født på Fredriksberg ^{15/9} 1858. Bror av l.nr. 34.

$\left(\frac{\text{L.nr. 38}}{1.6.7.2.5}\right)$

ERNST RICHARD BRUUN

født i Kjøbenhavn ^{11/2} 1860, cand. polit. 1886, tollforvalter i Ribe 1913. Gift 1894 med Magda Jensen, død 1920. Bror av l.nr. 34.

$\left(\frac{\text{L.nr. 39}}{1.6.7.2.6}\right)$

ELISABETH CATHRINE BRUUN

født ^{27/12} 1862, død ^{7/4} 1896, klaverspillerinne. Gift i Kjøbenhavn ^{27/5} 1887 med *Hans* Thorvald Olrik, dr. phil., titulær professor, historiker, forstander for Statens Lærerhøiskole, født ^{12/7} 1862, død ^{12/6} 1924, sønn av Ole *Henrik* Benedictus Olrik, kunstmaler og billedhugger, professor, og hustru Hermina Valentiner (jfr. familien Olriks slegtsbog, 2. utg. 1901, s. 29—31). Søster av l.nr. 34.

Gol stavkirke efter en tegning i 1842, før „restaureringen“.

Nøtterø prestegård.

Provst A. E. Hansen med hustru og 10 barn, ca. 1900

Højesteretsadvokat C. M. Heber med hustru og 3 børn.

SJETTE GENERASJON

L.nr. 40—43. *Kommandant Andreas Conrad Heber og hustru Margareta Maria, født de Smittens barnebarns barnebarns barn.*

(L.nr. 40)
(1.1.1.2.1.1)

KAREN OLIVIA HANSEN

født i Kongsvinger Leir ^{25/11} 1835, død Christiania ^{8/8} 1888, er eldste barn av løpenr. 24, landhandler Hans Andreas Hansen og hustru Marthe Elisabeth, født Norbye. Hun er opkalt etter sine 2 bestemødre, men brukte kun Olivia som fornavn. Hun fikk en grundig undervisning, ikke minst i håndarbeide i jomfru M. Bakkes barneskole i Kongsvinger Leir. Jomfru M. Bakke var datter av en underofficer, som i året 1800 kjøpte en gård på vestre side av Fæstningsgaten, opført nogen tid forut. Jomfru M. Bakke var født i 1797, blev senere eier av den nevnte gård og bodde der til sin død i 1878. I ca. 50 år holdt jomfru M. Bakke småbarnskole i nevnte gård og omtrent alle „konditionerte“ barn, som er vokset op i Kongsvinger Leir og Kjøbstad i dette tidsrum, og det er ikke få, har fått sine første kunnskaper i denne skole. Samtlige Olivia Hansens søsken har gått på denne skole. (C. M. Hansen fikk forøvrig lugg, fordi han ikke vilde gå med på at 1 ganger 0 er lik 1). — Forøvrig var skolen et utmerket tiltak av jomfru Bakke og utfylte et stort behov.

Olivia Hansen var kun 7 år gammel, da hennes far døde. På skifte etter ham i 1844 fikk hun et arv stor Spd. 1143—0—7. Om henne meddeler hennes eldste brordatter, Elisabeth Heber (l.nr.) følgende:

Thomasine Lie var Olivia Hansens beste venn i skoledagene, og det blev et vennskap, som holdt for livet. Ungdommen hadde en morsom tid på Kongsvinger i de dager: baller og megen selskapelighet, som hun tok ivrig del i. Hun var liten og spebygget, vakkert brunt hår, kvikk og snartenkt og yderst nøiaktig og sirlig i alt hvad hun foretok sig. Hun var en meget aktiv natur og følte sterk trang til å gjøre noget som kunde være almenheten til nytte. 2 unge teologer, Borgen som var huslærer for hennes brødre, og presten Lampe på Kongsvinger, var hennes gode venner. En tid forsøkte hun sammen med frk. Lampe, en

søster av presten, i Bergen å binde inn bøker, men det blev for tungt arbeide for hennes små krefter.

Senere blev hun ansatt ved Industriskolen i Christiania som lærerinne i linsøm. Hennes svake helbred nødte henne til å ta avskjed forholdsvis tidlig. Senere opprettet hun private kurser i søm i sitt hjem i Wergelandsveien 1¹. Hennes eldste niece var elev der vinteren 1885—86; enhver elev måtte sy i hånden en mansjettskjorte med mange fine legg bl. a. Hun hadde utpregede litterære og religiøse interesser, var stadig tilhører i Uranienborg kirke, når presten Heuch — den senere biskop — preket. Hun skrev fyldige referater hver søndag, som blev sendt hennes svigerinne, der bodde på landet. Hun var ivrig teater- og konsertgjenger, og hele familien Lie, Erika, Ida og Birgitte Soot stod henne så nær som hennes søsken. Jonas Lies barn kalte henne tante, og mens deres foreldre bodde i utlandet, var tante Olivia en god og omtenkstomt tante for dem som for sine øvrige niecer og nevøer. Jeg var som barn ofte sammen med Erik og Mikael Lie hos tante Olivia. Hun holdt skarpt opsyn med oss og krevde ganske meget i retning av aktpågivenhet og god tone og holdt i det hele meget på formene. Gamle justitarius Lie og frue (f. Thaulow?) hørte til hendes nære omgang. Jonas Lie og frue besøkte hun flere ganger i Berchtesgaten og gjorde flere utenlandsreiser i deres selskap.

Sammen med fru Heidenreich, bestyrerinne av Industriskolen, foretok hun en reise til Paris, som hun dog fant altfor urolig og nerveangripende — men den store opera elsket hun.

Hun lå om somrene og badet i Lysekil og Strømstad, hvor hun fikk mange gode venner.

I det hele hadde hun et sjeldent varmt hjerte og var hjelpsom og god, men samtidig striks og nøie. Når hennes gifte brødre flyttet, som embedsmenn gjør, var hun alltid rede til å hjelpe.

Den siste fest hun var med på, var et bryllup i familien ^{10/7} 1888. Senere lå hun på Grefsen sanatorium og døde i sitt hjem i Hegdehaugsveien ^{6/8} 1888. Dødsårsaken var sarkom i leveren. Hun bar sine lidelser alene og underrettet ikke sine nærmeste om, hvor syk hun var. Hun ligger begravd på Vår Frelses Gravlund i Oslo.

(L.nr. 41)
(1.1.1.2.1.2) PROVST ANDREAS EMIL HANSEN

er født ^{26/8} 1837 i Fæstningsgaten nr. 4 i daværende Kongsvinger Leir som 1ste sønn og 2net barn av foreldre privilegert landhandler Hans

Andreas Hansen (l.nr. 24) og hustru Marthe Elisabeth, født Norbye, og var kun ca. 5 år gammel, da hans far døde mellem $25/4$ og $3/6$ 1842. Han er visstnok opkalt efter sin oldefar kammerråden og sin moster Emilie Bonnerud, født i 1816. Hans farsarv ved skiftet i 1844 utgjorde 2 285 Spd. 3 ort og $13\ 5/7$ skilling. Halvdelen av rentene herav fra $11/6$ 1844 skulle tilfalle hans mor som erstatning for utgiftene ved hans opdragelse, mens den annen halvdel årlig skulde tillegges kapitalen. Kapitalen ville på denne måte vokse med ca. 57 Spd. pr. år, og det er sannsynlig, at den er vokst til henimot 3 000 Spd., før han blev så stor, at samtlige renter gikk med til hans utdanning. Han blev student (Laud 22 : 12) i 1855, dimittert fra Nissens Skole. Tok ex. philos. med laud i 1856 og blev i 1861 teologisk kandidat med laud. Den praktiske prøve tok han i 1864, likeledes med laud. I 1862 tok han post som huslærer på Tinn prestegård, hvor dengang Severin Fredrik Sørensen var prest. Den $20/8$ 1864 blev han utnevnt til personellkapellan til Gjerrestad og den $8/2$ 1868 til sogneprest til Jostedal. Like etter ektet han under $21/5$ 1868 i Tinn frøken Anna Judith Sørensen, født på Kongsvinger $4/3$ 1848, datter av forannevnte provst Severin Fredrik Sørensen, f. $9/3$ 1813, død $19/8$ 1879 og hustru Dorothea Andrea, født Gjems.

Med sin hustru hadde han 11 barn. Den $25/9$ 1875 blev han utnevnt til sogneprest i Gol i Hallingdal, hvor han blandt annet har forrettet gudstjeneste i den gamle Gol Stavkirke, som nu er flyttet til Bygdøy. Den $3/6$ 1882 blev han utnevnt til sogneprest til Skiptvedt, den $21/10$ 1893 til provst i Øvre Borgarsyssel provsti og den $8/7$ 1896 til sogneprest til Nøtterø. Han tok avskjed i 1911 og flyttet til Christiania, hvor han døde i Bygdø Allé 12 i 1919.

Hans og hans hustrus hjem har alltid været en typisk representant for en gammel norsk prestegård med sin gjestfrihet og sitt arnested for kultur i avsides og uoplyste deler av landet, og hvad dermed forståes kan henvises til den norske skjønnlitteratur, hvor de gamle norske prestegårder inntar en bred plass.

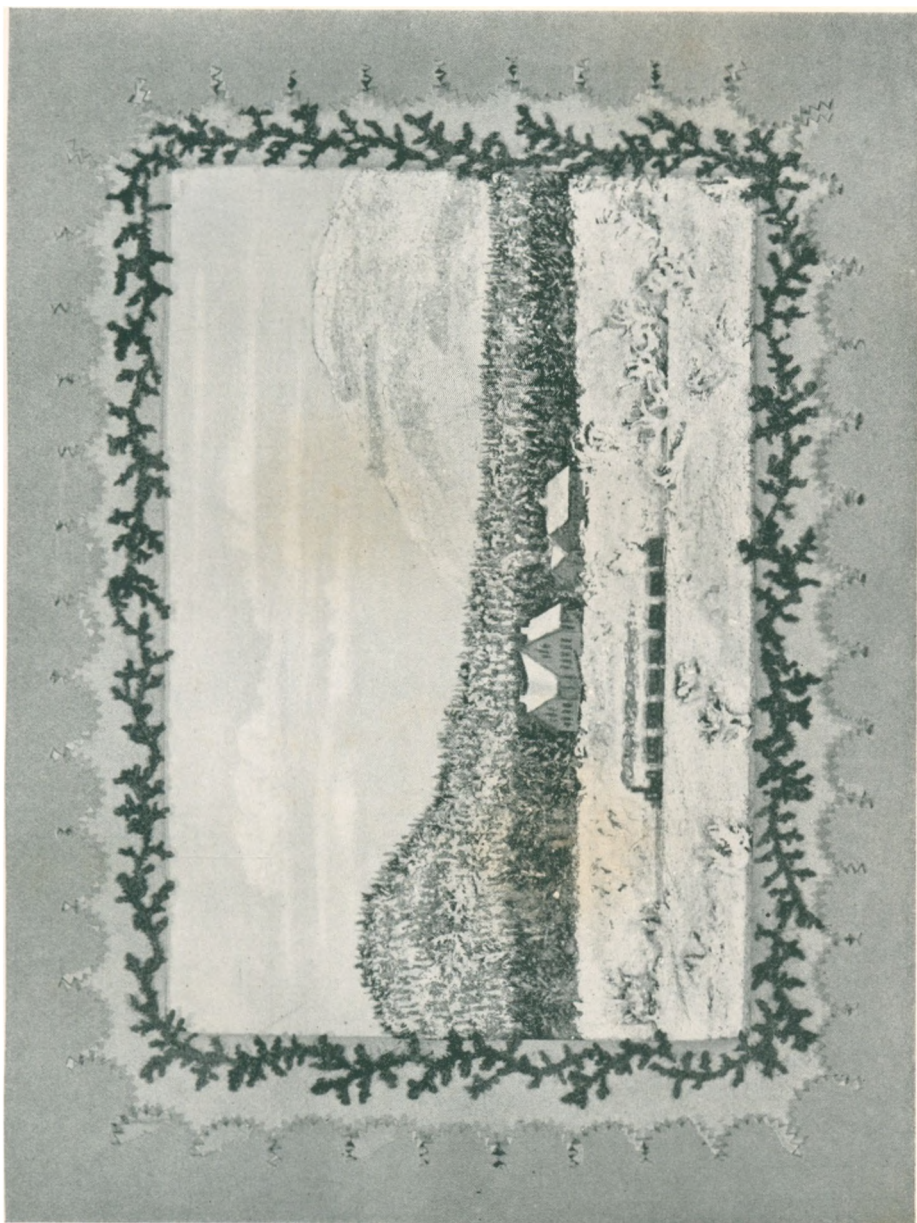
Provst Hansen var en dyktig gårdbruker, hvad han fikk god bruk for, da han drev den store Skiptvedt prestegård på før reduksjonen 300 mål innmark og 700 mål skog, og senere den adskillig mindre Nøtterø prestegård. Stille og lunt drev han og hans hustru det store gårdsbruk og den store husholdning, som i julen med gjester kunne gå opimot et halvt hundre mennesker inne og ute. Efter lenge å ha bodd avsides kom han som nevnt i 1893 til det rike fruktbare og milde Nøtterø, hvor han blev boende lenger enn noget annet sted, nemlig i 18 år.

Oversikt over provst Andreas Emil Hansen og hustru Anna Judith, f. Sørensens etterkommere: 11 barn:

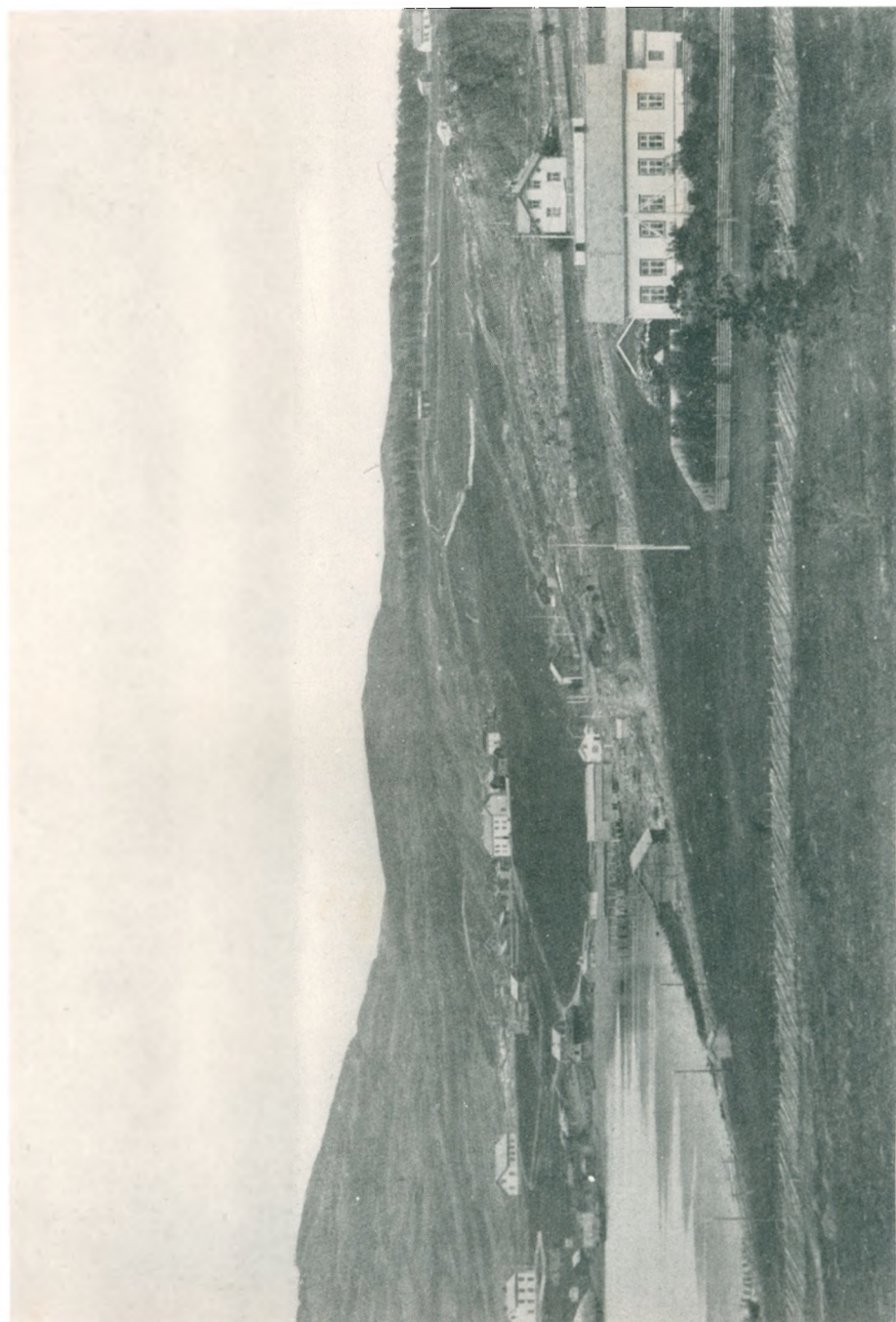
1. Elisabeth Dorothea Heber, f. $\frac{3}{3}$ 1870 i Jostedal, lærerinne ved Oslo kommunale middelskole.
2. Ester Sigvarda Fredrikke, f. $\frac{14}{10}$ 1871 i Jostedal, gift $\frac{9}{10}$ 1905 med forfatteren John William Nylander, født i Ekenæs i Finland $\frac{23}{3}$ 1869.
 - a. Sønn John Gabriel Nylander, født på Nøtterø $\frac{9}{9}$ 1909. Student fra 1929.
3. Fredrik Severin Heber, f. $\frac{19}{5}$ 1873 i Jostedal, død i Oslo $\frac{12}{6}$ 1901, ugift. Cand. jur. Student 1890.
4. Andreas Emil Heber, født $\frac{15}{11}$ 1874 i Jostedal, død på Toten $\frac{17}{5}$ 1911, ugift, læge. Student fra 1893.
5. Carl Martin Heber, født $\frac{28}{4}$ 1876 i Jostedal, høiesterettsadvokatstudent fra 1893, gift $\frac{24}{4}$ 1909 med Astri Øvergård, født $\frac{14}{4}$ 1888 i Sarpsborg. 3 barn:
 - a. Liv Dorothea Heber, f. i Aker $\frac{18}{1}$ 1909.
 - b. Knud Andreas Heber, f. i Christiania $\frac{11}{9}$ 1911, student fra 1929.
 - c. Astri Ragna Judith Heber, født i Aker $\frac{29}{5}$ 1914.
6. Marie (Bie), født $\frac{23}{2}$ 1877 i Gol, død sammesteds $\frac{5}{6}$ 1882.
7. Olivia Johanne Dorothea (Lilly) Heber, født $\frac{28}{5}$ 1879 i Gol, dr. philos. 1915. Student fra 1900.
8. Anna Judith Heber, født $\frac{27}{6}$ 1880 i Gol, død i Christiania $\frac{9}{10}$ 1919. Pianistinne og komponistinne.
9. Agnes Marie Antoinette Heber, født $\frac{9}{10}$ 1882 i Skiptvedt. Student fra 1903.
10. Abigael Heber-Magnussøn, født $\frac{30}{5}$ 1884 i Skiptvedt, gift $\frac{12}{8}$ 1912 i Frogner kirke i Christiania med skuespiller Sigurd Magnussøn. Skuespillerinne, barnløs, student fra 1904.
11. Adolf Fredrik Emmanuel Heber, født $\frac{11}{11}$ 1886 i Skiptvedt, død i Mosjøen $\frac{8}{5}$ 1920. Ugift, student fra 1906. Vernepliktig premierkaptein og cand. økonom.

(L.nr. 42)
(1.1.1.2.1.3) H.R.ADVOKAT CARL MARTIN HANSEN,

født $\frac{31}{1}$ 1839 som 2nen sønn og 3dje barn av privilegert landhandler Hans Andreas Hansen og hustru Marthe Elisabeth født Norbye i Fæstningsgaten nr. 4 på Kongsvinger, dengang Kongsvinger Leir, og var han

Dette billede er lavet av mose, kork og alun, og er et parti fra Tønset med Tronfjeldet i baggrunden; bygningene til højre er Fredrik Hansens hjem. Det er nu brent.

Fondergården i Alren med Rosekon til venstre. I fiæren lastes fisk i en fembørring. ca. 1890

vel 3 år gammel, da hans far døde mellem $25/4$ og $3/6$ 1842. Han blev visstnok opkalt, dels efter sin farfar Knud Hansen, dels efter sin mor Marthe Elisabeth, født Norbye. Hans farsarv ved skiftet i 1844 utgjorde 2 285 Spd., 3 ort og $13^{5/7}$ skilling. I 1855 blev han student (laud 20 : 12), dimittert fra Nissens Skole, kun $16^{1/2}$ år gammel. Ex. philos. 1856 (laud) og $3/12$ 1860, ikke fylt 22 år, cand. jur. (Står til laud.) Da han kom hjem til jul, lå der meddelelse til ham fra amtmannen om, at han var midlertidig konstituert som sorenskriver for Rested i Vinger og Odalen i dennes fravær, og slik gikk det til, at han like etter møtte på sesjon som rekrutt og samtidig konstituert sorenskriver. Etter tilskyndelse av professor A. M. Schweigaard, i hvis hus han kom som en venn av hans sønn, søkte han sig inn i Finansdepartementet, hvor han i 1861 blev ansatt som kopist. Departementsarbeidet tilfredstilte ikke hans virketrang, skjønt han pleide å rose departementet som en god skole i orden og nøiaktighet. I 1863 fikk han ansettelse hos høiesterettsadvokat Jacob Thurmann Ihlen som autorisert advokatfullmektig. Jacob Ihlen var allerede dengang en meget ansett advokat med stor praksis i bl. a. sjørettssaker. Dessuten var han Den norske Creditbanks juridiske konsulent og sakfører.

Den $23/3$ 1867 blev han autorisert som høiesterettsadvokat, idet han midlertidig fratradte sin post hos Ihlen, mens han tok advokaturen, hvilket var sedvanlig å gjøre dengang. Han fortsatte derefter nogen tid hos Ihlen, avlønnet efter et visst å meta system, inntil han i 1870 begynte helt selvstendig forretning.

Inntil utgangen av 1879 gjorde han omtrent alt arbeide i sin forretning selv med ytterst minimal kontorassistanse. Sine bøker førte han egenhendig til $1/1$ 1884. Fra begynnelsen av 80-årene skaffet han sig dog fullmektig. Således var avdøde advokat Fredrik Stang Lund fullmektig hos ham fra jan. 1882 til dec. 1885, avdøde advokat Halfdan Leif Wang fra høsten 1889 til desember 1891, efterat både senere statsråd og riksadvokat H. Smedal og Wang selv hadde været som studenter på hans kontor mellom 1885 og 1889. Om Wang sa advokat C. M. Hansen bestandig, at han var den dyktigste fullmektig, han nogensinne hadde hatt. Fra 1893 til 1896 var avdøde advokat V. M. Aubert hans fullmektig, fra 1897—1898 nulevende advokat Lorentz Rynning, fra desember 1898 advokat Gustav Heber og fra $1/6$ 1899 også advokat Carl Martin Heber. De to siste fullmektiger fortsatte videre i forretningen, hvor de i 1906 blev optatt som kompagnoner, og forretningen fikk et fast firmanavn C. M. Hansen, Heber & Heber. Pr. $1/7$ 1914 uttrådte advokat C. M. Hansen helt av firmaet, i henhold til en i slutten

av 1911 inngått firmakontrakt, mens forretningen fortsatte under uforandret firmanavn med de nevnte to advokater Heber som innehavere, hver for en halvpart.

Advokat C. M. Hansen var av naturen utrustet med mer enn almindelig gode evner og en ualmindelig god helse. Han var en meget dyktig jurist og advokat, hvilket han bl. a. fikk anledning til å legge for dagen i sakene vedrørende Peder Cappelens enke, som er blitt av rettsdannende betydning. Han var også en meget dyktig finansmann og har styrt mange private formuer velberget gjennom de hjemlige kriser, som pleide å gjenta sig hvert 10de år. Han var med og stiftet Christiania Telefoncentral og Livsforsikringsselskapet Brage. Han har hatt adskillig å gjøre med det gamle Christiania Theater, spesielt salget av samme til Norges Bank og sammes pensjonsfond. Dessuten har han utarbeidet utkaster til lover og organisasjon av det nye teater (Nationaltheatret). Det første gjelder også Kong Oscar II.s jubileumsfond, hvis midler blev anvendt til Sofies Minde i Skådalen. Blandt sine mange fornemme klienter kunde han også telle Hertugen av Abruzzerne, i hvis skib „Stella Polaris“ på vei til Nordpolen nogen smarte forsikringsagenter hadde latt sitt selskap gjøre arrest.

Innen Frimurerordenen ledet han fra norsk side i begynnelsen av 90-årene de forhandlinger, som førte til, at den norske losje blev uavhengig av den svenske landslosje, og derefter styrte han i en årrekke Den store norske Landslosjes finanser, efter å være avansert til XIte grad innen samme.

I årene 1899—1901 ledet han finansieringen av det store Voksenkollen Sanatorium, som senere er brent. Dette var under krisen den gang et særdeles vanskelig arbeide.

Hans deltagelse i kommunens og statens affærer innskrenker sig til, at han har været formann i Kristiania ligningskommisjon samt medlem av den kongelige kommisjon for lov om aksjeselskaper, forsikringsselskaper, forbruksforeninger m. v. Det er det hele. Det var heller ikke hans felt. Det falt helt på det privatøkonomiske område. Da han derfor i 1896 blev utnevnt til Ridder av St. Olavs Orden Iste klasse, fikk han det ikke som påskjønnelse for sitt arbeide i den nevnte kommisjon, men begrunnelsen lød „for fortjenstfuld virksomhet i sin stilling“. Det, som var fortjenstfullt ved hans virksomhet, var det plan, hvori han la den. Mange av hans kolleger så i denne retning op til ham som et mønster og forbillede, og når den norske advokatstand idag stiller så store fordringer til sig selv, som den gjør, skyldes dette i ikke liten ut-

strekning menn som advokat C. M. Hansen. Han hadde en mengde venner, og det virkelig gode venner, som holdt av ham og satte ham overmåte høit. Det har vi utallige ganger hatt anledning til ubemerket å iaktta. Hovedårsaken til, at han nådde så langt, som han gjorde, i almindelig anseelse og innflytelse, må — foruten hans ubestikkelige karakter og store klokskap — tilskrives dette udefinerbare, som kalles personlighet, som ikke kan skildres eller gjengis, men kun oppleves.

Han døde den $21/6$ 1922 i en alder av vel 83 år i sin villa i Parkveien 35, som han i 1895 hadde kjøpt av baronesse Wedel Jarlsbergs dødsbo.

(L.nr. 43)
(1.1.1.2.1.4)

BYFOGED FREDRIK HANSEN

født $27/6$ 1840 som 3dje sønn og 4de barn av privilegert landhandler Hans Andreas Hansen (l.nr. 24) og hustru Marthe Elisabeth, født Norbye, i Fæstningsgaten nr. 4 på Kongsvinger, og var kun vel $1\frac{1}{2}$ år gammel, da hans far døde mellem $25/4$ og $8/6$ 1842. Hans farsarv ved skiftet i 1844 utgjorde 2285 Spd. 3 ort og $13\frac{3}{7}$ skilling.

Han blev student med laud (25 : 11) i 1859 som privat dimittert av cand. mag. Schnitler. Blandt sine venner fra studenterdagene omtalte han sogneprest Herman Lunde, ingeniørgeneral Karl Hansen, grosserer Joh. Johannson og brødrene Roald og Carl Rynning, den første senere borgermester i Drammen, den siste sorenskriver på Ringerike.

Han deltok så vidt erindres i studentermøtet i Kjøbenhavn i 1862.

I 1864 blev han cand. jur. med haud og blev umiddelbart derefter autorisert som edsvoren fullmektig hos sorenskriver Sivert Christensen Strøm og fra 1867 hos sorenskriver F. V. V. Norgreen i Nordre Østerdalens Sorenskriveri, bopel Tønset. Strøm var i disse år stortingsmann fra Hedemarkens amt, og den tid han har været fraværende, har fullmektigen formentlig været konstituert som sorenskriver. Fra 1886 praktiserte han som underrettssakfører og fra 1873 som overrettsakfører i Hedemarkens amt med bopel Tønset.

Her blev han kjent med sin senere hustru Thalette Gurine Gundersen, født $6/3$ 1845 av foreldre Handelsmand og skreddermester Ole Gundersen, født i Nore 1817, død i Kristiansund N. 1848, og hustru Laurine Birgithe Svendsen. Hennes far nedstammer på farsiden fra eiere av gårdene Øvre og Nedre Hvambre i Rollag og Teigen i Nore, på morsiden fra eiere av Øvre Nohre og Svalestuen i Nore og mellem Søn-

stebøe i Opdahl. Hennes mor nedstammer på farssiden fra Vebjørn Svensen, Rognsgård i Ustedalen, som i 1802 nedsatte sig i Ørstenviken, og på morssiden også fra eiere av Mellem Sønstebøe i Opdahl. Altså på alle linjer fra odelsbønder fra Øvre Numedal og Hallingdal. For midler hun hadde arvet etter sin far, hadde frk. Gundersen fått sin utdannelse i Christiansfeldt og hadde derefter tatt post som guvernante hos foged Heyerdahl i Nordre Østerdalen, bopel Tønset. De blev vid den ²¹/₁ 1871 i Frue Kirke i Trondhjem.

På Tønset representerte Fredrik Hansen under jernbanetakstene grunn-eierne, mens hans venn fra Kongsvinger og studenterdagene, Carl Rynning på Røros, representerte jernbanen, og sammen med sorenskriver og skjønsmenn har disse i fellesskap tilfots befaret linjen, før den blev bygget fra Koppang til Røros.

I 1877, da jernbanen var blitt ferdig, flyttet han til Trondhjem. Under sitt opphold på Tønset i 13 år hadde han skaffet sig et udmerket klientel blandt skogeierne i Østerdalen og Rendalen, som han beholdt både under sitt opphold i Trondhjem og også, da han i 1879 flyttet til Røros, hvor han overtok både bygården i Storgaten og saksførerpraksisen efter overrettssaksfører Carl Rynning, som da var blitt utnevnt til foged og sorenskriver i Alta. Her blev han dessuten kobberverkets saksfører og forstander for de Hiortske stiftelser. Da foged og sorenskriver Carl Rynning i 1883 blev utnevnt til amtmann i Finnmark, søkte han Rynnings tidligere embede og blev den ²⁴/₉ 1883 utnevnt til foged og sorenskriver i Alta i Finnmark. I Finnmark ansåes, i hvert fall i forrige århundre, stillingen som foged mer representativ enn sorenskriver, motsatt sønnenfor. Det befolkningen, særlig finner og kvener, la vekt på, var, at han representerte den civile myndighet som underguvernør på stedet. Han hadde politi- og påtalemyndighet og retten til å tilkalle militære tropper, som den gang ikke fantes i Finnmark, men som var blitt tilkalt under oprøret i Keutokeino i 1840. Underdommerne i Finnmark het derfor alltid i daglig tale fogden og hans bopel fogedgården og offisielt nevntes denne tittel alltid først. Han flyttet til Alta i juni måned 1884 og bodde der, til han den ²⁷/₂ 1891 blev utnevnt til byfoged i Brevik. Allerede i mars 1890 i en alder av under 50 år, fikk han en mindre bloduttredelse i hjernen, som foreløbig blev nogenlunde helbredet, men som gjentok sig 5 år senere, da han satt og administrerte meddomsretten i Porsgrund, og som endte hans dager den ¹¹/₄ 1895.

Som saksfører var han godt likt og vel ansett og hadde ikke noget utestående hverken med sine kolleger eller klienter. Han var en plikt-

Overingeniør Sigvård Heber ca. 1920.

Laura Birgitte Hansen.

Tegnet som død i 1876 av sekjionschef Jacob Glærsen.

opfyllende og praktisk dyktig embedsmann, hvilket han fikk anledning til å vise, da han i et så egenartet og utstrakt distrikt som Alta for første gang bragte juryloven i anvendelse.

Han var en ivrig jeger og fisker og hadde på de steder, han bodde, den rikeste anledning til å dyrke sådan sport. Han var ualmindelig netthendt, spesielt i snekkerarbeide. Han var en dyktig rifleskytter og efterlot sig flere skytterpremier, bl. a. Centralforeningens Premie i Rendalen i 1876. I 1879 tok han initiativet til å stifte Hornmusikkforeningen på Røros, som fremdeles består, og feiret 50-års jubileum i 1929. Jubileet med billedet av stifterne er referert i Fjeld-Ljom nr. 89—90 for 1929.

Oversikt over byfoged Fredrik Hansens og hustrus etterkommere:
3 barn:

1. Overingeniør Sigvard Irgens Rynning Heber, født $^{22}/_1$ 1872, død $^{10}/_2$ 1929, ugift. Nekrolog i Turistforeningens årbok for 1929.
2. Høiesterettsadvokat Gustav Heber, født $^{3}/_6$ 1873, student fra 1892, gift $^{15}/_2$ 1905 med Marie (Mimi) Berentzen.
3. Laura Birgithe Elisabeth Hansen, født $^{10}/_{10}$ 1874, død i 1876.

Høiesterettsadvokat Gustav Heber og hustru Mimi, født Berentzen har følgende barn:

1. Birgit Elisabeth Heber, født $^{9}/_{12}$ 1905, student fra 1925.
2. Carl Fredrik Heber, født $^{1}/_{10}$ 1907, student fra 1925. Diplomingeniør fra Norges tekniske Høiskole i Trondhjem på kjemilinjens fra 1929.
3. Jens Sigvard Heber, født $^{31}/_8$ 1911.
4. Gustav Heber, født $^{4}/_{10}$ 1914.
5. Lise Sophie Heber, født $^{11}/_8$ 1921 og
6. Jan Henrik Heber, født $^{21}/_8$ 1924.

Forfatteren med hustru og 6 barn, ca. 1928.

TEKST- OG TRYKKFEIL

- Pag. 17, linje 9 fra neden: Brabrand, les Braband,
Under C. M. Hansens fotografi: 1800, les 1880.
- Pag. 44, linje 15 fra oven, les: Ødegaardene.
- Pag. 61, linje 16 fra neden, les: Jacob Thorgrim Holst.
- Pag. 61, linje 13 fra neden, les: Hilleborg Johanne Holst,
født Pharos sønn, skibskaptein Peder Holst,
født 1787, var gift med Elisabeth Pless, f. 1785,
død 1873 (Landgraff, pag. 95). Deres datter,
Sofie Holst o. s. v.
- Pag. 68, linje 15 fra oven, les: gift 24/4. 1908 istedet-
for 24/4. 1909.
- Pag. 70, linje 11 fra oven, les: Telefonselskab.